ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม

ISSN 0857-2909

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม–กันยายน ๒๕๓๙

- ภัตตานุโมทนากถา ๒
  พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
- ประวัติและการบริหารวัดหลวงพ่อสดฯ (ต่อ)
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา
- ของดีจากใบลาน : **ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา**
- หลักสมถวิปัสสนาเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (ต่อ)

พิธีเปิดการอบรมจิตตภาวนา เพื่อถวายพระราชกุศล
แด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก
เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้มีพิธีเปิดการอบรมจิตตภาวนา เพื่อถวายพระราชกุศล แด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๙ ซึ่งคณะสงฆ์และส่วนราชการจังหวัดราชบุรีได้จัดให้มีขึ้น ระหว่างวันที่ ๖-๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๙

ทั้งนี้ **ท่านเจ้าคุณพระราชวรเวที เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เป็นประธานฝ่ายสงฆ์** และ **นายมานิต ศิลปอาชา ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์** พร้อมด้วยแขกผู้มีเกียรติเข้าร่วมปฏิบัติภาวนาธรรม โดยมีพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามเป็นผู้ให้คำแนะนำวิธีเจริญจิตตภาวนา เพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก ในวันที่ ๙ มิถุนายน ศกนี้

● พระเดชพระคุณ **พระราชวรเวที** เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี ประธานฝ่ายสงฆ์

● พระเดชพระคุณ **พระปรากรมมุนี** เจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก ประธานสงฆ์กระทำอนุโมทนาให้พร แด่เจ้าภาพถวายภัตตาหารเพล ในวันพิธีเปิดการอบรม

● **นายมานิต ศิลปอาชา** ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี ประธานในพิธีฝ่ายคฤหัสถ์ พร้อมด้วยข้าราชการผู้ใหญ่กำลังรับศีล ก่อนกล่าวคำถวายราชสดุดี

● ข้าราชการผู้ใหญ่จังหวัดราชบุรี ผู้มาร่วมในพิธีเปิดการอบรมจิตตภาวนา ซึ่งได้มีพระภิกษุสามเณรเข้าร่วมปฏิบัติธรรม ๑๔๙ รูป สาธุชน ครูอาจารย์และนักเรียน นักศึกษา ๙๙๙ ท่าน รวม ๑,๑๔๘ ท่าน

ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้จัดทำนิตยสารธรรมกาย

ชาวดำเนินสะดวกบำเพ็ญกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก

๑.

๒.

๓.

เช้าวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ เวลา ๐๗.๐๐ น. ชาวอำเภอดำเนินสะดวก โดยนายอำเภอดำเนินสะดวก พร้อมด้วยข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน ได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก โดยได้อาราธนาพระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๙๙ รูป จากวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ไปเจริญพระพุทธมนต์ และรับสังฆทาน

๑. นายอำเภอดำเนินสะดวก กำลังจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย แล้วรับศีล เมื่อหลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม องค์ประธานสงฆ์ ให้ศีลแล้ว มีเจริญพระพุทธมนต์ก่อนพิธีถวายสังฆทาน

๒. พิธีถวายสังฆทาน โดยมีท่านนายอำเภอดำเนินสะดวกพร้อมด้วยข้าราชการ ตลอดจนพ่อค้าประชาชนร่วมกันถวายเครื่องไทยทาน

๓. หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล นำพระสงฆ์ออกรับภัตตาหารบิณฑบาตข้าวสารอาหารแห้ง จากข้าราชการ และประชาชนชาวอำเภอดำเนินสะดวก ผู้มีจิตศรัทธาเป็นจำนวนมาก

จิรํ รชฺเช ฐาตุ มหาราชา

นริสฺสโร ภูมิพโล ชเนสุโต
ชนินฺทภูโป นวมินฺทขตฺติโย
มนาปิโย ทยฺยนิวาสินํ ปิโย
จิรายุโก โหตุ จ ธมฺมรกฺขิโต
นิรนฺตราโย สุขิโต มหปฺพโล
นิรพฺพุโท โส นิรุปทฺทโว สทา
สุกิตฺติ อุคฺคจฺฉตุ ตสฺส สพฺพธิ
ฆนา ปมุตฺโต หิมรํสิ เช ยถา

ขอถวายพระพร

พระมหามนตรี ขนฺติสาโร

ป.ธ.๙, พ.ม., พธ.บ.(ครุ.), M.A. (English).

จิรํ รชฺเช ฐาตุ มหาราชา

ชาวไทยปีติล้ำ ปี ๓๙

ในหลวงเราครองราชย์งามวัสสา

กาญจนาภิเษก เอกราชา

วันที่ ๙ มิถุนาฯ ครบ ๕๐ ปี

ขอบุญญาธิการอันศักดิ์สิทธิ์

อีกทั้งเทวฤทธิ์ทุกทิศที่

มาอวยชัยสมเด็จพระนฤบดี

ให้สุขีมีขันษากว่าร้อยเทอญ ฯ

ขอจงทรงพระเจริญ

พระมหามนตรี ขนฺติสาโร ป.ธ.๙ ประพันธ์

ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถระ ป.ธ. ๙)
เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์(ช่วง วรปุญฺญมหาเถระ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระเทพสุธี (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺตุตโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม(อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ. ๗)
พระมหาบุญธรรม ปญฺญาวชิโร ป.ธ. ๗
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร) รป.ม.(ม.ธ.) ป.ธ. ๖
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ L.L.B. of Gray's Inn. (London) (อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร Hons. Ph.D., M.A. (Labour Econ., SSA)

ผู้จัดการ :

รศ.ดร.พัฒนะ ภวะนันท์ Ph.D., D.I.C., B.Sc.(Hons.)

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :

รศ.ดร. ชีระ เกรอด Ph.D., M.Eng., B.Eng.(Hons.)

กองบรรณาธิการ

พระมหาณัฐพนธ์ เสฏฐธมฺโม ป.ธ. ๗
พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต ป.ธ. ๗
พระมหาศักดา สุมโน ป.ธ. ๖
พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ ป.ธ. ๕
พระมหาสัณห์ฐิติ ธมฺมวฑฺฒโน ป.ธ. ๓
พระภาสกร ปภากโร
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ วท.ม., M.Sc.
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์ ภ.บ. (จุฬาฯ)
คุณสุนีรัตน์ นิ่มกุลรัตน์ อ.บ. (จุฬาฯ)
คุณกิติเทพ ชลบุษปกุล M.BA.

ฝ่ายภาพ :

พระชุวันต์ ปญฺญาวณฺโณ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :

คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :

คุณเปรมยุดา ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณภาวิดา ศรีนุชจรัสกุล
คุณอังคนา นะตะ

ฝ่ายศิลป์ :

คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/เรียงพิมพ์ :

บจ. วีชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น โทรสาร ๒๕๓-๒๕๖๕
โทรศัพท์ ๒๕๔-๓๓๐๑-๒, ๒๕๓-๒๕๖๕

พิมพ์ที่ :

โรงพิมพ์ประชาชน ๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม กทม.
โทร. ๒๓๕-๐๓๘๙, ๒๓๔-๒๐๖๒, ๒๓๔-๒๙๖๐
แฟ็กซ์ ๒๓๙-๑๐๗๔

ธรรมกาย

อธิบายปก :

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
เมื่อครั้งทรงผนวช

นิตยสาร "*ธรรมกาย*" ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๓๙

สารบัญ

จากพระไตรปิฎกและอรรถกถา ๖

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ

ภัตตานุโมทนากถา ๒ ..... พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๑๓

ของดีจากใบลาน

ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ..... สมเด็จพระพุฒาจารย์ ๓๖

หลักปริยัติ

หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (ต่อ)
..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖ ๖๓

ธรรมปฏิบัติ

ปฏิบัติภาวนาเบื้องต้นถึงธรรมกาย ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖ ๕๔

ตอบปัญหาธรรม ..... ชยมงฺคโล ภิกฺขุ ๑๐๖

ธรรมะสำหรับเยาวชน

ศีลข้อ ๒ ..... ด.ช.พจน์ปรีชา ชลวิจารณ์ ๗๗

ประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม

กายเปรต ..... เทียมบุญ ๖๙

ปกิณกะ

ตายเพื่ออยู่ หรืออยู่เพื่อตาย ..... สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรมหาเถระ ป.ธ.๙) ๒๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๔๖

ประวัติและการบริหารวัด ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๗๒

จงสำนึกในหน้าที่ของตน ..... สามเณรพรเทพ กาญจนพนิต ๙๔

ท้ายเล่ม

ความไม่ประมาทในชีวิต ..... ญาณรัตนะ ๑๑๙

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย ของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**มูลนิธิ/โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

● อัตราค่าสมาชิก : ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๖๐ บาท เล่มละ ๔๐ บาท ●

วิธีปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น

นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือซ้าย **อุชุงกายัง ปะนิธายะ** ตั้งกายให้ตรง คือวัดตั้งแต่ปลายนิ้วชี้ของเท้าขวาถึงกลางลูกสะบ้าของหัวเข่าขวาเท่ากับระยะจากบนตาตุ่มขาขวาจรดใต้ลูกคาง

ปะริมุขัง สะติงอุปัฏฐะเปตวา เข้าไปตั้งสติไว้ให้มีหน้ารอบ มีสติทุกเมื่อ เหลือบตาขึ้นนิด ๆ บริกรรมภาวนาว่า **"สัมมาอะระหัง"** พร้อมกำหนดบริกรรมนิมิต ตรง**ศูนย์กลางกาย**เหนือสะดือสองนิ้วมือ เป็น**ดวงแก้วกลมใส** เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ประมาณเท่าวงของตาดำ ใสขาวเหมือนกระจกที่ส่องเงาหน้า สัณฐานกลมรอบตัว ไม่มีตำหนิเรียบรอบตัวเหมือนดวงแก้วกายสิทธิ์ สติไม่เผลอจากบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต บริกรรมทั้งสองนี้พรากจากกันไม่ได้ ต้องให้ติดกันอยู่เสมอในอิริยาบถทั้งสี่คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เผลอ ให้มีสติอยู่เสมอมิได้ขาด

บริกรรมภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง จนกระทั่งใจค่อย ๆ รวมหยุดอยู่ที่เดียว เห็นดวงนิมิตเกิดเป็นดวงใสขึ้นแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนา เพ่งอยู่ที่กลางดวงนั้น แล้วทำใจให้หยุดในหยุดที่จุดเล็กใสกลางดวงนั้น ให้ใสหนักขึ้นทุกทีจนเป็นรัศมีคือแสงสว่าง ดวงใสนี้เรียกว่า **ดวงปฐมมรรค** กลางดวงนี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย

ทำใจให้หยุดในหยุดที่กลางดวงปฐมมรรคนั้นเข้าทุกทีไม่มีถอย ก็จะเห็นดวงในดวงและกายในกายใสละเอียดโตใหญ่หนักเข้าทุกที ก็ให้**เดินดวงเดินกาย**คือ เห็นดวงก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางดวง เห็นกายก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางกายไม่มีถอยออก

(เมื่อทำได้เช่นนี้แล้วก็ให้รีบมาต่อวิชชาธรรมกายกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร หรือหลวงพ่อชยมงฺคโล เพื่อวิชชาจะได้พัฒนาไปอย่างถูกต้องต่อไป)

รูปด้านข้างผ่าซีก

แสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ ๑ ถึงฐานที่ ๘

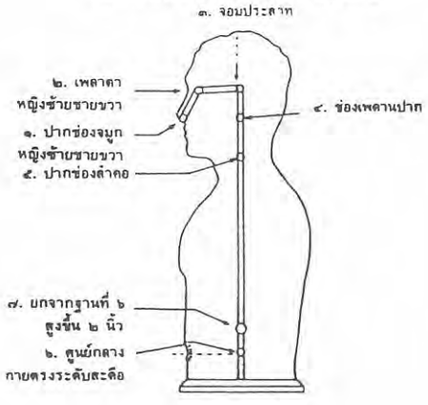

ถ้อยแถลง

*"... ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูปเป็นอนัตตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากรูปนี้จักได้เป็น**อัตตา**แล้วไซร้ รูปนี้ก็**ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ** ... "* นี้มีมาใน**อนัตตลักขณสูตร** พระพุทธองค์ตรัสไว้ชัดเจนว่า อัตตา(แท้) ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ **นิพพาน**อันไม่มีโรค **อโรคยํ** ปราศจากลูกศร **วิสลฺลํ** ปราศจากอาพาธ **อนาพาธํ**... (อรรถกถาวิปัสสนา-กถา สัทธัมมปกาสินี อรรถกถาขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค) อันไม่มีพยาธิ **อพฺยาธึ**... (มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ข้อ ๓๑๕ หน้า ๓๑๖) ย่อมต้องเป็น **อัตตา (แท้)** ตามพระพุทธดำรัสแน่นอน เป็นอื่นไปไม่ได้

"จงพยายามอุตส่าห์เอาใจไปหยุดนิ่ง อยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ นึกถึงบุญที่เราได้กระทำในวันนี้ อย่าไปติดขัดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสีย ถ้าไปค้าขายติดขัดขึ้น ก็ขอให้บุญช่วย นึกถึงบุญตรงกลางดวงธรรมนั้น ถ้าว่ามีอุปสรรคเข้ามาแทรกแซงอย่างใดอย่างหนึ่ง มีผู้มารุกรานเบียดเบียนประการใด ก็ขอให้บุญช่วย สิ่งอื่นช่วยไม่ได้ ไม่ต้องไปขอร้องให้ใครมาช่วย ให้เอาใจไปหยุดอยู่ตรงศูนย์กลางตรงบุญนั่นแหละ หยุดอยู่นิ่งอยู่อย่างนั้น บุญเป็นช่วยได้แน่นอนโดยไม่ต้องสงสัย" นี้มาจาก**พระธรรมเทศนา**ของ**พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพ-มุนี (สด จนฺทสโร)** ปัญหาที่พบกันอยู่เป็นปกติก็คือความเดือดร้อนติดขัด ต่าง ๆ นานา มากบ้างน้อยบ้าง มีทั้งปัญหาการงาน ปัญหาส่วนตัว ต่างก็หันเข้าหาที่พึ่งต่าง ๆ กันไป จะมีสักกี่คนที่มีปัญญารู้จักที่พึ่งที่แท้จริง ที่พึ่งที่แท้จริงเป็นอย่างไร ติดตามได้ในพระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อเรื่อง**ภัตตานุโมทนากถา**

"อยู่เพื่อตาย ได้เพื่อเสีย เป็นทางล่มจมป่นแหลกและย่อยยับอัปปาง เสียเพื่อได้ ตายเพื่ออยู่ เป็นทางรุ่งเรืองเฟื่องฟูวัฒนาสถาพร" หมายความว่าอย่างไรติดตามได้ในบทความ **ตายเพื่ออยู่ หรืออยู่เพื่อตาย** โดย **เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรมฺหาเถร)**

"ธรรมชาติที่เป็นไปในภพสามนี้มารเขาปรุงแต่งทั้งหมด ตราบใดที่อวิชชายังอยู่ นั่นแหละกิเลสมารเขาปรุงแต่งเรื่อยไปจึงต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือความเป็นอนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา ไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้นความตายจะต้องมีหมดทุกคน ต่อเมื่อใครปฏิบัติธรรมบำเพ็ญบารมีถึงที่สุดของนิพพานเป็น แล้วนั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง"ข้อความนี้มีความหมายลึกล้ำอย่างไรติดตามได้ในคอลัมน์ **ตอบปัญหาธรรม** โดย **หลวงพ่อชยมงฺคโล**

"อุบาสิกาบุญมีสงสารน้องสาว จึงอยากจะช่วยน้องสาว วันหนึ่งเมื่อนั่งสมาธิ ก่อนหยุดพัก ในขณะที่ปรากฏธรรมกายใสสว่างอยู่นั้น ก็น้อมนึกขอให้ธรรมกายดูตัวเลขของสลากกินแบ่งรัฐบาล ปรากฏว่าเห็นตัวเลขชัดเจน ก็จดจำไว้ เมื่อออกจากสมาธิก็ไปบอกน้องสาวให้ไปซื้อตามนั้น ผลปรากฏว่าถูกรางวัลเมื่อได้ครั้งหนึ่งก็ทำต่อครั้งที่สองอีก เห็นเลข แล้วก็บอกน้องสาวไปซื้อสลากกินแบ่งก็ถูกอีก ยังไม่พอทำต่อไปครั้งที่สามอีก เมื่อได้ตัวเลขแล้วไปซื้อก็ถูกอีก แต่คราวนี้ปรากฏว่าเมื่อนั่งสมาธิ แล้วแทนที่จะเห็นองค์พระที่ศูนย์กลางกาย กลับเห็นเป็นกายอื่นปรากฏแทน คือกายที่ใหญ่โต ผิวหนังหยาบกร้าน เล็บยาว ผมยาว (กายเปรต) ปรากฏขึ้นมาแทนกายพระ" นี้มาจากคอลัมน์ ประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม เรื่อง **กายเปรต** นี้เป็นสนฺทิฏฺฐิโก เป็นธรรมอันบุคคลพึงเห็นเองไม่ต้องเชื่อ ผู้ใดเห็นได้ด้วยตนเองเลยว่าวิบากกรรมนั้นมีจริง เกิดจริง เมื่อรู้เห็นเช่นนี้ก็ทำให้สามารถแก้ไขได้ทันไม่ต้องตายกลายเป็นเปรต นี้เป็นความสำคัญของการปฏิบัติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชชาธรรมกายซึ่งให้การรู้เห็นที่ชัดเจน ทำให้เข้าใจเหตุและผลของกรรม สามารถแก้ไขได้ทันท่วงที จึงสมควรที่ทุกท่านไม่ละเลยธรรมปฏิบัติกำจัดกิเลส ทำตนให้สมกับพระพุทธ-ภาษิตที่ว่า **จงเป็นผู้มีตนเป็นที่พึ่ง**

นอกจากนี้ยังมีบทความที่น่าสนใจอีกมาก โปรดติดตาม

บรรณาธิการ

■ ■ ■ ■

"ไม่หลงโลกแล้วอย่าหลงธรรม จงรู้โลกและรู้ธรรม"

พระพุทธดำรัส ตรัส **พระนิพพาน**
ที่ **ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บไข้** (หาพยาธิมิได้)
ที่ **ไม่ตาย** และที่ **ไม่มีกิเลสเครื่องเศร้าหมอง***
อันแสดงถึง
อัตตลักษณะ คือ **ลักษณะของวิมุตติอัตตา**
(อัตตาที่วิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง) ดังนี้

(๓๑๕) กตมา จ ภิกฺขเว อริยา ปริเยสนาฯ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ **อตฺตนา ชาติธมฺโม สมาโน ชาติธมฺเม อาทีนวํ วิทิตฺวา อชาตํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ อตฺตนา ชราธมฺโม สมาโน ชราธมฺเม อาทีนวํ วิทิตฺวา อชรํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ อตฺตนา พฺยาธิธมฺโม สมาโน พฺยาธิธมฺเม อาทีนวํ วิทิตฺวา อพฺยาธึ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ อตฺตนา มรณธมฺโม สมาโน มรณธมฺเม อาทีนวํ วิทิตฺวา อมตํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ อตฺตนา โสกธมฺโม สมาโน โสกธมฺเม อาทีนวํ วิทิตฺวา อโสกํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ อตฺตนา สงฺกิเลสธมฺโม สมาโน สงฺกิเลสธมฺเม อาทีนวํ วิทิตฺวา อสงฺกิลิฏฺฐํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ ฯ อยมฺปิ ภิกฺขเว อริยา ปริเยสนา ฯ** *

**พระไตรปิฎกบาลี (ฉบับสยามรัฐ) มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ข้อ ๓๑๕ หน้า ๓๑๖*

แปลว่า : ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การแสวงหาที่ประเสริฐเป็นไฉน ? คนบางคนในโลกนี้ ตนเองเป็นผู้มีความเกิดเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีความเกิดเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหา**พระนิพพาน อันไม่เกิด เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม** ๑

ตนเองเป็นผู้มีชราเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีชราเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหา**พระนิพพาน อันไม่มีชรา เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะ อันยอดเยี่ยม** ๑

ตนเองเป็นผู้มีพยาธิเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีพยาธิเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหา**พระนิพพาน อันไม่มีพยาธิ (ไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ) เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม** ๑

ตนเองเป็นผู้มีมรณะเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีมรณะเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหา**พระนิพพาน อันไม่ตาย เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม** ๑

ตนเองเป็นผู้มีความโศกเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีความโศกเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหา**พระนิพพาน อันไม่มีความโศก เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม** ๑

ตนเองเป็นผู้มีกิเลสเครื่องเศร้าหมองเป็นธรรมดารู้โทษในสิ่งที่มีกิเลสเครื่องเศร้าหมองเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหา**พระนิพพาน อันไม่มีกิเลสเครื่องเศร้าหมอง เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม** ๑

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้แล คือการแสวงหาที่ประเสริฐ

ภัตตานุโมทนากถา ๒

โดย
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
หลวงพ่อวัดปากน้ำ

ต้องนึกถึงบุญ สิ่งอื่นอย่าไปนึก นึกถึงบุญแต่เพียงอย่างเดียว เมื่อต้องภัยได้รับความทุกข์ยากลำบากอย่างใด ก็ให้นึกถึงบุญ เอาใจไปจดอยู่ที่บุญ นี่เราเรียกว่า หาบุญได้และใช้บุญเป็น ถ้าหากเอาใจไปจดเสียที่อื่น จะเป็นต้นไม้ขี้วัวขี้ควายอะไรจิปาถะ ชื่อว่า หาบุญได้แต่ใช้บุญไม่เป็น

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

ทานํ เทติ สีลํ รกฺขติ ภาวนํ ภาเวติ

พุทฺเธ สทฺทหติ ธมฺเม สทฺทหติ สงฺเฆ สทฺทหติ

อธมฺโม นิรยํ เนติ ธมฺโม ปาเปติ สุคตินฺติฯ

ณ บัดนี้อาตมภาพจักได้แสดงธรรมีกถา เป็น **ภัตตานุโมทนากถา** เฉลิมเพิ่มเติมศรัทธาของเจ้าภาพผู้มีจิตศรัทธาเป็นสมานฉันท์ พร้อมใจกันมาบริจาคทานแก่พระภิกษุสามเณรตลอดจนอุบาสกอุบาสิกาในวัดปากน้ำนี้ เวลาเช้าได้ถวายข้าวยาคูคือข้าวต้ม เวลาเพลได้ถวายโภชนาหารพร้อมด้วยสูปพยัญชนะ เวลาบ่ายนี้ให้มีพระสัทธรรมเทศนาน้อมนำปัจจัยไทยธรรมทั้ง ๔ นี้ บูชาพระสัทธรรม ได้ชื่อว่าถวายทานแด่พระธรรมอีกส่วนหนึ่ง จึงเป็นอันว่า เจ้าภาพได้ถวายทานครบทั้งพระรัตนตรัย คือได้ถวายทานแด่พระพุทธเจ้า ได้ถวายทานแด่พระธรรม และได้ถวายทานแด่พระสงฆ์ เป็นองค์คุณของพระพุทธศาสนา **พุทฺโธ** พระพุทธเจ้าเป็นเนมิตกนาม เกิดขึ้นจากพระพุทธรัตนะ **ธมฺโม** คือพระธรรมเป็นเนมิตกนาม เกิดขึ้นจากพระธรรมรัตนะ **สงฺโฆ** ก็เป็นเนมิตกนาม เกิดขึ้นจากสังฆรัตนะ รัตนะทั้งสามนี้ คือพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ เป็นตัวจริงของพระพุทธศาสนา เป็นแก่นสารหลักของพระพุทธศาสนาทีเดียว

เราเป็นพุทธศาสนิกชน หญิงก็ดี ชายก็ดี เป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชิตก็ตาม ต้องรู้จักพระรัตนตรัยนี้ ถ้าไม่รู้จักรัตนะทั้งสามนี้แล้ว การนับถือศาสนา ปฏิบัติในศาสนา เอาตัวรอดไม่ได้ **ถ้าได้เข้าถึงพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะและสังฆรัตนะแล้วก็แก้ไขโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ให้หายได้บ้าง ทำอะไรได้ผลอันศักดิ์สิทธิ์บ้าง นั่นก็เพราะคุณของพระรัตนตรัย ที่มีอยู่ในตัวของเรา** แต่หากใช้ไม่เป็นทำไม่เป็น ก็ไม่ปรากฏเหมือนกัน ถ้าใช้เป็นทำเป็นถูกส่วนเข้าแล้ว เห็นปรากฏจริง ๆ แต่ว่าเป็นชั้น ๆ เข้าไป ไม่ใช่เป็นของง่าย เป็นของยากลำบากอยู่ จะว่ายากก็ไม่ยากจนเกินไป จะว่าง่ายก็ไม่ง่ายจนเกินไป หรือว่าไม่ยากไม่ง่ายนั้นก็ถูก คือไม่ยากสำหรับบุคคลผู้ที่ทำได้ปฏิบัติได้ ไม่ง่ายสำหรับบุคคลที่ทำไม่เป็นปฏิบัติไม่ถูก คนทำไม่ได้ปฏิบัติไม่เป็นก็บอกว่ายาก แต่คนทำได้ปฏิบัติถูกก็บอกว่าง่าย เพราะฉะนั้นจึงว่าไม่ยากไม่ง่าย ไม่ยากแก่คนที่ทำได้ไม่ง่ายแก่คนที่ทำไม่ได้ หลักนี้

เป็นของสำคัญนัก เพราะเป็นชั้น ๆ เข้าไป ให้รู้จักกายเหล่านี้เสียก่อน ให้รู้จักพระรัตนตรัยเสียก่อน ถ้าไม่รู้จักพระรัตนตรัยเสียก่อนแล้ว เอาหลักไม่ได้ ถึงจะฟังธรรมฟังเทศน์ไปสักเท่าใด ก็จับจุดเอาหลักไม่ได้ **พระรัตนตรัยนั้นอยู่ในตัวของเรานี้เอง** อยู่ตรงไหน ? อยากจะพบ ตัวของเรามีศูนย์กลางอยู่คือ สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย สมมติว่าเราขึงด้ายกลุ่มเส้นหนึ่งจากหน้าท้องตรงสะดือทะลุหลัง และอีกเส้นหนึ่งจากกึ่งกลางสีข้างขวาทะลุซ้ายตรงกลางกั๊กที่ด้ายกลุ่มนั้นจด จุดที่กลางด้ายกลุ่มสองเส้นจดกันนั่นแหละ เรียกว่า **กลางกั๊ก ตรงกลางกั๊กนั้น ถูกดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ให้เอาใจไปหยุดอยู่ตรงกลางกายมนุษย์นั้น ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ที่ตรงนั้นแหละเป็นที่เกิด ที่ดับ ที่หลับ ที่ตื่น มีแห่งเดียว** ก่อนมนุษย์จะมาเกิด หญิงก็ดี ชายก็ดี ต้องเอาใจไปจดตรงนั้น จึงเกิดได้ ถ้าไม่หยุดไม่นิ่งเกิดไม่ได้ พอหยุดถูกส่วนเข้าเกิดได้ทันที ตรงนั้นแหละเป็นที่หยุดและเป็นที่เกิด เป็นที่ตาย พอใจไปหยุดถูกส่วนเข้าก็เกิดและตาย ตรงนั้นเป็นที่เกิดที่ดับแห่งเดียว ไม่ใช่แต่ที่เกิดที่ดับเท่านั้น ตรงกลางนั้นเวลาจะนอนหลับ ใจก็ต้องไปหยุดอยู่ตรงกลางนั้น หยุดนิ่งพอถูกส่วนเข้าก็หลับ ถ้าไม่ถูกตรงนั้น ไม่หยุดนิ่งถูกส่วน ตรงนั้นก็ไม่หลับอีกเหมือนกัน หลับตรงไหนตื่นขึ้นก็ตรงนั้นตรงศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่นั่นแหละ เป็นที่เกิดที่ดับ ที่หลับและเป็นที่ตื่นแห่งเดียว อย่าได้เอาใจไปไว้ที่อื่น **ให้เอาใจไปจดไว้ที่ตรงนั้นจึงจะถูกต้อง พอใจหยุดถูกที่เข้าเท่านั้น เราจะรู้สึกตัวทีเดียวว่า ช่างเป็นสุขอะไรอย่างนี้หนอ**

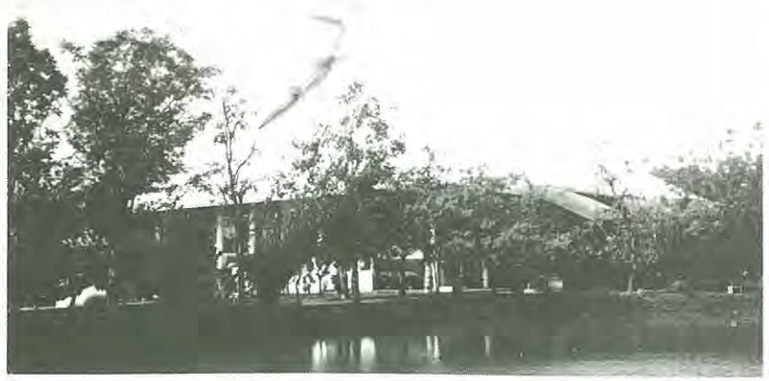

ท่านได้ยืนยันไว้ตามตำราว่า **นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ สุขอื่นนอกจากความหยุดนิ่งไม่มี** พอใจหยุดถูกส่วนเข้าก็เป็นสุขทีเดียว พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น ให้จำให้แม่น พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ พอถูกส่วนเข้าเข้าถึงกลางจะเห็นดวงธรรมดวงหนึ่งเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ผุดขึ้นที่ตรงนั้น ตรงกลางของใจที่หยุดนั้นขนาดเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ให้ใจหยุดนิ่งอยู่กลางดวงธรรมที่บังเกิดขึ้นนั้น **ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน** ที่เกิดขึ้นนั้นหยุดอยู่กลางดวงนั้น หยุดถูกส่วนเข้าก็เข้ากลางใจที่หยุดอีก กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ พอถูกส่วนเข้าจะเห็นอีกดวงหนึ่งเรียกว่า **ดวงศีล** มีขนาดเท่า ๆ กันกับดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ ใสบริสุทธิ์ดุจกระจกค้นฉ่องส่องดูเงาหน้า ใจของเราก็หยุดอยู่ตรงกลางดวงศีลอีก พอใจหยุดถูกส่วนเข้า เข้ากลางของใจที่หยุด กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ พอใจหยุดถูกส่วนเข้า ก็เห็นอีกดวงหนึ่ง เรียกว่า **ดวงสมาธิ** ใจก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงสมาธินั้น พอใจหยุดนิ่ง ก็เข้ากลางของใจที่หยุดนิ่งนั้น กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ถูกส่วนเข้าก็เห็นอีกดวงหนึ่งเรียกว่า **ดวงปัญญา** ใจหยุดอยู่กลางดวงปัญญานั้น พอใจหยุดถูกส่วนเข้าก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ถูกส่วนเข้าก็เห็นอีกดวงหนึ่ง เรียกว่า **ดวงวิมุตติ** ใจหยุดอยู่กลางดวงวิมุตตินั้นไม่ไปที่อื่น พอหยุดถูกส่วนเข้า ก็เข้ากลางของใจที่หยุด กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ซ้ายขวาหน้าหลังล่างบนไม่คำนึง พอถูกส่วนเข้าก็เห็นอีกดวงหนึ่งเรียกว่า **ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ** ใจหยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั้น พอหยุดถูกส่วนเข้าก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้นอีกกลางของกลาง ๆ ๆ ๆ **พอถูกส่วนเข้าก็เห็นตัวของเราที่ไปเกิดมาเกิดนี้**

เมื่อทุกคนปฏิบัติได้เพียงนี้ก็รู้ได้ว่านี่เอง เวลานอนฝันกายนี้เองออกไป เวลาเลิกฝันแล้วไม่รู้ไปอยู่ที่ไหน บัดนี้ข้าได้มาพบเจ้าเข้าแล้ว เจ้านี่เอง เวลาข้าจะไปไหนมาไหน คอยเป็นนายบอกหนทางผิดถูกอยู่เสมอ บอกให้ไปนั่นไปนี่ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เวลาข้านอนเจ้าก็ฝันออกไป ไหนเจ้าลองฝันทั้งที่ตื่นให้ข้าดูซิ แล้วก็ฝันไปบอกให้ไปเมืองเพชรฯ ไปดูเขาวัง เขาว่าพระเจ้าแผ่นดินเป็นผู้สร้างพระราชวังที่อยู่นั่น ไปดูเขาวังซิ สักนาทีเดียวเท่านั้น ไปฝันไปเอาเรื่องเขาวัง กายละเอียดนี้แว๊บไปเอาเรื่องเขาวังมาเล่าให้ฟังแล้ว นั่นฝัน

ไปเรื่องหนึ่ง เอาฝันเรื่องเมืองเชียงใหม่ให้ข้าดูอีกที ไปดูเรื่องดอยสุเทพ เขาว่าสนุกสนานนัก ไปดูมาซิ ปล่อยกายละเอียดแว๊บเดียวไปสักนาทีเดียวเท่านั้นเช่นกัน ไปเอาเรื่องดอยสุเทพมาเล่าให้ฟังอีกแล้ว นี่ก็ฝันเสียอีกเรื่องหนึ่ง และไหนลองฝันไปทางอรัญประเทศ และไปทางพระธาตุพนม ไปดูเรื่องพระธาตุพนมมาเล่าให้ฟังซิ สักนาทีเดียวเหมือนกันกายละเอียดก็ไปเอาเรื่องพระธาตุพนมมาเล่าให้ฟังอีก นี่ฝันเสียสามเรื่องแล้ว ชั่วเวลาประเดี๋ยวเดียว ทีนี้ไปทางปักษ์ใต้เสียบ้าง ไปนครศรีธรรมราช เขาว่ามีพระบรมธาตุอยู่ที่เจดีย์ใหญ่ ลองฝันไปซิสักนาทีเดียว กายละเอียดก็ฝันไปเอาเรื่องนครศรีธรรมราชเรื่องพระเจดีย์ใหญ่นั้นมาเล่าให้ฟังอีกเช่นเดียวกัน นี่ เจ้านี่เองฝันได้ **อย่างนี้ทีเดียว เราเห็นเท่านี้ก็ฉลาดกว่าคนอีกชั้นหนึ่งแล้ว เขาใช้แค่กายมนุษย์เท่านั้น แต่เราเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด ใช้กายมนุษย์ละเอียด จึงฉลาดกว่าเขาเหล่านั้น** ฉลาดกว่าเขาอย่างไร ? **คือเรารู้ทีเดียวว่า คนนี้จะซื่อตรงหรือไม่ซื่อตรงให้ไปดูที่กายละเอียดไป ถามกายละเอียดกายละเอียดไปสืบดู เดี๋ยวก็รู้ได้ทันทีว่าคนนั้นซื่อตรงหรือไม่** กายละเอียดบอกกายมนุษย์แล้ว นี่ฉลาดกว่ากันอย่างนี้ ใช้ได้อย่างนี้ เข้าไปข้างใน ถามเรื่องราวจริงได้และโกหกหลอกลวงกันไม่ได้ นี่เขาเรียกว่า **ปัญญาสองชั้น** คือ **มีปัญญาในกายมนุษย์ชั้นหนึ่ง และมีปัญญาในกายมนุษย์ละเอียด** อีกชั้นหนึ่ง กายมนุษย์ละเอียดนี้รู้เรื่องมากมาย รู้แม้กระทั่งเรื่องลี้ลับต่าง ๆ ที่ท่านกล่าวว่า **นตฺถิ โลเก รโห นาม ขึ้นชื่อว่าความลับไม่มีในโลกนั้น ถูกต้องทีเดียว** คือ **ความลับมีแต่เฉพาะในกายมนุษย์เท่านั้นกาย**

มนุษย์ละเอียดไม่มีความลับ กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด อีกมากมายนัก **จะโกหกอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ทั้งนั้น**

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์กว่าจะทรงทราบเรื่องอย่างนี้ได้ พระองค์ต้องดำเนินไปถึง ๑๘ กาย พระองค์ทรงรู้มากกว่าเราถึง ๑๘ กาย เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้วเข้าไปดำเนินปฏิบัติอย่างนั้นเป็นขั้น ๆ ไป จนเข้าไปถึงกายมนุษย์ละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์-กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดนั้น พอถูกส่วนเข้าจะเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานเป็นลำดับไป พึงรู้เป็นขั้น ๆ เข้าไปอย่างนี้ **คือเข้าไปในทางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติ-ญาณทัสสนะ แต่ใจต้องหยุดนิ่งอยู่แห่งเดียวจึงจะเข้าไปได้ตลอด** พอหยุดถูกส่วนในกายมนุษย์ละเอียดเข้าถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายทิพย์ พอเข้าถึงกายทิพย์ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เข้าถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายทิพย์ละเอียด พอเข้าถึงกายทิพย์ละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เข้าถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายรูปพรหม เมื่อเข้าถึงกายรูปพรหม หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เข้าถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายรูปพรหมละเอียด ในกายรูปพรหมละเอียด ดำเนินอย่างเดียวกันนี้ก็จะเข้าถึงกายธรรม **กายธรรมรูปเหมือนพระปฏิมาเกตุดอกบัวตูม** ใสเป็นกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า **เราจะต้องรู้จักกายนี้** คือ **กายธรรม** หรือ **ธรรมกาย** เป็น **กายที่ ๙** ธรรมกายละเอียดมีในกายนี้อีกชั้นหนึ่ง กายธรรม ใจ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงธรรมกายอยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั้น เรียกว่ากายธรรมละเอียดเกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้นไปอีก นี่ **"ธรรมกาย"** นี่คือ **"พุทธรัตนะ"** ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั้น เรียกว่า **"ธรรมรัตนะ" ธรรมกายละเอียดอยู่ในกลางดวงธรรมรัตนะ** นั้น เรียกว่า **"สังฆรัตนะ"** ให้รู้จักพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และ

สังฆรัตนะ เท่านี้ก่อน

เมื่อรู้จักพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ อย่างนี้แล้ว เจ้าภาพผู้บริจาคทานวันนี้ผู้ที่เป็นหัวหน้าเขาเป็นคนมีธรรมกาย เขาถึงธรรมกายละเอียดแล้วสามารถใช้อะไรได้ต่าง ๆ ดังนั้นเราที่ยังไม่ได้จงอุตส่าห์พยายามเพียรเรียนให้เข้าถึงกายธรรมละเอียดนี้บ้างให้ถึงธรรมกายเช่นเขานี้บ้าง **หากถึงธรรมกายเช่นนี้แล้ว จะเอาตัวรอดได้ ตายเสียชาติก่อนก็ได้ ถ้าวันไหนจะตายก็รู้ คือ สามารถรู้ได้** เป็นหญิงก็ดี เป็นชายก็ดี ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตได้มาประสบพบพระพุทธศาสนาแล้ว ต้องเพียรพยายามเข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะและสังฆรัตนะให้ได้เช่นนี้ เพราะ **พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะนี่แหละเป็นแก่นของพระพุทธศาสนา เมื่อเรารู้จักพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ** อย่างนี้แล้ว **เราจะไม่ทำความชั่วด้วยกาย ด้วยวาจา และด้วยใจ เราจะเป็นคนบริสุทธิ์ด้วยกาย ด้วยวาจา และด้วยใจอย่างเที่ยงแท้ โดยไม่ต้องสงสัย**

ท่านจึงได้ยืนยันไว้เป็นตำราว่า **กิญฺจาปิ โส กมฺมํ กโรติ ปาปกํ กาเยน วาจาย อุทเจตสา วา อภพฺโพ โส ตสฺส ปฏิจฺฉทาย อภพฺพตา ทิฏฺฐปทสฺส วุตฺตา** แปลว่าพระโสดาบันบุคคลนั้น ยังกระทำบาปกรรมด้วยกาย ด้วยวาจาและด้วยใจก็ดี พระโสดาบันบุคคลนั้น ไม่ควรปกปิดบาปกรรมที่ตนกระทำไว้นั้น เพราะว่าทางพระนิพพาน พระโสดาบันบุคคลนั้นเห็นแล้ว จึงไม่ควรปิดบังความชั่วด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจของตนควรเปิดเผยให้หมดทั้งข้างนอกและข้างใน ถ้ากระทำก็บอกว่ากระทำ หากไม่ได้กระทำก็บอกว่าตนไม่ได้กระทำ ไม่โกหก

หลอกลวง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมอย่างหนึ่งอย่างใดทั้งสิ้น

เราเป็นพุทธศาสนิกชน เป็นหญิงก็ดี เป็นชายก็ดี จะปฏิบัติศาสนาก็เอาตัวรอดได้เพราะตนปฏิบัติซื่อตรงเหมือนพระโสดาบันเป็นคนมีปัญญาความเฉลียวฉลาดรู้จักบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ บัดนี้เราท่านทั้งหลายรู้จักหลักพระพุทธศาสนา รู้จักพระรัตนตรัยแล้วได้พากันมาบริจาคทาน ท่านกล่าวว่า **ทานํ เทติ** ทานการให้ คนเราจำเป็นต้องให้ทุกคนถ้าไม่สละไม่ให้ไม่ได้ เพราะถ้าไม่ให้กันแล้วจะได้ประโยชน์อย่างไร หากให้กันแล้วจึงจะได้ประโยชน์ เราปกครองเรือนเราก็ต้องให้ เวลาเช้าแม่ครัวต้องหุงหาอาหารให้พ่อบ้าน ถ้าไม่ให้ประเดี๋ยวพ่อบ้านจะทุบตีเอา หากให้ให้อิ่มเสียแล้วจะได้ไม่ทุบตี เด็กเล็กลูกหญิงลูกชายถ้าไม่ให้ก็ร้องไห้ พอให้แล้วพวกเด็ก ๆ เหล่านั้นก็ไม่ร้องสะดวกสบายไปวันหนึ่ง ๆ การให้เช่นนั้น เรียกว่า **ทาน** ให้ลูกก็เป็นทาน ให้สามีก็เป็นทาน ให้ภรรยาสามีก็เป็นทานแต่ว่า **ต้องให้โดยไม่มุ่งหวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดตอบแทน จึงจะเป็นทานแท้ ๆ** ถ้ามุ่งหวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ไม่เป็นทาน อย่างให้ข้าวแมวกิน หากมุ่งหวังเพื่อให้แมวนั้นไว้จับหนู การให้อย่างนั้นก็ไม่เป็นทาน **ต้องให้กินโดยไม่มุ่งหวังอะไรตอบแทนจากมัน ให้มันกินเพื่อให้หายหิวกัน อดอยาก หากให้อย่างนี้จึงจะจัดว่าเป็น "ทาน"** จะให้แก่สัตว์เดรัจฉานอย่างอื่นใดก็ตาม ต้องให้โดยไม่มุ่งหวังอะไรอย่างนี้ทุกครั้งไป หรือลูกเรา เราให้โดยไม่มุ่งหวังจะให้ลูกเลี้ยงเราในข้างหน้าหรือให้รักษาวงศ์ตระกูลของเราให้สูง ให้เพราะเขาเกิดมาแล้วก็เลี้ยงกันไป อาศัยเราไป หากเราไม่ให้อาศัย ไม่เลี้ยงแล้ว ลูก ๆ เหล่านั้นก็ต้องตาย เมื่อเราให้ทานโดยไม่คิดอะไรดังกล่าวนี้จึงจัดเป็นทานแท้ ๆ ทีเดียว

ถ้าว่าคนมีปัญญาฉลาดอย่างนี้ ตระกูลของตนจะใหญ่โตสักปานใดก็ตาม **ให้ให้หนักเข้า** คนก็จะมากขึ้นเป็นลำดับ เป็นสุขขึ้น กินก็เป็นสุข นอนก็เป็นสุข ทั้งกายวาจาและใจ **เพราะการให้นั่นแหละเป็นตัวสำคัญ หากฉลาดในการให้ก็จะเป็นพระเจ้าแผ่นดินในชาตินี้ก็ได้** คนที่เราให้นั้นย่อมยกย่องสรรเสริญเคารพนับถือในเรา เราไม่ต้องไปเอาอะไรให้หนักเข้าเท่านั้น พวกเขาย่อมคุ้มครองรักษาเราเอง กลัวเราจะเป็นอันตราย เพราะถ้าคนให้เป็นอันตรายเสียแล้ว พวกเขาก็อดอยากลำบาก คนที่รับให้นั่นแหละย่อมช่วยระวังรักษาทั้งบ้านและสมบัติของเรา เมื่อเราให้หนักเข้าเช่นนี้ สามีก็คงอยู่คนเดียว ภรรยาก็คงอยู่คนเดียว ไม่เป็นสอง

ไปได้ ถ้าเราไม่ให้นั่นแหละ จะอยู่ด้วยกันไม่ได้ทีเดียว ทั้งสามีภรรยา ลูกก็ต้องแยกจากกัน ให้รู้จักให้อย่างนี้ ก็จะปกครองบ้านเรือนสมบัติได้

หญิงก็ดี ชายก็ดี ถ้าอยากให้วงศ์ตระกูลของคนสูงขึ้น ต้องการให้คนมากขึ้น มีพวกพ้องวงศ์วานมากขึ้น ก็อย่าเป็นคนตระหนี่ จงแก้ไขด้วยปัญญาของตน ถึงคราวให้อาหารก็ให้อาหาร ถึงคราวให้ผ้าก็ให้ผ้า ถึงคราวให้ที่หลับนอนก็ให้ที่หลับนอน ถึงคราวให้ยารักษาโรคก็ให้ยารักษาโรคให้ไปตามกาลเวลาอย่างนั้น ให้เขาเป็นสุขเบิกบานสำราญใจ หากเราให้อย่างนี้แล้ว วงศ์ตระกูลของเราย่อมสูงขึ้นเป็นลำดับ เป็นที่สรรเสริญนิยมชมชอบของคนทั่วไป

สีลํ รกฺขติ หากว่ามีคนมากเช่นนี้ คือตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป **เราต้องรักษาศีล** ต้องบริสุทธิ์กายบริสุทธิ์วาจา และบริสุทธิ์ใจ ไม่มีร่องรอยเสียกระทบกระเทือนใจกัน **กายจะให้เดือดร้อนตนเองและอื่นก็ไม่มี วาจาจะให้เดือดร้อนตนเองและคนอื่นก็ไม่มี** จะอยู่ด้วยกันมากน้อยเพียงใดก็ตาม ไม่สบายใจเหมือนกับอยู่คนเดียว ดังนั้น **จึงไม่ควรเบียดเบียน ไม่กระทบกระเทียบเปรียบเปรย ไม่อิจฉาริษยากันอย่างใดอย่างหนึ่ง มีศีลด้วยกันทั้งหมด ศีล ๕ คือ ปาณาติบาต อทินนาทาน กาเมมุสา สุรา ๕ สิกขาบทนี้ต้องบริสุทธิ์จริง ๆ** คือไม่เบียดเบียนกันให้เดือดร้อนด้วยการฆ่า ไม่ลักขโมย ฉ้อโกงหลอกลวงกันให้เดือดร้อน ไม่ประพฤติผิดในลูกภรรยาของคนอื่นเขา ถ้าประพฤติผิดเข้าก็เดือดร้อน ถ้าไม่พูดปดกันก็ไม่เดือดร้อน ถ้าพูดปดเข้าก็เดือดร้อน ไปเสพสุราเข้า คนดี ๆ ก็กลายเป็นคนบ้า พูดจา อ้อเอ้ ไม่เป็นเรื่อง หรือคนดี ๆ ก็กลายเป็นคนครึ่งบ้าครึ่งบอไป ถ้าว่าเต็มที่

เข้าก็อาจกลายเป็นบ้าบอไปเลย ถ้าว่าเมื่อใดฤทธิ์สุราหมดไปแล้ว นั่นแหละจึงจะพูดจากันรู้เรื่อง กลับเป็นคนดีได้ตามปกติ นี่เพราะฤทธิ์สุราทำให้เป็นไปอย่างนั้น ควรระวังให้ดี อย่าให้เหตุเหล่านี้เข้าครอบงำได้ ตนเองจึงจะเป็นสุขกายสุขใจ มีคนมากมายเท่าไรก็เป็นสุข ไม่ต้องเดือดร้อนเลย แต่เป็นสุขอย่างธรรมดาเท่านั้น ถ้าจะให้เป็นสุขและฉลาดยิ่งขึ้นไปต้องเจริญภาวนา

ภาวนํ ภาเวติ ทำให้จริงให้หยุด ให้นิ่ง ทำให้มี ให้เป็นขึ้น กี่ร้อยกี่พันคนก็นอนหลับสบาย กี่คน ๆ ก็สงบนิ่ง เมื่อสงบนิ่งแล้ว มีคนสักเท่าไรก็ไม่รกหูรกตา ไม่รำคาญไม่เดือดร้อน เป็นสุขสำราญเบิกบานใจเป็นนิจ นี่เขาเรียกว่า **ภาวนา ทำให้ใจหยุดสงบ หยุดสงบแล้ว ไม่ใช่แต่เท่านั้น** หยุดอยู่สงบหาเรื่องทำ จะได้ทรัพย์สมบัติมาเลี้ยงกันอีก ให้พวกเขาอยู่เป็นสุขสำราญสมบูรณ์ด้วยเครื่องกินเครื่องใช้ ไม่ขาดตกบกพร่อง จะให้เป็นคนสมบูรณ์อยู่เสมอ **ก็ต้องใช้วิชาวิปัสสนาภาวนา** ต้องเฉลียวฉลาดให้อาหาร หาปัญญาแก้ไข ให้ทานในวันต่อไป ไม่ให้หมดให้สิ้นไป เมื่อให้ทานไม่หมดไม่สิ้นไป เช่นนี้พวกพ้องก็มากขึ้นเป็นลำดับ มีร้อย ก็เพิ่มเป็นสองร้อย สามร้อย สี่ร้อย ห้าร้อย หกร้อย จนกระทั่งพันหนึ่ง สองพัน สามพัน เป็นลำดับไป **การให้นี่แหละเป็นตัวสำคัญ เมื่อมีพวกพ้องมากขึ้นแล้วก็ให้รักษาศีล ให้บริสุทธิ์กายบริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ใจ และเจริญภาวนา ทำภาวนาให้เจริญขึ้นทุกคน เมื่อพวกเขาเจริญภาวนาแล้ว ภาวนานั้นแหละจะช่วยเขาได้ทุกสิ่งทุกประการ**

พุทฺเธ สทฺทหติ ธมฺเม สทฺทหติ สงฺเฆ สทฺทหติ ให้เชื่อพุทธรัตนะ ให้เชื่อธรรมรัตนะ และให้เชื่อสังฆรัตนะ **การเชื่อ**

พุทธรัตนะนั้นเชื่ออย่างไร ? พุทธรัตนะท่านไม่มีกิเลส กิเลสไม่มีในท่าน ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ทุกอย่าง ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ของท่านบริสุทธิ์ทุกอย่าง ถูกต้องร่องรอยของพระธรรม พระสงฆ์ พุทธรัตนะท่านรับสั่งอย่างไร เราต้องเชื่อไปตามพระรัตนะนั้น **ธรรมรัตนะทรงสัตว์ผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว เป็นของดีฝ่ายเดียว** เราเชื่อแต่สิ่งดีและทำตามแต่สิ่งที่ดี ทำตามธรรมนั้น เราก็จะเป็นคนชั้นสูง เพราะเราเชื่อตามธรรมและดำเนินตามนั้น **สังฆรัตนะ ดำเนินตามพระสงฆ์ผู้รักษาธรรมไม่ให้สูญไป ให้ธรรมนั้นมั่นคงอยู่** พระสงฆ์ผู้รักษาธรรมก็ดำเนินตามธรรมนั้น เราก็เชื่อและเดินตามธรรม ตามพระสงฆ์ ถ้าว่าเชื่อในพระพุทธ ในพระธรรม และในพระสงฆ์ เช่นนี้แล้วจะเอาตัวรอดได้ ฉะนั้น จึงควรรู้จักพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ

อธมฺโม นิรยํ เนติ ธมฺโม ปาเปติ สุคตึ สภาพที่เป็นบุญย่อมนำสัตว์ไปสู่สุคติ สภาพที่เป็นบาปย่อมนำสัตว์ไปสู่ทุคคติ **บุญและบาปนั้นเป็นอย่างไร** ? วันนี้จะแสดงเรื่องบุญและบาปให้เข้าใจกันเสียที บุญและบาปนั้นเป็นอย่างนี้ วันนี้เรามาทำบุญกันมากคนด้วยกัน คือท่านเจ้าภาพผู้ถวายทานในวันนี้ได้ชักชวนพวกพ้องให้มาทำบุญเลี้ยงพระที่วัดปากน้ำ เพราะการทำบุญนั้นได้บุญจริง ๆ เพราะเจ้าภาพผู้ชักชวนเขาเห็นเช่นนั้น **บุญนั้นไม่ใช่มองไม่เห็น มองเห็นได้** ถ้าหากบุญมองไม่เห็นเจ้าภาพเขาก็ไม่ชวนพวกพ้องมาทำบุญ **บุญนั้นอยู่ที่ไหน ? รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ? เราทำให้ถูกส่วนเข้า จึงจะมองเห็นบุญอย่างแน่แท้โดยไม่ต้องสงสัย**

เจ้าภาพได้ชักชวนพวกพ้องเตรียมเครื่องไทยทานวัตถุมาทำบุญเวลาเช้าได้ถวายยาคูข้าวต้ม เวลาเพลได้ถวายโภชนาหารพร้อมด้วยสูปพยัญชนะ และเวลาบ่ายให้มีพระธรรมเทศนา นี่เพราะต้องการบุญจริง ๆ **การทำบุญต้องทำให้ถูกส่วน** ถูกส่วนตรงไหน ? คือนำเครื่องไทยทานวัตถุมาถวายพระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์รับเครื่องไทยทานวัตถุจากมือของผู้ให้ **เครื่องไทยทานขาดจากสิทธิของผู้ให้เป็นสิทธิของผู้รับขณะใด ปุญญาภิสันธา บุญไหลมาในขณะนั้น** ไหลมาจากที่ไหน ?

เวลาฝนตก เราเห็นมิใช่หรือ? ฝนมาทางท้องฟ้า ไม่ใช่มาทางใต้ดิน ฝนมาจากท้องฟ้า แต่เดิมฝนมาจากที่ไหน? ฝนก็อยู่ในก้อนเมฆดำ ๆ นั่นแหละ พอเมฆตั้งขึ้นแล้วประเดี๋ยวฝนก็ตก ฝนอยู่ในก้อนเมฆนั่นเอง เราเห็นกันเพียงเท่านั้น เรื่องนี้ไม่ใช่เพียงแต่พวกเรา แม้กษัตริย์ในครั้งเจ้าศากยะเมืองกบิลพัสดุ์ กษัตริย์เหล่านั้นก็ถามกันว่า รู้หรือว่าข้าวมาจากไหน ? ข้าวที่บริโภคเสวยอยู่ในชามนั้น กษัตริย์องค์หนึ่งผลุดลุกขึ้นตอบว่า ข้าวนั้นมาจากยุ้ง เพราะวันหนึ่งไปไหนมา เห็นเขาโกยข้าวออกจากยุ้งข้าว จึงได้กล่าวอย่างนั้น กษัตริย์อีกองค์หนึ่งบอกว่า ข้าวนั้นมาจากครก เพราะไปเห็นเขาตำข้าว จึงตอบว่าข้าวมาจากครก กษัตริย์อีกองค์หนึ่งตอบว่า ข้าวมาจากในหม้อ เพราะไปเห็นข้าวในหม้อมา ไม่เคยเห็นข้าวในยุ้งในฉางหรือที่เขาตำเขาโขลก อีกองค์หนึ่งตอบว่า ข้าวมาจากในชามที่สำรับนั่นแหละ เพราะตนเห็นมาเพียงแค่นั้น ไม่เคยเห็นในที่อื่นเลย นี่เป็นกษัตริยสุขุมาลชาติอย่างนี้ ยังไม่รู้ไม่ทราบ เราก็เหมือนกัน ฝนนี่หากเราจะถามว่ามาจากไหน ? เราก็คงตอบได้ว่ามาจากก้อนเมฆดำ ๆ บนท้องฟ้านั้น ที่อื่นก็ไม่เห็นมี ไม่เข้าใจ ไม่เห็น

แท้จริง ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ วิญญาณธาตุมีอยู่ ถ้าผู้มีปัญญาในอากาศว่าง ๆ นี่แหละเขาสามารถใช้เครื่องดักเอาไอน้ำในอากาศก็ได้ ในศาลานี้ก็มีธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ เต็มไปหมด แต่ผู้ใดจะให้ฝนตก ผู้นั้นต้องทำฝนเป็น เรียกฝนเป็น แก้ไขทำฝนขึ้นได้ ทำน้ำขึ้นได้ ผู้เทศน์นี้ได้เคยแก้ไขมาแล้ว จะแก้ไขเกณฑ์ฝนได้เหมือนกัน

เมื่อรู้จักหลักและที่มาของฝนแล้ว ก็จะรู้ได้ด้วยว่าบุญที่มนุษย์ทำมาจากไหน? ก็มาจากในกลางกายนี้ ตรงกลางของใจนั้น กลางของกลาง กลางของกลาง กลางของกลาง หนักเข้าก็พบดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน กลางของกลางหนักเข้าไป ก็พบดวงศีล ศูนย์กลางเข้าไปก็พบดวงสมาธิ กลางของกลางเข้าไปอีกก็พบดวงปัญญา กลางของกลางเข้าไปอีกพบดวงวิมุตติ กลางของกลางเข้าไปอีกพบดวงวิมุตติญาณทัสสนะ กลางของกลางเข้าไปอีก พบกายมนุษย์ละเอียด กายมนุษย์ละเอียดก็มีธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม เหมือนกัน เป็นชั้น ๆ เข้าไปอย่างนี้ นี่หัดเข้าไปหากายเป็นชั้น ๆ เข้าไป เข้าไปหากายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายพรหม กายพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายโสดา กายโสดาละเอียด กายสกทาคา กายสกทาคาละเอียด กายอนาคา กายอนาคาละเอียด กายอรหัต กายอรหัตละเอียดหนักขึ้นไปเป็นชั้น ๆ

หากจะเข้าไปหาน้ำบ้าง กลางของกลางธาตุน้ำนั้น กลางของกลาง ๆ ๆ ก็จะเข้าไปพบทะเล พบทะเลหนักลงไป ๆ ๆ จะใช้น้ำ

สักเท่าไรก็ใช้ไม่หมด ใช้ไม่รู้จักหมดจักสิ้นจะเอาน้ำเท่าใดก็ได้ เข้าไปกลางของกลางนั่นแหละ ไม่ใช่อยู่ที่อื่น นี่ต้องการน้ำ ต้องทำอย่างนี้

หาก**ต้องการบุญก็เข้าไปในกลางกายนั่นแหละ กลางของกลาง ๆ ๆ หนักเข้าไป ซ้ายขวาหน้าหลังล่างบน ไม่ไปทั้งนั้น กลางของกลางหนักขึ้นทุกทีก็จะเข้าไปพบบุญ ทะเลบุญอยู่ในกลางกายนั้น เจ้าของผู้ปกครองบุญนั้นมี ๒ ภาค มารปกครองภาคหนึ่ง พระปกครองภาคหนึ่ง**

ถ้าภาคพระปกครอง ทำบุญทำกุศลต่าง ๆ พระท่านก็ส่งบุญส่งกุศลมาให้เหมือนส่งกระแสไฟฟ้าให้ใช้นี่แหละ ผู้ส่งกระแสไฟฟ้ามาให้ใช้ก็มีอยู่ ถ้าเขาไม่ส่งมาให้เราเราก็ใช้กระแสไฟฟ้าไม่ได้ บุญก็เหมือนกัน พระเป็นผู้ปกครอง ดิน ฟ้า อากาศ ก็มีผู้ปกครองเหมือนกัน **ที่บังคับเราให้เกิดให้แก่ให้เจ็บและให้ตายอยู่เดี๋ยวนี้แหละ พวกมารบังคับให้เป็นไปตามนั้น ส่วนพวกพระบังคับไม่ให้เกิดไม่ให้แก่ไม่ให้เจ็บและไม่ให้ตาย นี่พวกพระกับพวกมารบังคับอย่างนี้ เวลานี้พวกพระบังคับไม่ให้รบกัน แต่พวกมารบังคับให้รบกันหนักขึ้น**

เมื่อรู้จักหลักอย่างนี้แล้ว **บุญที่ไหลมาติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ของผู้บำเพ็ญบุญนั้น ไม่ใช่ดวงเล็กน้อยเลย** เจ้าของทานวันนี้ **บุญไหลมาติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไม่ใช่ดวงเดียว** ในขั้นกายมนุษย์นี้ก็ไหลมาติดอยู่ ขั้นกายมนุษย์ละเอียดก็ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ในขั้นกายทิพย์ก็ติดอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ขั้นกายทิพย์ละเอียดก็ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด ขั้นกายรูปพรหม ก็ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นรูปพรหม ขั้นกายรูปพรหมละเอียดก็ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด ขั้นกายอรูปพรหมติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหม ขั้นกายอรูปพรหมละเอียดติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด ขั้นกายธรรมติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ขั้นกายธรรมละเอียดติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายละเอียด ติดขึ้นไปอย่างนี้จนกระทั่งทุก ๆ กาย นับอสงไขยกายไม่ถ้วน **เมื่อรู้บุญติดอยู่เช่นนี้แล้ว เราจะไปทุกข์ยากอะไร แตกกายทำลายขันธ์ไป ก็เป็นหน้าที่ของบุญ เพราะบุญของเรามากอยู่แล้วบุญจะจัดเป็นชนกกรรมนำไปเกิด**

ใครจะเป็นคนนำไปเกิด ในเมื่อกายมนุษย์แตกดับไปแล้ว กายมนุษย์ละเอียดยังเหลืออยู่ อย่างเรานอนฝันไป ตายก็เหมือนกับนอนหลับฝันไป กายมนุษย์ละเอียดออกจากกายมนุษย์ไป เพราะกายมนุษย์นี้แตกดับเสียแล้ว ดวงบุญในกายมนุษย์นี้ก็แตกดับหมด ดวงธรรมที่ให้เป็นกายมนุษย์ก็แตกดับ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ทำลายหมดไม่มีเหลือ แต่ว่า **ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดนั้น มีดวงบุญอีกดวงหนึ่ง ดวงบุญดวงนั้นแหละจะนำไปเกิด** ในตระกูลสูง ๆ มีกษัตริย์มหาศาล มีทรัพย์สมบัติบริวารนับจะประมาณไม่ได้ เศรษฐีมหาศาล พราหมณ์มหาศาลมีทรัพย์สมบัติบริวารนับประมาณไม่ได้ คหบดีมหาศาลมีทรัพย์สมบัติบริวารนับประมาณไม่ได้ ให้เกิดในตระกูลสูง ๆ อย่างเช่นนั้น **ทว่าในมนุษย์โลกไม่พอรับบุญขนาดใหญ่ ๆ ขนาดนี้ ก็ให้ไปเกิดในสวรรค์** ชั้นจาตุมหาราช ชั้นดาวดึงส์ ชั้นยามาพิภพ ชั้นดุสิต ชั้นนิมมานรดีและชั้นปรนิมมิตวสวัตดี ให้เกิดในกายทิพย์สูงขึ้นไป กายทิพย์ในชั้นจาตุมหาราช กายทิพย์ในชั้นดาวดึงส์ กายทิพย์ในชั้นยามาพิภพ กายทิพย์ในชั้นดุสิต กายทิพย์ในชั้นนิมมานรดี กายทิพย์ในชั้นปรนิมมิตวสวัตดี ในกามภพนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง

กายมนุษย์ละเอียดพอส่งขึ้นไปถึงกายทิพย์ กายมนุษย์ละเอียดก็ดับเหมือนกันในดวงกายทิพย์ ละเอียดก็ดับหมด ในดวงกายทิพย์ละเอียดก็ใช้ไปตามหน้าที่ นี่เขาเรียกว่า **กมฺมวิปาโก อจินฺเตยฺโย ลักษณะที่แสดงบาปกรรมที่บุญส่งผลให้เป็นไปเป็นชั้น ๆ** ยังไม่มีใครแสดงให้รู้ เพราะไม่ใช่เป็นของธรรมดาสามัญทั่วไป **พวกมีธรรมกายเขาเห็นปรากฏชัดเจน** เป็นชั้น ๆ เป็นกาย ๆ ไปดังนี้

เมื่อรู้จักหลักเช่นนี้แล้ว เรามาบำเพ็ญบุญกันวันนี้ เราได้จริง ๆ อย่างนี้ และพาตัวให้เป็นสุขให้ไปสู่สุคติ ในมนุษย์โลกถ้าเรามีบุญเสียแล้ว จะค้าขายก็ร่ำรวย จะทำงานทำกิจการอะไรก็เจริญ จะหาทรัพย์สมบัติก็ได้คล่องสะดวกสบาย ไม่ติดขัดแต่ประการใด ถ้าว่าไม่มีบุญ จะทำอะไรก็ติดขัดไปเสียทุกอย่างทุกประการ ดังนั้นจึงได้ชักชวนพวกเราให้มาทำบุญทำกุศลเสีย จะได้เลิกจนเลิกทุกข์ยากลำบากเสียที

การทำบุญเลี้ยงพระเช่นนี้ถูกต้องตำรับตำราทางพระพุทธศาสนา เพราะพระองค์ทรงรับสั่งไว้ว่า **โภชนํ ภิกฺขเว ททมาโน ทายโก** ทายกผู้ให้ทานโภชนาหาร **ปฏิคฺคาหกานํ ปญฺจฐานานิ เทติ** ชื่อว่า ให้ฐานะ ๕ ประการ แก่ปฏิคคาหก **กตมานิ ปญฺจฐานานิ** ฐานะ ๕ ประการเป็นไฉน ? **อายุํ เทติ** ชื่อว่า ให้อายุประการหนึ่ง **วณฺณํ เทติ** ชื่อว่าให้วรรณะประการหนึ่ง **สุขํ เทติ** ชื่อว่าให้ความสุขประการหนึ่ง **พลํ เทติ** ชื่อว่าให้กำลังประการหนึ่ง **ปฏิภาณํ เทติ** ชื่อว่า ให้ความเฉลียวฉลาดประการหนึ่ง

ในท้ายพระสูตรท่านกล่าวว่า **อายุํ โข ทตฺวา อายุสฺส ภาคี โหติ** ผู้ให้อายุย่อมมีอายุเป็นส่วนตอบ อายุนั้นให้อย่างไร ? คือการให้ข้าวอาหารแก่พระภิกษุหรือสามเณรอิ่มหนึ่ง อุบาสกอุบาสิกาอิ่มหนึ่ง เราก็มีอายุอยู่ได้เจ็ดวันที่เรามีอายุยืนได้เจ็ดวันก็เกิดเพราะผลทานที่เราให้ทานนั้น คือให้อายุนั่นเอง หรืออีกอย่างหนึ่ง ผู้ให้อายุย่อมไม่ตายในปฐมวัย ไม่ตายเมื่อเป็นหนุ่ม ไม่ตายเมื่อเป็นสาว แก่เฒ่าชราจึงตาย หรือจนถึงอายุขัยจึงตาย อย่างนั้นเราเรียกว่า ถ้วนอายุขัย ถ้าว่าเกินกว่าว่านั้น เรียกว่าเรากระทำกองการกุศล

เมื่อเราได้บุญแล้ว เราจะทำอย่างไร ? เราจะรักษาบุญอย่างไร ? เพราะเราไม่เห็นบุญ เราต้องเอาใจไปจดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ของเรา ทำใจให้หยุดให้นิ่ง บังคับใจให้หยุดให้นิ่งว่าบุญของเรามีอยู่ตรงนี้ ถ้าพอใจหยุดได้แล้ว และถูกส่วนเข้าแล้วเราจะเห็นดวงบุญของเราเห็นชัดเจนทีเดียว ถ้าเราไปเห็นดวงบุญเช่นนั้นเราจะปลาบปลื้มใจสักเพียงใด ย่อมดีอกดีใจเป็นที่สุดจะหาเครื่องเปรียบเทียบไม่ได้เลย **ฉะนั้น จงพยายามอุตส่าห์เอาใจไปหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ นึกถึงบุญที่เราได้กระทำในวันนี้ อย่าไปติดขัดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสีย ถ้าไปค้าขายติดขัดขึ้น ก็ขอให้บุญช่วย นึกถึงบุญตรงกลางดวงธรรมนั้น ถ้าว่ามีอุปสรรคเข้ามาแทรกแซงอย่างใดอย่างหนึ่ง มีผู้มารุกรานเบียดเบียนประการใด ก็ขอให้บุญช่วย สิ่งอื่นช่วยไม่ได้ ไม่ต้องไปขอร้องให้ใครมาช่วย ให้เอาใจไปหยุดอยู่ศูนย์กลางตรงบุญนั่นแหละ หยุดอยู่นิ่งอยู่อย่างนั้น บุญเป็นช่วยได้แน่นอนโดยไม่ต้องสงสัย**

พระสิทธัตถราชกุมาร ทรงบำเพ็ญบารมีอยู่ที่ใต้ต้นศรีมหาโพธิ ขณะบำเพ็ญพอถูกส่วนจะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พระยามารทราบเหตุสะดุ้งพรึบทีเดียว ครั้งแรกออกแสวงหาโพธิญาณใหม่ ๆ ปัญจวัคคีย์ได้ตามปฏิบัติอยู่และเมื่อเขาเหล่านั้นเห็นว่า เราเป็นผู้ประพฤติเลวปฏิบัติไม่ถูกร่องรอยความเป็นพระพุทธเจ้า ตามประเพณีโบราณกาลมาจึงได้เลิกปฏิบัติในเราเสียทอดทิ้งให้อยู่แต่ผู้เดียว แต่เทวดาก็ยังพิทักษ์รักษาเราอยู่ แต่เมื่อมารมาผจญครั้งนี้ พวกเทวดาเหล่านั้นหนีหมดไป ไปอยู่ที่ขอบปากจักรวาลเสียสิ้น เพราะความเกรงกลัวในพระยามาร **และก็อะไรเล่าจักเป็นที่พึ่งของเราได้ในขณะเข้าที่อับจนเช่นนี้ นอกเสียจากบารมีที่เราได้กระทำไว้แล้วเป็นไม่มี เมื่อทรงระลึกถึงบารมีที่ได้ทรงกระทำมาแล้วเท่านั้น** นางพระธรณีทราบทันที ลุกขึ้นกราบทูลพระบรมศาสดาว่า ขอพระองค์อย่าได้ปริวิตกเดือดร้อนไปเลย ในเรื่องมารผจญพระองค์ในครั้งนี้ หม่อมฉันจะรับอาสาปราบมารเอง พระองค์อย่ากังวล ทรงกระทำความเพียรต่อไปเถิด เพราะพระองค์ได้ทรงสร้างบารมีมาแล้วตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ และได้หลั่งอุทกวารีให้ตกลงเหนือพื้นดิน หม่อมฉันได้รองรับไว้ด้วยมวยผมนี้จนหมดสิ้นไม่มีเหลือเลยแม้สักหยาดหนึ่ง หม่อมฉันจะปราบพระยามารนี้ด้วยน้ำที่พระองค์ทรงกรวดนั้น พอกราบทูลดังนั้นก็รูดน้ำในมวยผมปราดเดียวเท่านั้น กลายเป็นทะเลท่วมทับมารจนหมดสิ้น พวกมารได้พ่ายแพ้ ศัสตราวุธกลายเป็นธูปเทียนบูชาพระศาสดาไปหมดนี่ปรากฏอย่างนี้มาแล้ว

เราก็เหมือนกัน แสวงหาบุญสร้างบารมีบำเพ็ญทาน รักษาศีลเจริญภาวนาได้บุญแล้ว ให้ใจจดอยู่ที่บุญนั้น เมื่อประสบภัยได้ทุกข์ยากประการใด ก็นึกถึงบุญนั้น อย่าไป**นึกสิ่งอื่นให้เหลวไหล อย่าไปนึกถึงผี ผีมันจะเป็นอะไร ผีสู้มนุษย์ไม่ได้** ผีมันตายไปจากมนุษย์แล้ว จึงกลายเป็นผี **มนุษย์วิเศษกว่าผีมากนัก ผีจึงสู้มนุษย์ไม่ได้ จะไปนับถืออะไรกับผี ผีช่วยอะไรไม่ได้เลย สู้นึกถึงมนุษย์ไม่ได้ ไปนับถือเจ้า ๆ ก็ช่วยอะไรไม่ได้ เพราะเจ้าตายไปจากมนุษย์แล้ว เจ้าผีเจ้าสางนั้นสู้มนุษย์ไม่ได้ แพ้มนุษย์ทั้งนั้น มนุษย์นี้เป็นผู้มี**

ฤทธิ์เดชมากกว่า หรือนึกถึงต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ไปกราบไหว้ต้นไม้ ต้นไม้จะทำอะไรได้ เราเอามาทำฟืนหุงอาหาร ผ่าเอามาทำฟืนหุงข้าวอยู่เรื่อย ๆ เอามาทำบานประตูหน้าต่าง มาทำพื้นบ้าน แล้วมันจะมาทำอะไรให้เราได้ **ต้องนึกถึงบุญ สิ่งอื่นอย่าไปนึก นึกถึงบุญแต่เพียงอย่างเดียว เมื่อต้องภัยได้รับความทุกข์ยากลำบากอย่างใด ก็ให้นึกถึงบุญ เอาใจไปจดอยู่ที่บุญ** ทำมาค้าขายอะไรก็ให้เอาใจไปจดอยู่ที่บุญนั้นจะได้ค้าขายคล่องได้กำไรเกินควรเกินค่า จะไปทำนาทำสวนก็เอาใจไปจดอยู่ที่บุญนั้น บุญจะให้ผลของนา และสวนเกินควรเกินค่า ไปรับราชการก็เอาใจไปจดอยู่ที่บุญนั้น หน้าที่ราชการก็จะรุ่งโรจน์โชตนาการยิ่งขึ้นใหญ่ ถ้าปกครองบ้านเรือนก็เอาใจจดอยู่ที่บุญนั้นเหมือนกัน บ้านเรือนก็จะรุ่งเรืองอย่าเอาใจไปจดอยู่ที่อื่น **นี่เราเรียกว่า หาบุญได้และใช้บุญเป็น ถ้าหากเอาใจไปจดเสียที่อื่น** จะเป็นต้นไม้ ขี้วัวขี้ควายอะไรจิปาถะ **ชื่อว่า หาบุญได้แต่ใช้บุญไม่เป็น**

ถ้าจะหาบุญได้ใช้บุญเป็น ก็ต้องเอาใจไปจดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงบุญ พอใจจดหยุดนิ่งอยู่กลางดวงบุญ ก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ พอถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ก็เข้ากลางของกลางที่หยุดอีก กลางของกลาง ๆ ๆ ก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ พอใจหยุดถูกส่วนเข้าก็เข้ากลางของกลาง ๆ ๆ กลาง ๆ ๆ อีก เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ พอใจหยุดถูกส่วนเข้าเข้ากลางของกลาง ๆ ๆ อีก ก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอใจหยุดถูกส่วนเข้า ก็เข้ากลางของกลาง ๆ ๆ อีก ก็จะเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดและปฏิบัติแบบเดียวกันเรื่อยไป ก็เข้าถึงกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายโสดา กายโสดาละเอียด กายสกทาคา กายสกทาคาละเอียด กายอนาคา กายอนาคาละเอียด กายธรรมอรหัต กายธรรมอรหัตละเอียด เป็นลำดับขึ้นไป **เมื่อปฏิบัติได้ดังนี้ เขาจึงจะเรียกว่า หาบุญได้ ใช้บุญเป็น จะเป็นคนมีปัญญาเจริญก้าวหน้ายิ่งใหญ่ไพศาลทีเดียว** ถ้าเป็นหญิงก็จะได้ชื่อว่า **บัณฑิตถี** หญิงผู้มีปัญญา ถ้าเป็นชายก็จะได้ชื่อว่า **บัณฑิโต** ชายผู้มีปัญญา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ทรงหาบุญได้ และทรงใช้บุญเป็น พระองค์ทรงสร้างบารมีของพระองค์มา และทรงใช้บารมีของพระองค์เป็น เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ทรงเข้าใกล้ใครก็ทรงให้เป็นเหมือนอย่างพระองค์หมด ให้ได้มรรคผลตามพระองค์ ให้เป็นสาวกพระพุทธเจ้าเสีย ให้เป็นพหูสูตเสีย เสด็จตามพระองค์ไป

เราเมื่อได้ถวายทานแล้ว ได้รักษาศีล เจริญภาวนาแล้ว **ก็ต้องให้เห็นผลทานให้เห็นผลศีล และให้เห็นผลของการเจริญภาวนา** จึงจะได้ชื่อว่า **เราทำบุญ รักษาศีล เจริญภาวนาแล้ว ใช้บุญ ใช้ศีล และใช้ภาวนาเป็น** อย่าเกียจคร้าน จงหมั่นพยายามบำเพ็ญทานรักษาศีล เจริญภาวนาไว้ให้เสมอ เพื่อเราจะได้รับความสุขทั้งในชาตินี้และในชาติหน้า

บัดนี้ ท่านทั้งหลายได้สมบูรณ์บริบูรณ์แล้วด้วย **คุณธรรม ๕ ประการ** คือ **ทาน ศีล สุต จาค** และ**ปัญญา** เพราะ **ทาน** เราก็ได้ถวายแล้วแต่เช้าและเพล **ศีล** เราก็ได้สมาทานแล้วทั้ง ๕ ประการ **สุตะ** บัดนี้เราก็ได้สดับตรับฟังพระสัทธรรมเทศนาอยู่แล้ว **จาคะ** เราก็ได้บริจาคแล้ว สละกิจการงานความกังวลน้อยใหญ่ทางบ้านเสียมาบำเพ็ญบุญในวันนี้ นี่ก็ชื่อว่า จาคะ **ปัญญา** เมื่อเราฟังธรรมเทศนาแล้ว เราก็รู้จักบาปบุญคุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์ ผิดถูกสูงต่ำเราก็รู้ นั่นก็ชื่อว่า ได้ปัญญา

คุณธรรม ๕ ประการ คือ **ทาน ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา มีอยู่ในขันธสันดานของหญิงใด ชายใดแล้ว หญิงชายนั้นจะปรารถนาเป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ก็ได้สมความปรารถนา** ในขณะที่คุณธรรม ๕ ประการนี้สมบูรณ์บริบูรณ์แล้วในขันธสันดานหรือจะปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าก็ย่อมสำเร็จสมความปรารถนา จะปรารถนาพระอัครสาวกก็ได้สมความปรารถนา หรือจะปรารถนาเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดก็ย่อมได้ทั้งนั้น **ดังนั้นท่านทั้งหลายจะปรารถนาเป็นอย่างใด จะปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เป็นพระสาวกก็ขอให้ปรารถนาเอาตามใจชอบเถิด**

อวสานกาลเทศนานี้ ขอท่านผู้เป็นเมธีมีปัญญาทั้งหลาย พึงมนสิการกำหนดไว้ในใจของตนทุกถ้วนหน้าว่า **สภาพที่เป็นธรรมย่อมนำสัตว์ไปสู่สุคติ และสภาพเป็นอธรรมย่อมนำสัตว์ไปสู่ทุคคติ สภาพที่เป็นบาปก็ย่อมนำสัตว์ไปสู่ทุคคติ** สภาพที่เป็นบุญ เป็น **ดวงใส** ติดอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ สภาพที่เป็นบาปเป็น **ดวงดำ** ติดอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์แบบเดียวกัน **ถ้าดวงบุญใหญ่โตกว่าก็นำไปสู่สวรรค์ ถ้าดวงบาปใหญ่โตกว่าก็นำไปสู่นรก ใครจะแก้ไข**

อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ทั้งนั้น ย่อมเป็นไปตามคติของตน เหมือนหญิงชายจะเป็นสามีภรรยากันใครก็แล้วแต่ จะต้องตกลงใจของกันและกันเอง

ฉะนั้น การที่สัตว์จะไปสู่ทุคคติภพดึงดูดมีอยู่ ทำความชั่ว ไม่มีความดีเข้าไปจุนเจือเลย แม้เพียงเท่าปลายผมปลายขน พอแตกกายทำลายขันธ์โลกันต์ดึงดูดเอาไปจะไปอยู่ที่อื่นใดไม่ได้ทั้งนั้น อายตนะบาปดึงดูดไปทันที ถ้าว่าภพหย่อนลงกว่านั้นมา ก็ไปอยู่ในอเวจีมหาตาปนรก เหล่านี้เป็นต้น แต่พอเกิดในจำพวกสัตว์เดรัจฉานได้สัตว์เดรัจฉานก็ดึงดูดเอาไปเกิดในจำพวกสัตว์เดรัจฉาน แต่ถ้าทำความผิดไม่ถึงขนาดนั้น ก็ไปเกิดเป็นเปรต อสุรกาย ตามลำดับไป

ถ้าทำความดีด้วย กาย วาจา ใจ ไม่มีความชั่วบาปช้าเข้ามาเจือปนเลยพอแตกกายทำลายขันธ์ อายตนะของมนุษย์ดึงดูดเข้าสู่คัพภสัตว์ไปติดอยู่ในกำเนิดมนุษย์ ถ้าดีมากขึ้นไปกว่านี้ก็ไปเกิดในจำพวกเทวดา เป็นชั้น ๆ สูงขึ้นชั้นจาตุมหาราช ชั้นดาวดึงส์ ชั้นยามา ชั้นดุสิต ชั้นนิมมานรดี ชั้นปรนิมมิตวสวัตดี สูงขึ้นไปตามสภาพของธรรมดึงดูดกันเองว่า **ตนได้กระทำความดีไว้ขนาดเท่าไรควรอยู่ควรเกิดในที่ไหน เมื่อตรงกับอายตนะไหน อายตนะนั้นก็ดึงดูดไป** เขามีอายตนะสำหรับเหนี่ยวรั้งและดึงดูดกันทั้งนั้น เราติดอยู่ในมนุษย์นี้ไปไหนได้เมื่อไรไปไม่ได้ทั้งนั้น อยากจะตายก็ตายไม่ได้ บ่นไปเถอะก็ไม่ตาย แต่พอถึงกำหนด ไม่อยากตายก็ต้องตายจะถูกบังคับบัญชาอย่างนี้ ดึงดูดอย่างนี้เสมอไป **เหตุนี้เราจึงได้แสวงหาบุญ บุญจะได้ดึงดูดไปสู่สุคติ ทุคคติจะได้ไม่มีต่อไป**

ที่ได้ชี้แจงแสดงมาในภัตตานุโมทนากถา เฉลิมเพิ่มเติมศรัทธาของเจ้าภาพและสาธุชนทั้งหลายบรรดามาสโมสรสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า **สพฺพพุทฺธานุภาเวน** ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง **สพฺพธมฺมานุภาเวน** ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง **สพฺพสงฺฆานุภาเวน** ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง **ปิฏกตฺยานุภาเวน** ด้วยอำนาจปิฏกทั้งสาม คือ วินัยปิฏก สุตตันตปิฏก ปรมัตถปิฏก **ชินสาวกานุภาเวน** ด้วยอานุภาพชินสาวก สาวกของท่านผู้ชนะมาร จงดลบันดาลความสุขสวัสดิ์ให้บังเกิดมีเป็นปรากฏในขันธสันดานแห่งท่านผู้เป็นเจ้าภาพ และสาธุชนทั้งหลายบรรดาสโมสรสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้าอาตมาภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมมีกถาโดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้ **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้

■ ■ ■ ■

ตายเพื่ออยู่ หรืออยู่เพื่อตาย

โดย
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรมหาเถระ ป.ธ.๙)
วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร

"เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป" นี่เป็นคำสอนในทางพระศาสนาซึ่งเกี่ยวกับสภาวธรรม มีปรากฏอยู่ทั้งในฝ่ายพระสูตร ทั้งในฝ่ายพระอภิธรรม เป็นคำสอนที่เป็นกฎเกณฑ์ตายตัวอยู่ทุกกาลทุกสมัย ไม่มีผู้ใดจะโต้แย้งคัดค้านได้ พระพุทธเจ้าจะเสด็จอุบัติขึ้นในโลกหรือหาไม่ ปวงมนุษย์หรือเทวดาอินทร์พรหมยมยักษ์จะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม กฎเกณฑ์ทั้ง ๓ นั้น ก็คงมีอยู่ปรากฏอยู่อย่างนั้นเสมอไป

ความเกิด ความตั้งอยู่ ความดับ ย่อมมีประจำอยู่ในสรรพสิ่งทุกอย่าง ซึ่งรวมเรียกตามศัพท์บัญญัติในทางพระศาสนาว่า **สังขาร** อันแยกออกเป็น ๒ ประการคือ สิ่งที่มีวิญญาณครอง เช่น คนและสัตว์เป็นต้น เรียกว่า **อุปาทินนกสังขาร** สิ่งที่ไม่มีวิญญาณครอง เช่นต้นไม้และเครื่องใช้สอยเป็นต้น เรียกว่า **อนุปาทินนกสังขาร** ดังนั้นจึงทำให้แลเห็นว่ากฎของธรรมดานั้น มีความยุติธรรมเป็นที่สุด ของบรรดาความยุติธรรมทั้งหลาย

ความเกิดเป็นเรื่องได้ ความตายเป็นเรื่องเสีย เนื่องจากเหตุนี้ความเกิดจึงเป็นเรื่องนำความชื่นบานนิยมยินดีปรีดาปราโมทย์มาให้ ส่วนความตายกลายเป็นเรื่องนำความห่อเหี่ยวระทมขมขื่นมาสู่ ความเกิดกับความตายจึงมีลักษณะตรงกันข้ามอยู่ในตัว ดุจขาวกับดำ

หรือ บวกกับลบ

แต่ในพระศาสนาท่านสอนไว้ว่า ความตายเป็นเงื่อนปลายสาย เพราะฉะนั้นความตายจึงสืบต่อมาจากความเกิด เมื่อความเกิดอันเป็นเงื่อนต้นสายไม่มี ความตายอันเป็นเงื่อนปลายสายย่อมมีไม่ได้ เหมือนแผ่นดินที่เป็นแดนเกิดของต้นไม้และกอหญ้า หากแผ่นดินไม่มี ต้นไม้และกอหญ้าที่ต้องอาศัยแผ่นดินเป็นแดนเกิดย่อมมีไม่ได้ ฉันใดก็ฉันนั้น ท่านผู้รู้แจ้งเห็นจริงทั้งหลาย ย่อมไม่กลัวแต่ความตาย กลับไปกลัวแต่การเกิด อันเป็นตัวทุกข์และเป็นที่รับรองความทุกข์ยากลำบากทุกประการ ส่วนสามัญชนทั่วไปหาได้กลัวความเกิดไม่ ล้วนกลัวแต่ความตายด้วยกันทั้งสิ้นทุกตัวคน ทั้งชาววัดและชาวบ้าน เวลามีใครเกิดไม่เห็นมีใครร้องไห้ เห็นมีแต่ล้วนยินดีปรีดา ครั้นเวลามีใครตายที่เป็นญาติหรือมิตรสหาย เห็นมีแต่ความเศร้าโศกเสียใจร้องไห้พิไรรำพัน ความแตกต่างกันในระหว่างท่านผู้รู้แจ้งเห็นจริงกับสามัญชนในเรื่องเกี่ยวกับการเกิดการตายอยู่ที่ตรงนี้ หาใช่อยู่ที่อื่นไม่

จากข้อความตามที่พูดมา จึงจับหลักได้มั่นเหมาะว่า ความเกิดกับความตายเป็นของคู่กัน เกิดโดยไม่มีตายเป็นเบื้องปลายหรือตายโดยไม่มีเกิดเป็นเบื้องต้น เป็นอันมีไม่ได้ ไม่ว่าในกาลไหน ๆ เพราะผิดกฎของธรรมดา ก็และในท่ามกลางระหว่างเกิดกับตายนั้น ยังมีสิ่งอีกสิ่งหนึ่ง สิ่งนั้นคือ **ความตั้งอยู่** อันความตั้งอยู่นี้ก็คือชีวิตนั่นเอง เพราะมีอยู่ในระหว่างเกิดกับตาย ชีวิตย่อมตั้งต้นเดินทางออกไปจากเกิด และเดินเรื่อยไปไม่มีหยุดยั้งจนกระทั่งถึงที่สุดทางหรือปลายทาง กล่าวคือความตาย เป็นเช่นนี้เหมือนกันหมด เพราะฉะนั้น "**เกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป**" จึงเป็นกฎเกณฑ์ตายตัว เป็นจริงตามคำสอนในทางพระศาสนาทุกประการ

คำว่า "**อยู่**" ที่มาคู่กับคำว่า "**ตาย**" เป็นหัวข้อแห่งหนังสือนี้ หมายถึง ความเป็นอยู่ซึ่งเรียกว่า "**ชีวิต**" มิได้หมายความถึงกิริยาที่อาศัยอยู่ ส่วนคำว่า "**ตาย**" หมายถึงลักษณะอาการอย่างเช่นใด นี่เป็นปัญหาที่ควรได้รับการพิเคราะห์ก่อน

คำว่า **ตาย** สามัญชนทั่วไปย่อมเข้าใจกันอยู่เป็นพื้นว่าความขาดแห่งชีวิตินทรีย์ หรือความแตกกายทำลายขันธ์ หรือความขาดสิ้นแห่งลมหายใจเข้าออก แต่ในวงการของพระศาสนาหมายความกว้างกว่าที่สามัญชนเข้าใจกันอยู่ กล่าวคือมิได้หมายเอาเฉพาะความขาดแห่งชีวิตินทรีย์ หรือความแตกกายทำลายขันธ์ หรือความขาดสิ้นแห่งลมหายใจเข้าออกเท่านั้น แม้ความหมดสิ้น หรือความเสื่อมสิ้นไปแห่งอายุและสังขารก็ดี ความหยุดอยู่กับที่ ไม่มีความคลี่คลายขยายตัว เพื่อความก้าวหน้าสืบต่อไปก็ดี ความดับแห่งจิตคือดวงความคิดนึกก็ดี ท่านหมายกันว่า **ตาย** เช่นเดียวกัน

เมื่อได้พิเคราะห์คำว่า **ตาย** หมายถึงลักษณะหรืออาการเช่นใดแล้ว ตามแนวทางในพระศาสนาลำดับต่อไปจะได้พูดถึงข้อว่า ตายเพื่ออยู่หรืออยู่เพื่อตาย นั้น หมายความอย่างไร

น่าจะมีปัญหาอยู่สักหน่อยว่า ตายไปแล้วแต่ชื่อว่ายังอยู่ หรือยังอยู่แต่ชื่อว่าตายไปแล้ว มีอยู่หรือ? ข้าพเจ้าขอตอบว่ามีอยู่ เพราะพฤติการณ์ของบุคคลแต่ละคนในโลกนี้ เป็นพยานให้เห็นปรากฏอยู่เป็นหลักพิสูจน์หัวข้อเรื่องที่ข้าพเจ้าตั้งไว้ข้างต้น

กระแสแห่งชีวิตของสัตว์โลกย่อมไหลไปตามลำธารแห่งชีวิต ไม่มีเวลาหยุดพักสักขณะหนึ่งไหลไปและไหลไปจนกว่าจะถึงที่สุดของชีวิต ซึ่งเรียกว่าความดับ หรือความตาย เช่นเดียวกับกระแสน้ำที่ไหลลงจากที่สูง ไม่มีเวลาหยุดพักสักขณะ จนกว่าจะถึงที่สุดของกระแสน้ำ ฉะนั้น เวลาที่ล่วงไปของอายุ และความเสื่อมสิ้นแห่งสังขาร ไม่มีเวลาถอยกลับ มีแต่จะรุดหน้าไปถ่ายเดียว เสื่อมไปสิ้นไป หมดไป เป็นหลักยืนให้เห็นกันอยู่ แต่ใครจะเห็นหรือไม่เห็นจะรู้หรือไม่รู้ เป็นเรื่องบุคคลแต่ละคนไป หาได้เกี่ยวข้องด้วยหลักดังที่กล่าวไม่ ยังไม่มียาขนานใดอันจะแก้ความตายเป็นไม่ให้ตายได้ สัตว์โลกย่อมกลัวแต่ความตาย ก็เพราะความตายเป็นที่สุดของชีวิตหรือความเป็นอยู่ สัตว์โลกยังปรารถนาที่จะมีชีวิตอยู่ จึงยังกลัวแต่ความตาย หากหมดปรารถนาเมื่อใดเมื่อนั้นจะเห็นความตายเป็นของธรรมดาที่สุด มีค่าเท่ากับปิดฉากละครครั้งหนึ่ง ๆ เท่านั้น

ในอันดับต่อไปนี้ ข้าพเจ้าพูดโดยตรงในเรื่องของบุคคลอันเกี่ยวกับความตายความอยู่ ซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่จะพูด ไม่มีปัญหาที่จะทิ้งไว้ให้เราต้องสงสัยกันอีกแล้ว บุคคลที่เกิดมาในโลกนี้ที่จะไม่ตายไม่มี บัญชีเกิดเท่าใดบัญชีตายเท่านั้น จะเหลื่อมล้ำก้ำเกินกัน หามีไม่ ไม่มีข้อแตกต่างกันประการใด

แต่ในระหว่างเกิดกับตายนี้มีข้อที่ควรพินิจอยู่ประการหนึ่งซึ่งจะมองข้ามไปเสียมิได้ ข้อนั้นคือ **"บุคคลบางคนตายเพื่ออยู่ บุคคลบางคนอยู่เพื่อตาย"** มีปัญหาสืบต่อไปว่า บุคคลเช่นใดชื่อว่าตายเพื่ออยู่ บุคคลเช่นใดชื่อว่าอยู่เพื่อตาย ? ข้าพเจ้าขอตอบปัญหาข้อนี้โดยหลักการว่า บุคคล**ผู้สร้าง**ชื่อว่าตายเพื่ออยู่ บุคคล**ผู้ไม่สร้าง**ชื่อว่า อยู่เพื่อตาย

คำว่า **"สร้าง"** และ **"ไม่สร้าง"** ตามหลักภาษาไม่ได้เจาะจงลงไปว่าสร้างดีหรือสร้างชั่ว ไม่สร้างดีหรือไม่สร้างชั่ว เมื่อเป็นเช่นนี้ จะยุติเอาว่า สร้างดีก็ได้ สร้างชั่วก็ได้ ไม่สร้างดีก็ได้ ไม่สร้างชั่วก็ได้ เป็นการถูกต้องตามหลักภาษาหรือหาไม่ หากจะมีปัญหาเกิดขึ้นเช่นกล่าวนี้ ข้าพเจ้าขอตอบว่าความเข้าใจเช่นนั้นเป็นการถูกต้องตามหลักภาษา แม้จะให้อธิบายความตามหลักภาษานั้น ก็อธิบายได้โดยมีหลัก เพราะสิ่งที่เหลือ ซึ่งไม่ตายไปตามร่างกายสังขารมีปรากฏอยู่กล่าวคือ ดีก็ปรากฏ ชั่วก็ปรากฏ ดังปรากฏในคำฉันท์อันเตือนใจที่ดีที่สุด ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสว่า

พฤษภกาสร อีกกุญชรอัน-
ปลดปลง
โททนต์เสน่งคง สำคัญหมาย-
ในกายมี
นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้ง-
อินทรีย์
สถิตทั่วแต่ "ชั่วดี"
ประดับไว้ใน-
โลกา

แม้ในส่วนคำว่า "ไม่สร้าง" ก็อธิบายความได้ว่าเมื่อบุคคลที่เกิดมาไม่สร้างดี ไม่สร้างชั่ว หรือพูดเป็นคติธรรมว่า **บุญไม่ทำ กรรมไม่สร้าง**แล้ว ย่อมไม่มีอะไรปรากฏอยู่ ชีวิตเป็นหมัน เรียกตามโวหารทางพระศาสนาว่า ชีวิตของบุคคลเช่นนี้ เป็น**โมฆชีวิต** เป็นสิ่งที่ท่านตำหนิไว้ ตกอยู่ในประเภทเสีย

แต่อย่างไรก็ดี เรื่อง **สร้าง** กับเรื่อง**ไม่สร้าง** นี้ ข้าพเจ้าไม่ประสงค์จะพูดตามหลักภาษา ซึ่งจะต้องอธิบายขยายความกันกว้างขวางพิสดารเกินกำลังของหนังสือเล่มนี้ และเกินความประสงค์ของข้าพเจ้าผู้เขียนเรื่องนี้ด้วย จะขอพูดตามความหมายที่ข้าพเจ้ามุ่งตั้งขึ้นให้เป็นความหมายเท่านั้น ซึ่งพอกำลังของหนังสือเล่มนี้ และพอเหมาะแก่ความประสงค์ของข้าพเจ้า

คำว่า **"สร้าง"** ข้าพเจ้ากำลังกำหนดความหมายไว้ว่า หมายถึงสร้างความดี คำว่า **"ไม่สร้าง"** ข้าพเจ้ากำหนดความหมายไว้ว่า หมายถึงไม่สร้างความดี จากความหมายอันเป็นหลักนี้ จึงได้ความหมายสืบต่อไปว่า บุคคลผู้สร้างความดี ชื่อว่าตายเพื่ออยู่ บุคคลผู้ไม่สร้างความดี ชื่อว่าอยู่เพื่อตาย

เมื่อได้ให้ความหมายสืบต่อมาเช่นนั้นแล้ว ย่อมเกิดปัญหาท้ายคำตอบสืบต่อไปว่า ความดีได้แก่สิ่งใด หรือสิ่งใดจัดว่าเป็นความดี? **ปัญหาว่าความดีคืออะไร** หรือว่าอะไรเป็นความดี ถ้าจะพูดกันตามโลกสมมติตามยุคสมัย เห็นจะหาคำตอบให้ถูกต้องครบถ้วนได้ยากเต็มที่ จะว่าเป็นปัญหาโลกแตกก็พอจะว่าได้ แต่ถ้าจะหาคำตอบตามแนวพระศาสนา พอจะหาคำตอบที่เป็นหลักได้อยู่ ข้าพเจ้าสมัครใจที่จะให้ที่จะให้คำตอบตามแนวพระศาสนาที่ข้าพเจ้าพอรู้อยู่บ้าง ความดีคืออะไร หรือว่าอะไรเป็นความดีเมื่อพูดกันตามแนวทางของพระศาสนา พอจะรวบรวมได้เป็นหลักใหญ่ ๓ ประการคือ

๑. สิ่งที่วิญญูชนยอมรับนับถือว่าเป็นความดี

๒. สิ่งที่เป็นประโยชน์ตนและเป็นประโยชน์ผู้อื่น หรือสิ่งที่ไม่เบียดเบียนตน และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

๓. ความสงบกาย สงบวาจา สงบใจ

แนวคิดของข้าพเจ้าตามแนวพระศาสนาทั้ง ๓ ประการนี้ ข้าพเจ้าขอฝากท่านผู้รู้ทั้งหลายเพื่อพิจารณาต่อไปด้วย ว่าจะครบถ้วนหรือยังขาดตกบกพร่องประการใด จะได้ช่วยกันแก้ไขตกเติม เพื่อให้ถูกครบถ้วนสืบต่อไป

ย่อมเป็นที่รับรองต้องกันใน

วงการพระศาสนาแล้วว่า ความตายไม่ได้หมายเอาเฉพาะความสิ้นชีวิต หรือความแตกกายทำลายขันธ์เท่านั้น แม้ยังมีชีวิตอยู่หรือยังไม่แตกกายทำลายขันธ์กล่าวคือยังเป็นอยู่นั่นเอง ก็เรียกว่าตายได้เหมือนกัน พระพุทธภาษิตมีอยู่ว่า **"เย ปมตฺตา ยถา มตา"** คนพวกใดประมาทแล้ว คนพวกนั้นย่อมเป็นเหมือนคนตายแล้ว เพราะภาวะแห่งความเป็นผู้สร้างของเขาไม่มี เช่นเดียวกับคนที่ตายแล้วย่อมไม่มีภาวะแห่งความเป็นผู้สร้างฉะนั้น

บุคคลที่ปล่อยให้อายุหมดสิ้นไป หรือปล่อยให้สังขารร่างกายเสื่อมสิ้นไปโดยเปล่าประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในโลกนี้ หรือประโยชน์ในโลกหน้า หรือปรมัตถประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ตนหรือประโยชน์ผู้อื่น ก็ล้วนแต่เปล่าทั้งสิ้น ความหมดสิ้นหรือความเสื่อมสิ้นแห่งอายุสังขารย่อมสูญไปตามลำดับกาลเวลา อันไม่มีใครจะห้ามได้ อายุสังขารที่ต้องสูญเสียไปเช่นนี้ ชื่อว่าสูญเสียไปโดยถ่ายเดียว ไม่มีสิ่งที่เป็นคุณค่าทดแทนเลย ชีวิตของบุคคลเช่นนี้ต้องนับว่า**อยู่เพื่อตาย**เท่านั้น เป็นคนที่เอาตัวไม่รอด หรือเอาตัวรอดไม่ได้ ครอบครัวใดมีแต่คนประเภทนี้ ครอบครัวนั้นย่อมตั้งอยู่ไม่ได้ สกุลใดมีแต่คนประเภทนี้ สกุลนั้นต้องสูญสิ้นสกุลวงศ์ หมู่ใดคณะใดมีแต่คนประเภทนี้ หมู่นั้นคณะนั้นต้องสูญสิ้นเช่นกัน ชาติใดประเทศใดมีแต่คนประเภทนี้ ชาตินั้นประเทศนั้นย่อมตั้งอยู่ไม่ได้โดยอิสระเสรี มีแต่จะป่นแหลกล่มจม หรือต้องเป็นขี้ข้าชาติอื่นประเทศอื่น ศาสนาใดมีแต่สาวกประเภทนี้ ศาสนานั้นต้องอันตรธานสูญสิ้นไปในไม่ช้า สมาชิกของครอบครัว ของสกุลวงศ์ ของหมู่คณะ ของประเทศชาติ ของศาสนา หากล้วนแต่มีลักษณะอยู่เพื่อตาย ผลร้ายที่สุดย่อมบังเกิดเช่นกล่าว โดยไม่ต้องสงสัยแต่ประการใด ชีวประวัติของบุคคลของครอบครัวของสกุลวงศ์ ของหมู่คณะและประวัติศาสตร์ของประเทศชาติ ตลอดถึงศาสนาจะเป็นพยานได้อย่างดีที่สุดในเรื่องที่พูดมานี้

โดยนัยตรงกันข้าม หากบุคคลใดไม่ให้อายุหมดสิ้นไป หรือไม่ปล่อยให้สังขารร่างกายเสื่อมสิ้นไปโดยเปล่าประโยชน์ มุ่งหน้าบากบั่นพยายามประกอบสิ่งที่เป็นประโยชน์ จะเป็นประโยชน์ในโลกนี้ หรือประโยชน์โลกหน้า หรือประโยชน์อย่างยิ่งก็ตาม หรือมุ่งหน้าบากบั่นพยายามประกอบสิ่งที่เป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น หาสิ่งที่ทดแทนความหมดสิ้นแห่งอายุหรือความเสื่อมสิ้นแห่งสังขารไม่ปล่อยให้ตายเปล่าโดยไม่มีสิ่งเป็นคุณค่าทดแทนชีวิตของบุคคลเช่นนี้ต้องนับว่า**ตายเพื่ออยู่** เป็นคนที่เอาตัวรอดหรือรอดตัวได้ ครอบครัวใดสกุลใด หมู่ใดคณะใด ประเทศชาติใด ศาสนาใด มีคนประเภทนี้อยู่ แม้ไม่ต้องทั้งหมด แต่มีเป็นส่วนมากเท่านั้น ครอบครัวนั้นสกุลนั้นหมู่คณะนั้น ประเทศชาตินั้น ศาสนานั้น ต่างจะรุ่งเรืองมั่นคงดำรงเป็นปึกแผ่นอยู่ได้ไม่ล่มจม หากจะมีคนประเภทนี้ทั้งหมดหรือส่วนมากที่สุดแล้ว จะไม่มีวันเสื่อมเลย จะมีแต่ความเจริญโดยส่วนเดียวและยั่งยืนตลอดกาล ชีวิตสิ้นเปลืองไปเท่าใดสิ่งอันเป็นคุณค่าเครื่องทดแทนแห่งชีวิตย่อมพอกพูนขึ้นเท่านั้น เมื่อเป็นดังนี้ กำไรแห่งชีวิตย่อมเกิดขึ้นไม่ขาดสาย **ตายเพื่ออยู่** ล้วนอำนวยประโยชน์ทุกที่ทุกทาง จึงเป็นข้อควรนึกและควรปลูกฝังให้มีอยู่กับตัว

ความหมดสิ้นแห่งอายุก็ดี หรือความเสื่อมสิ้นแห่งสังขารก็ดี ย่อมมีอยู่ทุกโมงยามทุกวันทุกเดือนและทุกปี ไม่มีใครสามารถจะยับยั้งได้ ดังกล่าวแล้ว กาลเวลาย่อมกินสรรพสัตว์ให้มอดม้วยไปพร้อมกับกินตัวมันเองด้วย สัตว์โลกจึงชื่อว่าตายไปทุกโมง ทุกยาม ทุกวัน ทุกเดือน และทุกปี เป็นเช่นนี้ทั่วเมทนีดล และมิใช่แต่ความหมดสิ้นหรือเสื่อมสิ้นเท่านั้นที่ท่านเรียกว่าความตาย กิริยาที่หยุดยั้งไม่มีการเคลื่อนไหวหรือคลี่คลายขยายตัว ท่านก็เรียกว่าตายเหมือนกัน เช่นดังนาฬิกาตายก็คือนาฬิกาที่ไม่เดิน น้ำตาย ก็คือน้ำที่ไม่ไหล ฉะนั้นความไม่สืบต่อในสิ่งที่ต้องทำ ในคำที่ต้องพูดในแนวที่ต้องคิดก็ดี กิริยาที่หยุดอยู่กับที่ ไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับภาวะต่างๆ อันเนื่องกับความเป็นไปในปัจจุบันก็ดี เนื่องกับเหตุการณ์ที่บังเกิดขึ้นเฉพาะ

หน้าก็ดี เนื่องกับกาลสมัยก็ดี เนื่องกับผลได้ผลเสียทั้งบัดนี้และภายหน้าก็ดี เหล่านี้เป็นต้น ล้วนแต่บ่งถึงความตายอยู่ในตัวทั้งสิ้น คือ บอกให้รู้ว่าไปไม่รอด เพราะภาวะแห่งความเป็นผู้สร้างได้ถึงความสะดุดหยุดลงสิ้นแล้ว อย่างนี้ก็เป็นเรื่องอยู่เพื่อตายเช่นกัน ชีวิตมีแต่จะสิ้นไปหมดไปถ่ายเดียวเท่านั้น

ส่วนกิริยาที่ไม่หยุดยั้ง สืบต่อไปไม่ขาดสายในสิ่งที่ต้องทำ ในคำที่ต้องพูดในแนวที่ต้องคิด กิริยาที่ไม่ยืนอยู่กับที่ มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับภาวะต่างๆดังกล่าวแล้ว กิริยาที่เป็นไปเช่นนี้ ทำให้สิ่งทั้งหลายมีชีวิตอยู่ได้โดยมีการเคลื่อนไหว หรือคลี่ขยายตัว ไม่มีการหยุดยั้ง ถึงชีวิตจะหมดสิ้นไปตามระยะกาลเวลา ก็ยังชื่อว่าตายเพื่ออยู่ ถึงจะตายก็เหมือนยังอยู่ เพราะภาวะแห่งความเป็นผู้สร้างมิได้ถึงความสะดุดหยุดลงแต่ประการใด

ความอยู่กับความตายตามที่พูดมา หมายเอาเฉพาะความเป็นไปในระหว่างแห่งชีวิตของบุคคล ก่อนแต่จะถึงความแตกกายทำลายขันธ์หรือหมดลมปราณ ความตายครั้งสุดท้ายของสัตว์โลกย่อมมีเป็นประจำสำหรับชีวิต บุคคลบางคนในโลก เมื่อแตกกายทำลายขันธ์ไปแล้วก็หมดกัน ไม่ทิ้งอะไรเหลือไว้ให้เป็นสมบัติเพื่อคนในภายหลัง มีชีวิตอยู่เพียงเพื่อตายในที่สุดเท่านั้น อย่างนี้เข้าในลักษณะว่า**อยู่เพื่อตาย** อันคติธรรมที่ว่า "**เสียเพื่อได้**" อันบริสุทธิ์มิเคยบังเกิดขึ้นในวาระจิตของเขาเลย หากจะมีเรื่องได้เสียเกิดขึ้นบ้างเป็นบางครั้งบางคราวในน้ำใจ ก็มักจะเป็นไปในลักษณะ "**ได้เพื่อเสีย**" เรื่องได้กับเสียเป็นคติธรรมชนิดหนึ่งที่คู่ตัวหนึ่งอยู่ ตัวหนึ่งตายเสียเพื่อได้เสียเป็นตัวตาย ได้เป็นตัวอยู่ ได้เพื่อเสีย เสียไม่ใช่เป็นตัวตาย ได้ไม่ใช่เป็นตัวอยู่ได้กลับเป็นตัวตาย เสียกลับเป็นตัวอยู่ การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเหตุว่าสิ่งที่ได้มานั้นเล็กกว่า แคบกว่า ต่ำกว่า ส่วนสิ่งที่เสียไปใหญ่กว่า กว้างกว่า สูงกว่า ขอให้เทียบดูในเรื่องประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์ส่วนรวม สิ่งที่ใหญ่กว่ากว้างกว่าย่อมครอบงำสิ่งที่เล็กกว่าแคบกว่าได้มิดชิด สิ่งที่สูงกว่าย่อมกำบังสิ่งที่ต่ำกว่า การได้ชนิดถูกความเสียเข้าครอบงำกำบังไว้ย่อมไม่ปรากฏเท่ากับสูญสิ้นไป ส่วนความเสียย่อมลอยเด่นเป็นที่ปรากฏอยู่ เสียจึงกลายเป็นตัวอยู่ ได้จึงกลับเป็นตัวตายมีลักษณะละม้ายกันกับอยู่เพื่อตาย

ส่วนบุคคลบางคนไม่เป็นเช่นพูดมา มองเห็นความเกิดความดับว่าเป็นของคู่กัน เหมือนมีหน้าก็ต้องมีหลัง มีสว่างก็ต้องมีมืด จะเลือกเอาเฉพาะแต่อย่างใดอย่างหนึ่งหาได้ไม่ ในฐานะที่ตนได้เกิดมาเป็นสมาชิกร่วมกลุ่มอยู่ในมนุษยชาติไม่เกิน ๑๐๐ ปี จะต้องถอดทิ้งเรือนร่างถมแผ่นดิน จึงลงทุนก่อสร้างสมบัติเพื่อคนในภายหลังโดยวิธียกประโยชน์อันเหนือกว่าเป็นหลักยึด กล่าวคือ ยอมสละผลอันเล็กน้อยเพื่อผลอันกว้างขวาง ยอมสละประโยชน์อันเล็กน้อยเพื่อประโยชน์อันยิ่งใหญ่ ยอมสละสุขอันเล็กน้อยเพื่อสุขอันไพบูลย์ เขามั่นอยู่ในคติธรรมที่ว่า "พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ สละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต พึงสละทรัพย์และอวัยวะและชีวิตเพื่อรักษาธรรม" คติโลกที่ว่า "**ตัวตายดีกว่าชาติตาย**" จึงเป็นคติอันถูกต้องสอดคล้องกับคติธรรมดังกล่าวมาเพราะได้ยึดสิ่งที่เหนือหรือสูงสุดเป็นหลัก และยอมสละสิ่งที่เล็กน้อยเพื่อสิ่งอันกว้างขวางยิ่งใหญ่ไพบูลย์ บุคคลผู้อุทิศร่างกายและชีวิตประกอบกิจเพื่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อสิ่งที่เกื้อกูล และเพื่อความสุขแก่มหาชน แม้ร่างกายชีวิตจะต้องย่อยยับแตกดับลงก็ตาม สมบัติที่เขาลงทุนก่อสร้างไว้ยังคงดำรงอยู่ ชื่อเสียงเกียรติคุณยังลอยเด่นอยู่ไม่ดับ บุคคลเห็นปานนี้แล ชื่อว่า "**ตายเพื่ออยู่**" โดยแท้

จากข้อความตามที่พูดพอเป็นแนวคิดสะกิดใจโดยย่อเพียงเท่านี้ พอจะยุติได้ว่า "**อยู่เพื่อตาย**" ไม่ดี "**ตายเพื่ออยู่**" ดีกว่า ดีทั้งแก่ตัว แก่ครอบครัว แก่สกุลวงศ์ แก่หมู่คณะ แก่ประเทศชาติ แก่ศาสนา

เพราะฉะนั้น จึงควรตั้งเป็นสูตรว่า "**อยู่เพื่อตาย ได้เพื่อเสีย เป็นทางล่มจมป่นแหลกและย่อยยับอัปปาง เสียเพื่อได้ ตายเพื่ออยู่ เป็นทางรุ่งเรืองเฟื่องฟูวัฒนาสถาพร**" บุคคลในโลกนี้จะเป็นประเภทอยู่เพื่อตาย หรือตายเพื่ออยู่ก็ตาม ในที่สุดก็แตกกายทำลายขันธ์เหมือนกันทั้งหมด แต่ความอยู่เพื่อตายกับความตายเพื่ออยู่หาเหมือนกันไม่ เป็นข้ออันวิญญูชนทั้งหลายควรไตร่ตรองพิจารณา

■ ■ ■ ■

ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

โดย

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสณมหาเถระ ป.ธ.๙)
เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ท่านสาธุชนทั้งหลาย รายการธรรมสำหรับวันนี้ จะได้พูดเรื่อง **ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา** เรื่องความมั่นคงนั้น ท่านทั้งหลายก็ทราบกันอยู่แล้วว่า เป็นเรื่องที่เข้าใจกันโดยทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นทางประเทศชาติบ้านเมืองหรือสถาบันใด ๆ ทั้งนั้นก็ต้องการความมั่นคง พระพุทธเจ้าได้ตรัสเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างพิศดารละเอียดถี่ถ้วนว่า ความมั่นคงแห่งพระศาสนา หรือพระพุทธศาสนาจะมั่นคงสืบต่อไปได้ก็ด้วยเหตุ ๔ ประการ มีการเล่าเรียนศึกษาพระธรรมวินัยเป็นต้น แต่ว่าเป็นเรื่องที่ทราบกันอยู่โดยทั่วไป จึงจะกล่าวเป็นเรื่องกว้าง ๆ

ท่านสาธุชนทั้งหลาย คงจะได้ยินถึงเรื่องประเทศชาติบ้านเมืองของเรา มีสภาความมั่นคง สภาความมั่นคงนั้นทำหน้าที่ เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติบ้านเมือง และมีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์คือความมุ่งหมาย ได้แก่ ความมั่นคงของประเทศชาติบ้านเมืองนั่นเอง มีการทำงานกันอย่างเข้มแข็ง สอดส่องดูแลเอาใจใส่ แม้จะมีใครแปลกปลอมเข้ามาภายในประเทศชาติบ้านเมือง ก็จะต้องคอยสอดส่องดูแล มีคำที่อ้างได้ว่าเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติบ้านเมือง แต่ว่าไม่ใช่มีแต่เพียงสภาความมั่นคงอย่างเดียวแล้ว

ประเทศชาติบ้านเมืองก็เป็นอันว่ามั่นคงอยู่ได้ ต้องอาศัยปัจจัยอีกหลายอย่าง ซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป ความมั่นคงของสถาบันต่าง ๆ อันเป็นส่วนประกอบของประเทศชาติบ้านเมือง ก็เป็นไปเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติบ้านเมืองเหมือนกัน ประเทศชาติบ้านเมืองที่จะมั่นคงอยู่ได้ก็ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เมื่อมาพูดถึงพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าตรัสพอจะเก็บเป็นใจความรวม ๆ ได้ว่า **พระพุทธศาสนาจะมั่นคงถาวรสืบไปได้แค่ไหนเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับบริษัททั้ง ๔** หรือ**ขึ้นอยู่กับบุคคล ๔ จำพวก** ได้แก่**บุคคลที่เป็นพระ บุคคลที่เป็นภิกษุณี บุคคลที่เป็นอุบาสก บุคคลที่เป็นอุบาสิกา** ถ้าจะกล่าวแล้วก็เป็นการกล่าวรวมหมดแล้ว ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

ถ้าหากว่า กลุ่มบุคคลดังที่กล่าวมามั่นคง ก็กล่าวได้ว่าพุทธ-พระศาสนามั่นคง ถ้าหากว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่มั่นคง ก็กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาไม่มั่นคง มีปัญหาสืบต่อไปว่า จะดูความมั่นคงอย่างไร ของบุคคลทั้ง ๔ ประเภท ในปัจจุบันนี้ภิกษุณีไม่มีแล้ว มีแต่กลุ่มบุคคล ๓ คือ กลุ่มของพระภิกษุ กลุ่มของอุบาสก กลุ่มของอุบาสิกา จะดูได้อย่างไรว่า กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีความมั่นคงแข็งแรงในพระพุทธศาสนา ท่านทั้งหลายคงจะทราบกันอยู่แล้วว่า ส่วนใหญ่เมื่อพูดถึงพระพุทธศาสนาในบ้านเมืองของเรานั้น มักจะมุ่งหมายถึงพระ ว่าพระนั่นแหละต้องสร้างความมั่นคง ให้แก่พระพุทธศาสนาก็มีส่วนแห่งความจริงอยู่มากเพราะว่าพระนั้นเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาที่สุด เป็นผู้คลุกคลีเป็นบุคลากรที่สำคัญของพระพุทธ-ศาสนา ยิ่งกว่าอุบาสก อุบาสิกา โดยเฉพาะในบ้านเมืองของเรา ในประเทศไทยของเรามีพระภิกษุ

จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ กว่ารูป จึงกล่าวได้ว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญ ที่จะเป็นไปเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา แต่ในขณะเดียวกันก็อย่าลืมว่าที่พระพุทธองค์ตรัสนั้นไม่ใช่ตรัสเน้นเฉพาะพระภิกษุที่พูดอย่างนี้ไม่ใช่เกี่ยงกัน ที่พระภิกษุทำหน้าที่เพื่อความมั่นคง อุบาสก อุบาสิกา ไม่ทำหน้าที่เพื่อความมั่นคง แท้ที่จริงนั้น **อุบาสก อุบาสิกา ก็เช่นเดียวกันก็ต้องปฏิบัติเป็นไปเพื่อความมั่นคงแห่งพระศาสนา** แต่ว่าอุบาสกอุบาสิกาในบ้านเมืองของเรา บางทีก็ชื่อว่าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ก็คือเป็นอุบาสกบ้าง เป็นอุบาสิกาบ้าง **ผู้ชายก็เป็นอุบาสก ผู้หญิงก็เป็นอุบาสิกา จะอายุมากน้อยแค่ไหนเพียงไรก็ตาม ก็เรียกว่าอุบาสก อุบาสิกาทั้งนั้น** ก็ยังมีความเข้าใจผิดไปอีกว่า อุบาสก อุบาสิกานั้นได้แก่คนแก่ คนชรา คนที่หนุ่มคนสาว ไม่เรียกว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกา เพราะว่ายังไม่แก่ เรียกคนแก่เท่านั้น เป็นความเข้าใจไม่ถูกต้อง เป็นความเข้าใจผิดแท้ที่จริงแม้เด็กอายุน้อย ๆ ก็เรียกว่าเป็นอุบาสิกา ถ้าเป็นผู้หญิงนับถือพระพุทธศาสนา

เพราะว่า**คำว่า อุบาสก อุบาสิกาไม่ได้แปลว่าคนแก่ แต่หมายถึงว่า ผู้เข้าไปอยู่ใกล้ชิดพระรัตนตรัย พระรัตนตรัย คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เมื่ออยู่ใกล้ชิดกับพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็กล่าวได้ว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกา** ไม่ใช่ว่าคนแก่เท่านั้นที่อยู่ใกล้ชิดได้ คนหนุ่ม คนสาว ก็อยู่ใกล้ชิดได้ นับถือพระพุทธศาสนามุ่งมั่นเมื่อไร กล่าวได้ว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกาเมื่อนั้น ถ้าพูดถึงอุบาสก อุบาสิกาแล้ว ท่านทั้งหลายก็จะนึกทันทีว่าคือคนแก่ ๆ คนหนึ่ง ที่ถือศีล ฟังเทศน์เป็นประจำ อย่างนั้นจึงจะเรียกว่า เป็นอุบาสก อุบาสิกา ถ้าอย่างชนิดที่นาน ๆ รับศีล ๕ ครั้ง นาน ๆ ถึงจะไปวัดสักครั้งไม่เรียกว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกา แท้ที่จริงก็นับถือพระพุทธศาสนา ถ้านับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ก็เรียกว่าเป็นอุบาสกทั้งนั้น เป็นอุบาสิกาทั้งนั้น นี่เป็นความเข้าใจที่สืบเนื่องกันมาว่าเข้าใจไม่ค่อยจะตรงตามความหมายเดิม ความหมายเดิมนั้น ก็หมายถึงผู้ที่เข้าถึงพระรัตนตรัย ผู้เข้าไปอยู่ใกล้ชิดพระรัตนตรัย คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้นเอง ทีนี้**มีปัญหาที่ว่าเข้าไปอยู่ใกล้ชิดนั้นเป็นอย่างไร** ก็คือ**จิตใจนั้นเข้าถึง จิตใจนั้นมีความรู้สึกแนบแน่นในพระรัตนตรัย คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์** เมื่อพูดถึง พระพุทธเจ้า ก็แนบแน่น เมื่อพูดถึงพระธรรมก็รู้สึกแนบแน่น เมื่อพูดถึงพระสงฆ์ก็รู้สึกแนบแน่น คำว่าแนบแน่นนั้นก็คือมีความรู้สึก

เข้าใจ และเชื่อถือเคารพเชื่อฟัง เพราะเข้าใจดีว่า พระพุทธเจ้านั้นเป็นอย่างไร คำสอนของพระพุทธเจ้านั้นเป็นอย่างไร และพระอริยสงฆ์นั้นเป็นอย่างไร ไม่ใช่เพียงแต่เห็นพระพุทธรูปก็เรียกว่าแทนพระพุทธเจ้า ถ้าไม่เห็นพระพุทธรูปก็ไม่เรียกว่าเห็นพระพุทธเจ้า หรือไม่เห็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าพระพุทธรูปเห็นเมื่อไรก็เรียกว่าเห็นพระพุทธเจ้าเมื่อนั้น นั้นก็เป็นส่วนหนึ่ง ไม่ใช่ผิดทีเดียว แต่ว่าไม่ใช่เป็นส่วนที่ละเอียดถี่ถ้วนพอถ้าหากว่า ความมุ่งหมายของคำว่าเข้าไปนั่งใกล้นั้นเพียงเท่านั้นก็เป็นเรื่องที่ ทำให้พระพุทธศาสนาไม่มั่นคงเหมือนกัน

ต้องเข้าใจได้ว่าที่ว่าเข้าไปนั่งใกล้นั้น ก็คือยอมรับนับถือไม่ว่าในที่ใด ไม่ว่าอยู่ใกล้ ไม่ว่าอยู่ไกล ไม่ว่าอยู่ในที่ใด ๆ ทั้งนั้น ก็เคารพรู้สึกเคารพ รู้สึกนับถือกราบไหว้บูชาเต็มที่ อย่างนั้น**ก็เรียกว่าเข้าไปนั่งใกล้หรือเข้าไปอยู่ใกล้หรือผู้ใกล้ชิดพระรัตนตรัยคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี้ เป็นความหมายของคำว่า อุบาสก อุบาสิกา** ซึ่งโดยมากก็เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป

ที่นำมากล่าวนี้เพื่อต้องการที่จะเน้นให้เห็นว่า **คนที่นับถือพระพุทธศาสนานั้น เมื่อนับถือแล้วก็เรียกว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกาทั้งนั้น ผู้ชายก็เรียกว่า อุบาสก ถ้าหากว่าผู้หญิงก็เรียกว่า อุบาสิกา** เพื่อจะได้เข้าใจได้ถูกต้อง ตามความหมายของคำในภาษาบาลี เมื่อเข้าไปอยู่ใกล้ชิดพระรัตนตรัยแล้ว จะยืน เดิน นั่ง นอน ในอิริยาบถใด ก็มีความรู้สึกตัวแม้จะเป็นปุถุชนอยู่ก็จริง ยังไม่เป็นพระอริยบุคคล มีความเข้าใจ มีความรู้สึก พอนึกพอพูดขึ้นมาทีไรก็เข้าใจทุกที พอเอ่ยถึงพระรัตนตรัยว่า พระพุทธเจ้า พระธรรม พระอริยสงฆ์ ก็เข้าใจทันที ถ้าเข้าใจทันทีก็กล่าวว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกา แต่ว่าต้องเข้าใจและมีความเชื่อด้วย ไม่เพียงแต่เข้าใจอย่างชนิดที่คนนอกศาสนาเข้าใจพระพุทธศาสนา แต่ไม่เคารพนับถืออย่างนั้นก็มีเหมือนกัน ที่พูดนี้หมายถึงว่าเคารพด้วยและเข้าใจด้วย ไม่ใช่ว่าเข้าใจแต่ว่าไม่เคารพนับถือ เข้าใจพระพุทธศาสนาอย่างนั้นไม่เรียกว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกา ต่อเมื่อจิตใจเคารพนับถือเมื่อไหร่เมื่อนั้นแหละ จึงจะเรียกว่าเป็นอุบาสก อุบาสิกา อย่างถูกต้อง แล้ว**อุบาสก อุบาสิกานั้น จะต้องประพฤติปฏิบัติอยู่ในขอบข่ายของหลักของอุบาสก อุบาสิกา เช่นว่า ไม่เชื่อมงคล ตื่นข่าว ดังนี้เป็นต้น คือไม่เชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่มีเหตุมีผล** เชื่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีเหตุมีผล คือยึดเอาธรรมเป็นหลักนั่นเอง ไม่ใช่เรื่องอื่นไกล **ถ้า**

หากว่า ตั้งอยู่ในหลักของอุบาสก อุบาสิกา เช่นนั้นก็กล่าวได้ว่าเป็น**ส่วนหนึ่งแห่งความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา** คือคนนั้นมั่นคงในพระพุทธศาสนาและเป็นเหตุแห่งความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาของเรายั่งยืนถาวรมานานจนกระทั่งถึงบัดนี้ เพราะคนที่นับถือพระพุทธศาสนาแม้จะไม่ใช่ส่วนมาก แต่ก็ไม่น้อยที่มีความเข้าใจในเรื่องพระพุทธศาสนาดี และมีความเคารพนับถือ บางคนเข้าใจน้อยแต่เคารพนับถือมาก เชื่อถือมั่นคงแข็งแรงอย่างนี้ก็ใช้ได้ เรียกว่ามั่นคงในพระพุทธศาสนาเหมือนกัน

เพราะฉะนั้น ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ก็คือความมั่นคงในพระพุทธศาสนาของคนที่เป็นอุบาสก อุบาสิกานั่นเอง **ผู้ใดเป็นอุบาสก อุบาสิกา แล้วมั่นคงอยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่ในพระพุทธวจนะ อยู่ในศีลในธรรม เมื่อนั้นก็กล่าวได้ว่าเป็นความมั่นคงแห่งพระศาสนา** เพราะคนในศาสนานั้นมีความเคารพนับถือมั่นคง **เคารพนับถือมั่นคงอยู่เมื่อใด ก็กล่าวได้ว่ายังมีความมั่นคงแห่งพระศาสนาอยู่เมื่อนั้น ถ้าความเคารพเชื่อถือ ความเข้าใจน้อยลงไปเมื่อไร ก็กล่าวได้ว่านั่นเป็นความเลือนลางเสื่อมหายเป็นนิมิตรแห่งความเลือนหายของพระพุทธศาสนา**

ที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เราทุกคนต้องการให้พระพุทธศาสนาเป็นมรดกตกทอดสืบต่อไป เป็นระยะยาวนาน จึงควรที่จะเข้าใจในเรื่องนี้ และจะขอเพิ่มเติมอีกว่า ผู้ถือพระพุทธศาสนาที่ไม่ได้บวช เป็นโยมผู้ชายเป็นโยมผู้หญิง ผู้ชายยังหนุ่ม ๆ แน่น ๆ ยังอายุน้อย ๆ ควรจะระลึกว่าเป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นกำลังที่ใหญ่โตทีเดียว ที่จะต้องทำความเข้าใจ

กับพระพุทธศาสนาให้ถูกต้องแล้ว ในขณะเดียวกัน ก็แนะนำบุคคลผู้อื่นให้เข้าใจในพระพุทธศาสนาให้ถูกต้องอีกด้วย นี้ก็เป็นข้อที่ควรคำนึงถึงอยู่เพราะบางคนนึกว่าเราไม่ได้มีส่วนแห่ง ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนานั้นอยู่ที่พระ บางคนมีหน้าที่ ในการจะช่วยปกป้องสถาบันในประเทศชาติบ้านเมืองด้วยซ้ำไป จึงควรที่จะคำนึงนึกว่าจะเป็นผู้มีหน้าที่ในการปกป้องความสำคัญของสถาบันให้บ้านเมืองก็ตาม หรือจะไม่เป็นก็ตาม ก็ต้องเป็นผู้มีส่วนแห่งการรักษาความมั่นคงของพระพุทธศาสนาด้วยกันทั้งนั้น **ในประเทศชาติบ้านเมืองของเรา มีสถาบันที่เป็นหลักที่พูดกันอยู่เสมอ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ชาติเราก็ต้องช่วยกันรักษา ไม่ว่าพระภิกษุไม่ว่าสามเณร ไม่ว่าฆราวาสหรือคฤหัสถ์** เหมือนกันหมด สถาบันชาติเราต้องรักษาร่วมกันทุก ๆ ฝ่าย เพราะว่าไม่ใช่เป็นความยึดถือที่จะต้องรักษาไว้ คือรักษาไว้ให้ปรากฏอยู่ในโลกว่าเป็นสถาบันชาติอย่างนี้ มาถึง**ศาสนาก็เช่นเดียวกันต้องช่วยกันรักษา ไม่ใช่ว่าต่างคนต่างก็ว่ากันไป ต่างคนต่างก็โทษเทกันไป ใครจะเห็นยังไงก็เห็นกันไป ไม่คำนึงถึงศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญของประเทศชาติบ้านเมือง** แล้วต่อไปก็ถึงพระมหากษัตริย์ **พระมหากษัตริย์ก็ เหมือนกัน เราทุกคนก็ต้องถือว่า เป็นสถาบันที่สำคัญของชาติ** ในชาติบ้านเมืองของเรามีสถาบันอย่างนี้ เราต้องช่วยกันทะนุถนอม ช่วยกันรักษา แม้แต่พระภิกษุสามเณร ต้องพยายามทำให้ปรากฏ ว่าพระพุทธศาสนานั้น เกี่ยวเนื่องด้วยพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทรงเคารพนับถือพระพุทธศาสนาทรงทำอะไร ทรงยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นหลักเหมือนกัน ไม่ใช่ทรงยึดเอาสิ่งอื่น จะต้องชี้ให้เข้าใจกันว่าพระเจ้าแผ่นดินของเรานั้นทรงหนักแน่นในพระพุทธศาสนาอย่างไร การที่เราพูดให้เห็นหรือชี้ให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์ของเราทรงหนักแน่นในพระพุทธศาสนา ก็คือช่วยให้เกิดความมั่นคงแก่สถาบันพระมหากษัตริย์นั่นเอง ไม่ใช่เรื่องอื่นไกล ดังนั้นในทางคณะสงฆ์ จึงปฏิบัติอยู่เป็นประจำเช่นว่า วันเฉลิมพระชนม์พรรษา ก็มีการป่าวร้องให้พี่น้องชาวบ้านมาร่วมกันทำบุญทำกุศลถวายพระราชกุศล มีการตกแต่งสถานที่มีการทำความสะอาด คณะสงฆ์ประกาศเป็นประจำทุกปีในคราวที่มีงานสำคัญ ๆ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ จะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม คณะสงฆ์ก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเสมอ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการที่จะประกาศให้เห็นได้ว่า

สถาบันทั้ง ๓ นั้นเนื่องถึงกัน และทุกฝ่ายทุกคนทุกผู้จะต้องเป็นผู้ช่วยกันรักษา ไม่ใช่ว่าทหารเป็นผู้รักษา ไม่ใช่ว่าตำรวจเป็นผู้รักษา ไม่ใช่ข้าราชการเป็นผู้รักษา แต่เพียงฝ่ายเดียว **ทุกคนมีสิทธิที่จะรักษาทำนุบำรุงไว้เท่า ๆ กัน** ท่านทั้งหลายก็ทราบกันดีอยู่แล้วเรื่องอย่างนี้ แต่บางทีก็มองไม่เห็นว่าเราทำอย่างนี้ เพื่อความมั่นคงหรืออย่างไร ทางคณะสงฆ์ พระสงฆ์องค์เจ้าวัดวาอาราม ประกาศในวันเฉลิมพระชนม์พรรษาของในหลวงก็ดี วันเฉลิมพระชนม์พรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ ก็ดี คณะสงฆ์ก็ประกาศให้พี่น้องชาวบ้านมาร่วมกันทำบุญถวายพระราชกุศล ให้ตกแต่งสถานที่ให้ทำความสะอาดอย่างนี้เป็นต้น แล้วก็ชักชวนให้ตั้งอยู่ในศีลในธรรม สมาทานศีล ๕ บ้าง ศีล ๘ บ้าง ไม่ใช่เพียงแต่ทำบุญให้ทานอย่างเดียว ยังมีการรักษาศีล ยังมีการเจริญภาวนาพร้อมกันไปด้วย ท่านทั้งหลายคอยสังเกตดูทางคณะสงฆ์ทุกวัดทั่วทั้งประเทศ ๓๐,๐๐๐ กว่าวัด พอถึงวันที่สำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องทำเหมือนกันหมดมีการแนะนำชักชวนกันให้มาทำบุญสุนทานให้ครบทั้งทาน ศีล ภาวนา ไม่ใช่ให้แต่ทาน ให้มีการรักษาศีล ให้มีการเจริญภาวนา ประกาศให้เห็นได้ว่าสถาบันทั้ง ๓ นั้นเนื่องถึงกัน

สถาบันชาติก็สำคัญ สถาบันศาสนาก็สำคัญ สถาบันพระมหากษัตริย์ก็สำคัญ เนื่องถึงกันทั้ง ๓ สถาบัน เมื่อเราทำได้อย่างนี้ ก็จะชื่อว่าเราช่วยกันรักษาสถาบัน โดยมากบางคนก็ไม่สนใจ ถือว่าเราทำก็ไม่สำคัญ เราทำไปก็แค่นั้นแหละก็ไม่ใช่ว่าเป็นคนสำคัญ เราทำไปก็ไม่มีกำลังอะไร ก็ขอให้เข้าใจว่าที่จริงนั้นมีกำลังด้วยกันทั้งนั้น กำลังมากบ้างน้อยบ้าง บางคนก็มีกำลังมาก ก็ทำได้มาก บางคนก็มีกำลังน้อยก็ทำได้น้อยเพราะฉะนั้นผู้ที่มีกำลังน้อยก็นึกว่า เราต้องทำตามกำลังของเรา ผู้ที่มีกำลังมากก็ต้องนึกว่า ต้องทำให้สมกับกำลังมาก ถ้าหากว่าเป็นผู้มีหน้าที่ในการที่จะปกป้องและรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วยแล้ว ยิ่งจะต้องเข้มงวดกวดขันตัวเอง ไม่ถือเป็นเรื่องธรรมดา ถือว่าเป็นหน้าที่ โดยตรงที่จะต้องทำอย่าเพียงแต่ว่าให้ผ่านไป ๆ วัดวาอารามประกาศ ๓๐,๐๐๐ กว่าวัดในประเทศ ก็ทำเป็นหูทวนลมไม่เอาใจใส่เหมือนกับไม่ได้ยิน

คนที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงประเทศชาติบ้านเมืองก็ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้เต็มกำลัง เพราะว่าเป็นผู้มีกำลังในการที่จะทำในการที่จะสร้างสรรค์ในการที่จะรักษาไว้อยู่แล้ว

ทีนี้หันมาถึงเรื่องความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหัวข้อเรื่องที่สำคัญ ยกขึ้นมาพูด**ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาในฝ่ายพระภิกษุสงฆ์นั้น รวมถึงสามเณรด้วย จะต้องสนใจในเรื่องของพระพุทธศาสนา** การสนใจในเรื่องของตนเองนั้นเป็นเบื้องต้นแล้วก็สนใจในเรื่องของพระพุทธศาสนา เป็นอันดับที่ ๒ ในตอนต้น ๆ แต่พอนานไป ๆ **ต้องให้ความสนใจกับพระศาสนาให้มากกว่าชีวิตของตน เพราะว่าเป็นพระภิกษุเป็นสามเณร เป็นผู้ที่อยู่ในพระศาสนาโดยตรง ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา ยิ่งอายุมากเข้า ๆ ก็ยิ่งเห็นได้ว่า ความสำคัญของชีวิตของตนเองนั้นไม่มีอะไรแล้ว สำคัญอยู่ที่ความมั่นคงแห่งพระศาสนา** ถ้าพระพุทธศาสนายังมั่นคง ชีวิตของเราก็อยู่ได้โดยความสบาย ถ้าความมั่นคงแห่งพระศาสนาไม่มีซะแล้ว ก็จะมีแต่การเบียดเบียน มีการท้าทาย มีการตีชิงวิ่งราว ทำเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นที่หวาดเสียว เกิดขึ้นทั่วไปแล้ว ชีวิตก็ไม่เป็นสุข แม้ตัวเองของเราเองก็ไม่เป็นสุข คนอื่นจะเป็นสุขได้อย่างไร เดือดร้อนกันทั่วไปหมด

เพราะฉะนั้น พระภิกษุสามเณร ในเบื้องต้นเข้ามาอยู่ในพระพุทธศาสนา ก็ให้ความสำคัญแก่ชีวิตของตนเอง เล่าเรียนศึกษาพระธรรมวินัย เอาใจใส่ตั้งใจจริงตั้งใจเล่าเรียนศึกษา แต่ก็ไม่ละทิ้งหน้าที่ที่ควรทำ เช่นการสวดมนต์ไหว้พระก็ดี การปฏิบัติกิจวัตรเล็ก ๆ น้อยก็ดี นั่นล้วนแต่เป็นไปเพื่อความมั่นคงแห่งพระศาสนาทั้งนั้น บางคนเห็นว่าการไหว้พระสวดมนต์นั้นไม่ใช่เป็นความมั่นคงของพระศาสนา จะว่าถูกทีเดียวก็ไม่ใช่ จะว่าผิดทีเดียวก็ไม่เชิง เพราะว่าพระพุทธศาสนานั้นก็คือคำสอนที่เป็นแก่นสารสาระ การไหว้พระสวดมนต์นี้เป็นคล้าย ๆ ภายนอก แต่ก็ภายนอกเป็นเครื่อง

หุ้มห่อภายในเข้าไว้ ถ้าไม่มีภายนอกเป็นเครื่องหุ้มห่อภายในเข้าไว้แล้ว ภายในจะอยู่ได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ เครื่องหุ้มห่อภายนอกนั้นเป็นเรื่องสำคัญ จะต้องมีมากกว่าท่านที่มีภูมิจิตใจสูงแล้ว เพราะท่านที่มีจิตใจสูงแล้ว เป็นพระอริยบุคคลแล้ว ไม่มีเครื่องหุ้มห่อก็ไม่เป็นไร แต่ถ้ายังไม่ถึงขั้นนั้นแล้วก็ต้องมีเครื่องหุ้มห่อให้มาก เป็นเครื่องช่วยเป็นเครื่องนำ เป็นเครื่องพาจูงให้ไปถึงจุดแห่งความมั่นคง ที่เป็นแก่นแท้ การที่จะถึงจุดมั่นคงที่เป็นแก่นแท้นั้น ต้องอาศัยเครื่องหุ้มห่อต่าง ๆ เข้ามาช่วยถ้าไม่มีเครื่องหุ้มห่อต่าง ๆ กันเข้ามาช่วยแล้ว มักจะเป็นไปไม่ค่อยได้

ท่านทั้งหลายที่นับถือพระพุทธศาสนาที่ฝ่ายญาติโยม ก็จะเห็นทีเดียวว่า เห็นพระองค์ไหนไหว้พระสวดมนต์ แล้วก็ชื่นอกชื่นใจ เห็นวัดไหนตีระฆังก็ชื่นอกชื่นใจ วัดตามชนบทโดยมากพระท่านทำวัตร เวลาจะรุ่งอรุณประมาณตี ๓ บ้าง ตี ๔ บ้าง อย่างช้าก็ตี ๔ กว่า ๆ ท่านก็สวดมนต์กันย่ำระฆังแล้วก็สวดมนต์กัน ชาวบ้านได้ยินเข้าก็ดีใจ ชื่นใจในฐานะที่นับถือพระพุทธศาสนานั่นแหละแม้แต่เป็นภายนอก ไม่ใช่เป็นแก่นตัวจริง แต่ว่าจูงใจให้คนมาเลื่อมใสนับถือมั่นคงขึ้น ก็กล่าวได้ว่านั่นเป็นการกระทำของพระภิกษุที่เป็นกิจวัตรต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดความมั่นคง

เพราะฉะนั้นการทำกิจวัตรต่าง ๆ อย่าถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ เป็นเรื่องที่สำคัญไม่น้อยและเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงคนที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ อุบาสก อุบาสิกา ที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ก็ต้องอาศัยเหตุนี้ พระภิกษุสามเณรที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ต้องอาศัยเหตุนี้ อาศัยการสวดมนต์ไหว้พระค่อย ๆ ให้จิตใจเข้าถึงพระพุทธศาสนา แล้วการเล่าเรียนศึกษาก็เหมือนกัน **แม้จะเล่าเรียนศึกษาอะไรต่ออะไรก็ไม่เป็นไร แต่ว่าอย่าลืมการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย พระธรรม-วินัยนั้นต้องเอาเป็นจิตเป็นใจไว้ถือให้เป็นหลักเสมอว่าจะต้องเล่าเรียนศึกษาให้ได้** ศึกษาเรื่องอื่นศึกษาประกอบ แต่**ศึกษาพระธรรมวินัยนั้นต้องศึกษากันอย่างจริงจัง** แล้วก็ต้องพยายามที่จะให้มีความเข้าใจในเมื่อพูดเรื่องศีล ก็เข้าใจทันทีว่าศีลนั้นมีอย่างไรบ้าง เมื่อพูดเรื่องสมาธิ ก็เข้าใจว่าสมาธิมีอุปจารสมาธิเป็นอย่างไรอัปปณา-สมาธิเป็นอย่างไร สมาธิที่ถึงขั้นฌาณแล้วเป็นอย่างไร สมาธิที่ถึงขั้นอรูปฌาณแล้วเป็นอย่างไร ต้องมีความเข้าใจแม้จะยังทำไม่ได้ แต่ก็ต้องเข้าใจว่า สมาธิขั้นนี้เป็นขั้นอัปปณาเป็นขั้นฌาณแล้ว สมาธิอย่างนี้ยังไม่ถึงขั้นฌาณเป็น

อุปจารสมาธิ ถึงปัญญาก็เหมือนกันเป็นวิปัสสนาปัญญา ยังไม่ได้ปัญญาขั้นสูงสุด คือปัญญาที่จะแทงตลอดทำลายทะลุกิเลสออกไปได้แต่ก็**ต้องพยายามที่จะให้มีความเข้าใจไว้ให้มากว่า อนิจฺจํ นั้นเป็นอย่างไร ทุกฺขํ เป็นอย่างไร อนตฺตา เป็นอย่างไร** ไม่ใช่ว่าให้เข้าใจเพื่อต้องการที่จะอวดจะโชว์ แต่ว่าจะต้องเข้าใจไว้ **เพราะว่าเป็นพื้นฐานเบื้องตนที่จะนำไปสู่ความเป็นแก่นเป็นสาร ในกาลข้างหน้า** จะอยู่ได้หรืออยู่ไม่ได้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งแต่ก็ต้องเข้าใจในเรื่องนี้ **อย่าเบื่อหน่ายว่า พูดเรื่องนี้แล้วเป็นพูดเรื่องสูง เป็นเรื่องการพูดไปนิพพาน เป็นการพูดนอกเหนือสิ่งที่ตนจะพึงทำได้** ต้องให้เข้าใจไว้ว่า อนิจฺจํ เป็นอย่างไร ทุกฺขํ เป็นอย่างไร อนตฺตา เป็นอย่างไร ถ้า**มีความเข้าใจกันได้มากเท่าไร ก็กล่าวได้ว่านั่นเป็นไปเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาทั้งนั้น** อย่างที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในจตุกฺกนิบาต องฺคุตฺรนิกาย ที่ว่าธรรมะ ๔ ประการ เป็นไปเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา มีการเล่าเรียนศึกษาพระธรรมวินัยเป็นต้น นี่พูดรวบๆ พอที่จะให้เข้าใจได้ว่าพระพุทธศาสนา จะมั่นคงต้องเป็นอย่างนี้ ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาที่พูดมาแล้วนี้ แม้จะไม่ใช่เป็นรายละเอียดถี่ถ้วนก็เป็นการทบทวนให้ผู้นับถือพระพุทธศาสนาว่า**เราจะต้องรักษาพระพุทธศาสนากันอย่างไรจึงจะเกิดความมั่นคงในพระพุทธ-ศาสนา** เวลาสำหรับการบรรยายในวันนี้ได้สิ้นสุดลง ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านสาธุชนทุกท่าน.

■ ■ ■ ■

ธรรมบรรยาย

เรื่อง

"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา"

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันอาทิตย์ที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๙

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖

วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

เจริญสุข เจริญพร ท่านสาธุชนผู้ฟังทุกท่าน

วันนี้วันอาทิตย์ที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นวันมหามงคลยิ่งวันหนึ่ง ด้วยว่าเป็นวันพระราชพิธีกาญจนาภิเษกเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ของเราได้เสด็จดำรงสิริราชสมบัติมาตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ จนถึงวันนี้ สิริรวมได้ ๕๐ ปีแล้ว ซึ่งนับว่ายาวนานกว่าพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในประวัติศาสตร์ชาติไทย

ปวงชนชาวไทยทั่วทั้งประเทศและแม้ที่อยู่ในต่างแดนรวมทั้งชาวต่างประเทศ ที่ได้มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ทั้งข้าราชการ พ่อค้าประชาชน ต่างร่วมจิตร่วมใจกันจัดงานพระราชพิธีกาญจนาภิเษกเฉลิมพระเกียรติ ถวายพระพรชัยมงคล และทั้งสาธุชนพุทธบริษัทต่างบำเพ็ญกุศลอันมีทานกุศล ศีลกุศล และภาวนากุศล ตามฐานะของตน เพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา โดยทั่วหน้ากัน

ความจริงการจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ และการบำเพ็ญกุศล ถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิใช่เพียงแต่จัดเฉพาะในวันนี้ แท้ที่จริงแล้ว**ได้มีการเตรียมการจัด** และ**ได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปแล้วล่วงหน้ามาตั้งแต่ปีที่แล้ว เช่น การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ การอบรมจิตตภาวนาถวายพระราชกุศลแด่พระองค์ท่าน** เป็นต้น ซึ่งแสดงถึงความรักภักดีของปวงชนชาวไทยทั่วทั้งประเทศที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราอย่างเต็มเปี่ยม และ

เมื่อมาถึงวันมหามงคลสมัยอันพิเศษในวันนี้ ที่ยังไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ชาติไทยมาก่อน ปวงชนชาวไทยทั่วทั้งประเทศต่างมีความปีติยินดีเป็นล้นพ้น ต่างมีจิตใจกอปรด้วยเจตจำนงตรงกันเป็นดวงเดียว จัดงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี เฉลิมพระเกียรติ ถวายความจงรักภักดี ถวายพระพรชัยมงคล มีทั้งจัดการบำเพ็ญกุศลถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ ผู้ทรงเป็นพระมิ่งขวัญทรงเป็นที่รักอย่างยิ่งของปวงชนชาวไทย เพื่อขอให้พระองค์ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรง ทรงมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน และขอให้ทรงสถิตสถาพรในสิริราชสมบัติยิ่งๆ ขึ้นไป และตลอดไป

ด้วยว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานี้ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณประเสริฐกว่าพระมหากษัตริย์ของประเทศใดๆ ในโลก กล่าวคือ นับตั้งแต่ที่พระองค์ท่านได้พระราชทาน พระราชสัจปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยในพระปฐมบรมราชโองการ ในวันเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติว่า **"เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** แล้ว พระองค์ได้ทรงปฏิบัติพระราชกิจจานุกิจ ด้วยความมั่นคงในพระราชสัจปณิธานนั้นมาโดยตลอด กล่าวคือได้ทรงประกอบพระราชจริยาวัตรอันงดงามด้วยขัตติยราชประเพณีและด้วยทศพิธราชธรรม ได้แก่

๑. **ทาน** คือการให้ทรัพย์สินหรือสิ่งของ จะเห็นได้จากการที่พระองค์ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ช่วยบำบัดทุกข์ เช่น ช่วยแก้ปัญหาการจราจร และช่วยบำรุงสุขแก่ประชาชน โดยทรงริเริ่มและดำเนินโครงการในพระราชดำริต่างๆ เพื่อช่วยส่งเสริมอาชีพประชาชนผู้ยากไร้ในภาคต่างๆ เป็นต้น

๒. **ศีล** คือ ทรงประพฤติปฏิบัติแต่ความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม

๓. **ปริจจาคะ** คือทรงทุ่มเทเสียสละกำลังพระวรกาย และทั้งกำลังพระหทัย เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน

ไม่ทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยาก มาตลอดระยะเวลายาวนานตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์มาถึงปัจจุบันนี้ จนกล่าวได้ว่าเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงเหน็ดเหนื่อยมากที่สุด

๔. **อาชชวะ** คือ ทรงมีความซื่อตรง ทรงจริงพระทัยต่อประชาชน

๕. **มัททวะ** คือ ทรงมีความสุภาพอ่อนโยนต่อบุคคลตามฐานะ เช่น พระ สมณะ ชีพราหมณ์ ผู้เฒ่า ผู้แก่ เป็นที่ประจักษ์ตาและประทับใจแก่ชนทั่วไป

๖. **ตบะ** คือ ทรงมีเดชเผากิเลสตัณหา ไม่ทรงหมกมุ่นอยู่แต่ในความสุขสำราญ

๗. **อักโกธะ** คือ ไม่ทรงลุแก่โทสะ ไม่ทรงแสดงความกริ้วเกรี้ยวกราดแก่ประชาชน

๘. **อวิหิงสา** คือ ไม่ข่มเหง เบียดเบียน ประชาชน ดังตัวอย่างเช่น เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพระอาการประชวรของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ประทับรับการรักษาอยู่ ณ โรงพยาบาลศิริราช ทุกวัน ๆ นั้น ได้ทรงหลีกเลี่ยงการเสด็จพระราชดำเนินไปในเวลากลางวันหรือในเวลาพลบค่ำ อันเป็นเวลาที่การจราจรคับคั่ง ประชาชนกำลังลำบากในการสัญจรไปมา ได้ทรงเลือกเวลาเสด็จพระราชดำเนินไปในเวลาหลังเที่ยงคืน คือประมาณ เวลา ตี ๑ ตี ๒ ทุกคืน นี้ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณต่อ

พสกนิกรเป็นล้นพ้น

๙. **ขันติ** คือ ทรงมีความอดทนเข้มแข็ง ไม่ทรงท้อถอยในพระราชกิจจานุกิจ เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน จะเห็นตัวอย่างได้ชัดเจนอย่างเช่น เมื่อมีภัยน้ำท่วมกรุงเทพฯ ทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงพระประชวร และทรงมีพระพละกำลังน้อย ก็ยังทรงข่มพระหทัย ทุ่มเทกำลังพระวรกายและพระหทัยช่วยวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม อย่างเข้มแข็ง โดยที่ไม่ทรงห่วงใยพระพลานามัยของพระองค์เองเลย จนกล่าวได้ว่า ไม่มีพระมหากษัตริย์ประเทศใดๆ ในโลกที่จะเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนมากเท่าในหลวงของเราพระองค์นี้

๑๐. **อวิโรธนะ** คือ ทรงไม่คลาดจากธรรม คือคุณความดีตามพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดุจดังพระมหาโพธิสัตว์ผู้ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญบารมีเพื่อความบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ ฉะนั้น

พระราชจริยาวัตรอันงดงามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกอบบำเพ็ญมาตลอดนี้แหละ ที่ได้นำความร่มเย็นและความสันติสุขมาสู่ปวงพสกนิกร ดังจะเห็นได้ว่า ในยามที่บ้านเมืองมีปัญหาวุ่นวาย ถึงความคับขัน ถึงขั้นจะเกิดการนองเลือด อันใครๆ อื่นไม่สามารถจะระงับได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ก็ทรงระงับได้ด้วยพระอัจฉริยะ พระปัญญา และพระบารมี จากการที่ได้ทรงปฏิบัติพระราชจริยาวัตรด้วยทศพิธราชธรรมตลอดมาเป็นปกติ เมื่อทรงทราบความทุกข์เดือดร้อนของพสกนิกร ณ ท้องที่ใด ก็จะทรงขวนขวายช่วยเหลือแก้ไขด้วยพระอุตสาหะ วิริยะ และด้วยพระปรีชาสามารถ โดยไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยทั้งทรงริเริ่มและดำเนินโครงการในพระราชดำริ เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุข พสกนิกรของพระองค์ ให้มีสัมมาอาชีวะ ให้มีความอยู่ดีกินดีอย่างทั่วถึงทุกภาค สมดังพระพุทธภาษิต มีมาในจตุกกนิบาต อังคุตตรนิกาย (๒๑/๙๙) ว่า **"สพฺพํ รฏฺฐํ สุขํ โหติ ราชา เจ โหติ ธมฺมิโก."**

แปลความว่า **"ถ้าพระราชาเป็นผู้ทรงธรรม ราษฎรทั้งปวงก็อยู่เย็นเป็นสุข."**

จึงนับว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของเรานี้ ได้ทรงเสริมสร้างประเทศชาติไทย ให้

เป็นปึกแผ่นมั่นคงไพบูลย์ ให้พสกนิกรของพระองค์ได้มีความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข เป็นที่ประจักษ์ตา เป็นที่ประทับใจ และเป็นที่เลื่องลือขจรขจายไปทั่วนานาอารยประเทศ

พระคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานี้ มีมากพ้นการพรรณนาได้หมดสิ้นในระยะเวลาอันสั้น กล่าวได้ว่า ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ล้นฟ้า ล้นแผ่นดินของปวงประชา จนกล่าวได้เต็มปากว่า ไม่มีพระมหากษัตริย์ของประเทศใด ๆ ในโลก ที่จะเสมอเหมือนพระองค์ สมควรที่เราทั้งหลายจะพึงแสดงความจงรักภักดี แสดงความกตัญญูกตเวทิตาธรรม ถวายพระพรชัยมงคล ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์อย่างสูงสุดยิ่ง ของเราทั้งหลาย ด้วยการปฏิบัติธรรม ให้กาย วาจา และใจ บริสุทธิ์ กล่าวคือ

ประการที่ ๑. เลิกละความชั่ว หรือบาปอกุศลทั้งปวง ได้แก่

๑.๑ งดเว้นกายทุจริต คือ งดเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การลักฉ้อ กบฏคดโกงต่าง ๆ การประพฤติผิดในกาม และงดเว้นการหลงติดอยู่ในอบายมุข อันมีสุรายาเสพติด การหมกมุ่นในกิเลสกามและการพนัน เป็นต้น

๑.๒ งดเว้นวจีทุจริต คือ งดเว้นการกล่าววาจาโป้ปดมดเท็จ การกล่าวคำหยาบคาย การให้ร้ายป้ายสี ด่าทอผู้อื่น การกล่าวคำยุแยงให้แตกสามัคคีในหมู่คณะ และการกล่าวถ้อยคำเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ เป็นต้น และ

๑.๓ งดเว้นมโนทุจริต คือ ไม่คิดปองร้าย ไม่โกรธ พยาบาทผู้อื่น ไม่โลภ เพ่งเล็งอยากได้ของเขาโดยประการอันมิชอบหรือด้วยความเห็นแก่ตัวจัด และไม่หลงมัวเมาจนไม่รู้บาปบุญคุณโทษ เป็นต้น

เมื่องดเว้นกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ก็เป็นการไม่สร้างเหตุแห่งความทุกข์ เวรภัยต่อไป เพราะความประพฤติทุจริตเป็นเหตุ ก็ไม่มี กายและวาจาก็สงบ พลอยให้จิตใจสามารถได้รับการอบรมให้สงบ เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงได้ง่าย ก็ย่อมบริสุทธิ์ผ่องใส

ประการที่ ๒. ประกอบบำเพ็ญแต่คุณความดีทางกาย ทางวาจา และทางใจ ได้แก่

๒.๑ ทานหรือจาคะ คือการบริจาคหรือเสียสละทรัพย์สิ่งของเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น หรือเพื่อส่วนรวม

๒.๒ การรักษาศีล คือ การประพฤติปฏิบัติทางกาย และทางวาจา เรียบร้อยดี ไม่มีโทษเป็นปกติ และ

๒.๓ การเจริญภาวนา อบรมจิตใจให้สงบและบริสุทธิ์ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์ และอบรมปัญญาให้บริสุทธิ์จากกิเลสอวิชชา ตัณหาอุปาทาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

จิตใจก็จะสงบจากกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา และจะบริสุทธิ์ผ่องใส อ่อนโยนควรแก่งาน แล้วจึง **ร่วมจิต ร่วมใจ รวมใจ กันหมดทั้งประเทศเป็นดวงเดียว อุทิศถวายเป็นพระราชกุศล** และ **ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระองค์ท่าน**

ซึ่ง ณ บัดนี้ อาตมภาพจะได้แนะนำวิธีเจริญจิตตภาวนาแต่เพียงย่อ ๆ พอเป็นเครื่องยังจิตใจให้สงบบริสุทธิ์ ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์ แล้วจึงอธิษฐานจิตต่อไป

ให้ทุกท่านนั่งในท่าขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย ถ้าใครนั่งในท่าขัดสมาธิไม่ได้ ก็นั่งในท่าสะดวก ตั้งกายให้ตรง อย่านั่งพิงในท่าที่สบายเกินไป ใจจะง่วงไม่แจ่มใส ให้วางมือขวาอยู่บนมือซ้าย นิ้วชี้ขวาจรดพอดีหัวแม่มือซ้ายดำรงสติให้มั่นคง คือไม่เผลอสติตกอยู่ในอำนาจของกิเลสนิวรณ์ ได้แก่ ความที่จิตใจง่วงซึม ไม่ปลอดโปร่ง หรือฟุ้งซ่านไปในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น ต้องมีสัมปชัญญะคอยรู้สึกตัวอยู่เสมอ ตั้งกายให้ตรงดีแล้ว หลับเปลือกตาลงเบา ๆ อย่าเม้มเปลือกตาให้แน่น หายใจลึก ๆ พอสบาย แล้วปล่อยกายตามสบาย อย่าเกร็ง สังเกตลมหายใจเข้าออก เห็นเป็นช่องว่างโล่งลงไป สุดลมหายใจเข้าออก ตรงศูนย์กลางกายระดับสะดือพอดี ทำใจให้สว่างเหมือนกลางวัน และ

กำหนดบริกรรมนิมิต นึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ปรากฏขึ้นตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ กำหนดใจให้เห็นเป็นจุดเล็กใส ประมาณเท่าเมล็ดโพธิ์เมล็ดไทร ใสบริสุทธิ์ว่าเป็นศูนย์กลางดวงแก้ว ตั้งอยู่ตรงกลางเส้นทางลมหายใจเข้าออก

ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือพอดี

เหตุผลที่ให้กำหนดบริกรรมนิมิต นึกให้เห็นดวงแก้วกลมใสใจอยู่ในกลางดวงที่ใส ตรงศูนย์กลางกายระดับสะดือ ๒ นิ้วมือนั้น เพราะที่ตรงนั้นเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม จึงเป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม การที่จะให้ใจหยุดนิ่งตรงนั้นได้ **"ใจ"** นั้นไม่มีรูปร่างให้เห็นด้วยสายตาเนื้อได้ แต่มีอาการแสดงให้ทราบได้ คือ ความ**เห็นด้วยใจ ความจำ ความคิด** และ**ความรู้** เมื่อจะให้**"ใจ"**รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันที่ตรงนั้น จึงต้องมีอุบายวิธี ให้นึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส แล้วให้นึกเห็นจุดเล็กใสว่าเป็นศูนย์กลางดวงแก้ว **"ใจ" นึกเห็นอะไรที่ไหน ใจก็อยู่ที่นั่น**

ด้วยอุบายนี้จึงช่วยประคองใจให้หยุดให้นิ่งตรงศูนย์กลางกาย อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม ถูกกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม คือ**ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่** และ

กำหนดบริกรรมภาวนา ว่า "สัมมา อรหัง ๆๆ" ตรึกนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจหยุดอยู่ตรงกลางของกลาง ศูนย์กลางดวงแก้วกลมใสอยู่เสมอ พร้อมกับนึก**น้อมพระพุทธคุณ**ในข้อ**พระปัญญาคุณ** (จากคำว่า **"สมฺมาสมฺพุทฺโธ"** แปลว่า พระผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ) และ**พระวิสุทธิคุณ** (จากคำว่า **"อรหํ"** แปลว่า พระผู้ห่างไกลจากกิเลส และบาปธรรมทั้งปวง) ระลึกน้อมพระปัญญาคุณและพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้ามาสู่ใจเรา เป็นพุทธานุสสติอีกด้วย

ประคองใจอันประกอบด้วยความเห็นด้วยใจ ความจำ ความคิด ความรู้ ให้สงบ ให้หยุดให้นิ่ง สนิท ถูกส่วนเข้า ก็จะปรากฏดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์

ประมาณเท่าฟองไข่แดงของไข่ไก่หรือโตกว่านี้ ใส แจ่ม ขึ้นมา ก็อย่าได้ตื่นเต้น อย่ายินดียินร้าย ให้รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด กลางของกลาง ๆ ๆ ตรงศูนย์กลางดวงที่ใสแจ่มนั้นแหละ ให้ใสสว่าง แม้จะยังไม่เห็นดวงธรรมใสสว่างปรากฏขึ้น เพียงแต่ใจสงบก็ใช้ได้ แล้วจึงตั้งจิตอธิษฐานว่า

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก สากลธรรม และบุญกุศลที่เราได้ประกอบบำเพ็ญมาด้วยดีแล้วนี้ จงเป็นพลวปัจจัยแด่สมเด็จพระบรมบพิตร พระมหาราชเจ้า ให้ทรงมีพระวรรณะผ่องใส ทรงมีพระเกษมสำราญ ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรง ทรงมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงปราศจากสรรพทุกข์ สรรพโศก สรรพโรค สรรพภัยทั้งปวง

ขอความเจริญทั้งหลาย พระราชประสงค์ทั้งปวง พระพรชัยและมิ่งมงคลทั้งมวล อีกทั้งสิ่งที่พระองค์ทรงปรารถนาทุกประการ จงบังเกิดสำเร็จ แด่สมเด็จพระบรมบพิตร พระมหาราชเจ้า ตลอดกาลเป็นนิตย์ และขอจงทรงสถิตสถาพรในไอศูรย์สิริราชสมบัติ เป็นร่มโพธิ์ทองปกเกล้าปกกระหม่อมปวงพสกนิกร ให้มีความเจริญรุ่งเรือง ร่มเย็นและสันติสุขโดยทั่วหน้ากัน ตลอดกาลนานเทอญ.

รตนตฺตยานุภาเวน กตปุญฺญาน เตชสา
ทีฆายุโก มหาราชา วณฺณวา จ สุเขธิโต
พลูเปโต อนีโฆ จ อโรโค โหตุ นิพฺภโย
สพฺพวุฑฺฒิ จ สพฺพาสา สพฺพญฺจ ชยมงฺคลํ
ยมิจฺฉติ จ สพฺพนฺตํ สมิชฺฌนฺตุสฺส สพฺพทาติ ฯ

ขอถวายพระพร

■ ■ ■ ■

ปฏิบัติภาวนาเบื้องต้นถึงธรรมกาย

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖

ขอให้ทุกท่านนั่งในท่าขัดสมาธิ ตั้งกายให้ตรง ดำรงสติให้มั่นแล้ว ตั้งใจให้แน่วแน่ที่จะเสียสละเวลาเพื่อการปฏิบัติธรรมอันมีค่าสูงที่สุดในชีวิตนี้ เพียงชั่วขณะหนึ่ง เพื่อชำระกาย วาจา และใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์จากอาสวะ กิเลส ตัณหา อุปาทาน อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ให้หมดสิ้นไป

แล้วหลับตาลงเบา ๆ ไม่ต้องเม้มเปลือกตาให้แน่นนัก หายใจลึก ๆ พอสบายแล้วปล่อยกายตามสบาย น้อมใจไปหยุด ณ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ สำหรับผู้ที่ยังกำหนดใจลงไปที่ศูนย์กลางกายไม่ได้ก็ให้จินตนาการให้เห็นเส้นตรงใส ๆ เส้นหนึ่ง ลากจากหน้าท้องเหนือระดับสะดือประมาณสองนิ้วมือ ไปทะลุหลัง และอีกเส้นหนึ่งจากกึ่งกลางสีข้างขวาไปทะลุกึ่งกลางสีข้างซ้าย ตรงจุดตัดกันของเส้นตรงสองเส้นนั้น ตรงที่สุดลมหายใจเข้าออกพอดี คือ **ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗** มีที่หมายเป็นจุดเล็กใสเท่าปลายเข็ม

ให้พยายามรวมใจลงไปหยุด ณ ที่จุดเล็กใสนั้น พร้อมด้วยกำหนดบริกรรมนิมิตโดยนึกให้เห็นด้วยใจ เป็นดวงแก้วกลมใสประมาณเท่าฟองไข่แดงของไก่ ขึ้นที่ศูนย์กลางกายนั่นแหละ พร้อมกับบริกรรมภาวนา คือ นึกในใจว่า "สัมมาอะระหัง ๆ ๆ" ประคองนิมิตนั่นไว้เรื่อย

"สัมมาอะระหัง ๆ ๆ" ตรึกนึกถึงดวงที่ใส ใจอยู่ในกลางดวงที่ใสนั่นแหละร้อยครั้งพันครั้ง มดจะไต่ ยุงจะตอม หรือมีสิ่งใดเกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวเรา ก็อย่าได้สนใจหรือยินดียินร้าย แม้แต่ลมหายใจเข้าออกก็อย่าได้ไปนึกตาม คอยแต่มีสติกำกับอยู่ ณ ที่ศูนย์กลางกายเท่านั้นก็พอ ใจที่ยึดไปยึดมาก็พยายามประคองให้กลับเข้ามาอยู่เสียที่ในบริกรรมนิมิตและบริกรรมภาวนาไว้เรื่อย ไม่ช้าใจก็จะค่อย ๆ หยุดอยู่ในอารมณ์เดียว และเห็นภาพนิมิตชัดขึ้น และใสขึ้น

เมื่อเห็นภาพนิมิตชัดขึ้นมาแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนาเสีย บางรายจะลืมบริกรรมภาวนาไปเองในขณะที่ใจมาหยุดรวมอยู่ในอารมณ์เดียว ทีนี้ให้รวมใจลงไปหยุด ณ ที่ศูนย์กลางนิมิตนั้นเบาๆ อย่าเพ่งนิมิตแรงเกินไป เพราะจะทำให้สมาธิเคลื่อนและภาพนิมิตนั้นหายไป ให้แตะใจแต่เพียงแผ่ว ๆ ลงไปที่ศูนย์กลางนิมิตนั้น พอใจหยุดได้ถูกส่วนเข้านิมิตดวงเดิมก็จะว่างหายไป แล้วปรากฏดวงใหม่ใสแจ่มบังเกิดขึ้นแทนที่ มีรัศมีสว่างกว่าที่เคยกำหนดบริกรรมนิมิตเสียอีก และถ้าหยุดได้ถูกส่วนยิ่งขึ้น ดวงใสจะขยายโตขึ้น จงปล่อยใจให้ดิ่งลงไป ณ ที่ศูนย์กลางนิมิตนั้นไว้เรื่อย

นิมิตที่เห็นได้ติดตา และสามารถนึกขยายให้โตขึ้นได้ หรือย่อให้เล็กลงได้นี้เรียกว่า **ปฏิภาคนิมิต** สมาธิที่ใจหยุดได้แนบแน่นอย่างนี้จัดอยู่ในขั้น **อัปปนาสมาธิ** ซึ่งเป็นเบื้องต้นของ **ปฐมฌาน** อันเป็นระดับการเพ่งของใจ ที่สามารถหยุดอยู่ในอารมณ์เดียวได้แล้ว

ตรงศูนย์กลางกาย ในตำแหน่งเดียวกันกับศูนย์กลางดวงใสแจ่มนั่นเอง **มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ซ้อนอยู่** ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ และดวงธรรม

นี้เองเป็นที่ประชุมของ "ธาตุธรรมละเอียด" ภายในมีศูนย์อยู่ ๕ ศูนย์ คือศูนย์กลางหน้า ขวา หลัง และซ้ายเป็นธาตุละเอียดของกำเนิดธาตุธรรมเดิม มีลักษณะเป็นดวงใสดวงเล็ก ๆ ลอยอยู่ภายในดวงธรรมทีว่านี้อีกทีหนึ่ง ศูนย์กลางคือ **อากาศธาตุ ศูนย์หน้า ธาตุน้ำ ข้างขวาธาตุดิน ข้างหลัง ธาตุไฟ ข้างซ้าย ธาตุลม ตรงกลางอากาศธาตุ** คือ **วิญญาณธาตุ**มีสายใยเส้นเล็ก ๆ ใส ๆ เชื่อมโยงจากศูนย์หรือธาตุทั้ง ๔ ที่ลอยอยู่รอบ ๆ ทั้งสี่ด้าน มารวมกันที่ศูนย์กลาง คือ อากาศธาตุอีกทีหนึ่ง ธาตุทั้งหลายเหล่านี้เองที่ทำหน้าที่ควบคุมการเจริญเติบโตของธาตุส่วนหยาบที่ประกอบกันขึ้นเป็นกายมนุษย์ คือ ส่วนที่เป็นของเหลวของแข็ง อุณหภูมิ อากาศ และช่องว่างภายในร่างกายให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ ถ้าธาตุเหล่านี้วิปริตแปรปรวนหรือไม่พอเหมาะ โดยเหตุใด ๆ ก็ตาม ก็จะกระเทือนถึงธาตุส่วนหยาบคือร่างกาย ให้เกิดความไม่สบายหรือเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นและถ้าไม่สามารถจะควบคุมให้อยู่ในสภาวะที่พอจะทรงอยู่ได้ ก็แตกทำลายผลสุดท้ายก็ตาย กลับกลายไปเป็นสภาพเดิมของมันต่อไป

ธาตุละเอียดที่กล่าวนี้ ยังเป็นที่ตั้งของ **"ธรรม"** อันเป็น **"สภาพที่ทรงสัตว์ไว้" คือ คุณธรรมอันทรงสัตว์หรือรักษาสัตว์ไว้มิให้ตกไปในที่ชั่ว** มีรัศมีสว่างเต็มดวงทีเดียว ดังพุทธบาลีว่า **ธมฺโม ปทีโป** แปลความว่า **ธรรมคือแสงสว่าง** ที่สามารถช่วยให้เกิดปัญญารู้แจ้งในสัจธรรม รู้จักผิดชอบ ชั่วดี หรือบาปบุญคุณโทษต่าง ๆ แต่ขนาดและความสว่างของดวงธรรมนี้ไม่เท่ากัน แตกต่างกันด้วยคุณธรรมและภูมิปัญญา ธาตุธรรมนี้เป็นที่ตั้งที่อาศัยซึ่งกันและกันและจะต้องมีคู่กันเสมอ

ณ ศูนย์กลางดวงธรรมนี้ ยังเป็นที่ตั้งของขันธ์ ๕ ส่วนละเอียด คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญานอีกด้วย ซึ่งขยายส่วนหยาบออกมาเป็น เห็น จำ คิด รู้ แล้วเจริญเติบโตขึ้นเป็นกาย ใจ จิต และวิญญาณ เป็นพื้นฐานของการเจริญสติปัฏฐานเพื่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งในสัจธรรมเป็นทางให้สิ้นอาสวะ กิเลส ตัณหา อุปาทาน และบรรลุมรรค ผล นิพพาน จึงเรียกดวงธรรมในฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายนี้ว่า **ดวงธัมมานุปัสสนา-สติปัฏฐาน** หรือ **ดวงปฐมมรรค** หนทางเบื้องต้นไปสู่มรรค ผล นิพพาน ซึ่งจะได้สอนต่อไปในโอกาสหน้า ขันธ์ ๕ ส่วนละเอียดนี้ ไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาของกายมนุษย์หยาบ ต้องใช้ตาธรรม-กายดูจึงรู้จึงเห็น

เมื่อท่านได้เห็นดวงปฐมมรรค

นี้แล้ว ก็จงรวมใจให้หยุดนิ่งลงไปที่ศูนย์กลางดวงนี้ทีเดียว มีที่หมายเป็นจุดเล็กใสเท่าปลายเข็ม แตะใจเบา ๆ ลงไปที่ศูนย์กลางจุดเล็กใสนั่นแหละ ซ้าย-ขวา-หน้า-หลัง-ล่าง-บน-นอก-ใน ไม่ไปทั้งนั้นรวมใจหยุดนิ่งที่กลางของกลาง ๆ ๆ อยู่นั่นแหละ พอใจหยุดถูกส่วนเข้าดวงปฐมมรรคก็จะว่างหายไป แล้วจะปรากฏดวงใหม่เกิดขึ้นแทนที่ คือ **ดวงศีล**

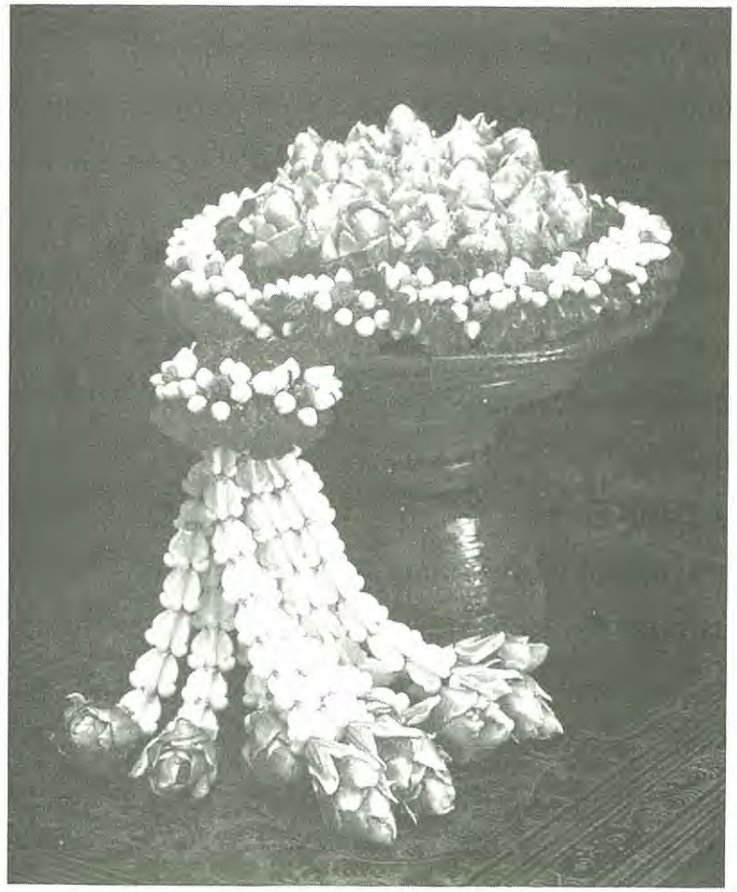

หยุดในหยุดอยู่กลางดวงศีลนั่น พอถูกส่วนเข้าก็จะเห็น **ดวงสมาธิ** หยุดในหยุดที่กลางดวงสมาธิ พอถูกส่วนเข้า ก็จะเห็น **ดวงปัญญา** ใสสว่างหนักยิ่งขึ้นไปอีก ทีนี้ให้รวมใจหยุดในหยุดลงไปที่กลางดวงปัญญานั้นอีก พอถูกส่วนเข้าก็จะเห็น **ดวงวิมุติ** หยุดในหยุดลงไปที่กลางดวงวิมุติถูกส่วนเข้าก็จะเห็น **ดวงวิมุตติ-ญาณทัสสนะ** ใสละเอียดยิ่งนัก ทีนี้ให้รวมใจหยุดในหยุดลงไปที่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั้นอีก พอถูกส่วนเข้า ดวงนี้ก็จะว่างหายไปแล้วเห็น **กายมนุษย์ละเอียดหรือกายฝัน** ผุดลอยขึ้นมาแทนที่ มีลักษณะหน้าตาเหมือนผู้ปฏิบัติเองทุกประการ แต่สวยกว่า นั่งขัดสมาธิ หันหน้าไปทางเดียวกันกับเรา หรือบางรายก็จะเห็นพระพุทธรูปใสเกตุดอกบัวตูม มีรัศมีสว่างเกิดขึ้นมาก็มี

ไม่ว่าท่านจะเห็นกายละเอียด

กายใด ๆ ก็ตาม จะชัดหรือไม่ชัด จะเล็กหรือใหญ่เพียงใดก็ตาม อย่าได้ลังเลสงสัยว่าจะใช่หรือมิใช่ ให้วางใจเป็นกลาง ๆ เข้าไว้ แล้วหยุดในหยุดลงไปที่ศูนย์กลางกายใหม่นั้นก็จะเห็นดวงธรรม แล้วให้ดำเนินไปในแบบเดิมอีกคือ เห็นกายให้รวมใจหยุดลงไป ณ ที่ศูนย์กลางใหม่ เห็นดวงใหม่รวมใจหยุดลงไปในศูนย์กลางดวงใหม่เรื่อยไป กายและดวงใหม่ก็จะขยายโตเต็มส่วนชัดและใสละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไปเอง และมีข้อสังเกตว่าการดำเนินไปตามที่กล่าวมานี้ จะรู้สึกว่ายากในระยะแรก ๆ เท่านั้น เมื่อใจสะอาดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น และสามารถหยุดในหยุดลง ณ ที่ศูนย์กลางกายได้ถูกส่วนยิ่งขึ้นกายและดวงหลัง ๆ ต่อมา ก็จะบังเกิดขึ้นเร็วกว่าแต่ก่อน บางรายก็สามารถถึงกายธรรมก่อน เป็นการข้ามขั้นก็มี

โดยปกติ หากดำเนินไปตามวิธีที่กล่าวนี้ และผ่านกายมนุษย์ละเอียดแล้วต่อไปก็จะถึงกายทิพย์ หยาบ-ทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม หยาบ-รูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมหยาบ-อรูปพรหมละเอียด ซึ่งจะมีลักษณะที่ละเอียด ประณีต มีรัศมีสว่าง และมีขนาดโตขึ้นไปตามลำดับและเมื่อผ่านกายโลกียะทั้ง ๘ กาย ที่กล่าวมาแล้วนี้ ก็ให้ดำเนินไปในแบบเดิมอีกต่อไป จนถึงกายธรรม มีลักษณะเป็นพระพุทธรูปใสเกตุดอกบัวตูมซึ่งมีขนาดหน้าตัก ความสูง และดวงธรรมเท่ากัน อย่างเล็กประมาณ ๑ คืบ และอย่างโตมีขนาดถึง ๒๐ วา และกายนี้เองที่เรียกว่า **ธรรมกาย** ดังปรากฏตามพระบาลีที่ว่า **โย โข วกฺกลิ ธมฺมํ ปสฺสติ โส มํ ปสฺสติ** แปลความว่า "ดูก่อนวักกลิ ! **ผู้ใดแลเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา ตถาคต**" และว่า **ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ** แปลเป็นใจความว่า **"เราตถาคตคือธรรมกาย"** และมีมาในพระสุตตันตปิฎกว่า **ตถาคตสฺส วาเสฏฺฐ เอตํ ธมฺมกาโยติ วจนํ** แปลความว่า **"ดูกร วาเสฏฐะ ธรรมกายนี้เป็นชื่อของตถาคต"**

■ ■ ■ ■

ที่ รล 0001/7284

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. 10200

พฤษภาคม 2539

เรื่อง ถวายแถบวิดีทัศน์

นมัสการ พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

อ้างถึง ลิขิตที่ 45/2539 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2539

ตามลิขิตที่อ้างถึงแจ้งว่า คณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี ร่วมกับศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี ได้จัดโครงการอบรมอุปสมบทพระภิกษุ และได้จัดให้มีการอบรมภาวนาธรรม ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม เมื่อวันที่ 9-14 มีนาคม 2539 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในโอกาสนี้ ได้มีการถ่ายทำเป็นรายการออกเผยแพร่ทางโทรทัศน์ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม ต่อจากพระราชพิธีเก็บพระบรมอัฐิ ในการนี้จึงขอพระราชทานถวายแถบวิดีทัศน์ดังกล่าว จำนวน 4 ม้วน แด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำแถบวิดีทัศน์ดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว ทรงชื่นชมในกุศลเจตนาของพระคุณท่าน

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(หม่อมหลวงพีระพงศ์ เกษมศรี)
ราชเลขาธิการ

กองกลาง
โทร. 2221429
โทรสาร 2243259

คติธรรม

ข้อควรระวัง เรื่องเงิน - เรื่องเพื่อน

ให้เพื่อนยืมเงิน ระวังจะเสียทั้งเงิน และเสียทั้งเพื่อน

ไม่ให้เพื่อนยืมเงิน ไม่ต้องเสียเงิน แต่อาจจะเสียเพื่อน

จาก **หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล**
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

การอบรมจิตตภาวนา ถวายพระราชกุศล แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่างวันที่ ๖-๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๙

การเจริญจิตตภาวนา เพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสที่ได้ทรงครองราชย์เป็นปีที่ ๕๐ ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ ๖-๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๙ ได้มีการบำเพ็ญกุศลนี้เกือบตลอดวัน โดยได้มีการอธิษฐานถวายพระราชกุศลหลังจากการเจริญจิตตภาวนาได้เสร็จสิ้นลง วันละ ๔ รอบ ดังนี้

- รอบเช้า เวลา ๐๕.๐๐ น. หลังทำวัตรมีเจริญพระพุทธมนต์เช้า
- รอบสาย เวลา ๐๙.๓๐ น.
- รอบเย็น เวลา ๑๖.๓๐ น.
- รอบค่ำ เวลา ๑๙.๓๐ น. หลังทำวัตรมีเจริญพระพุทธมนต์เย็น

นอกจากนั้น ยังได้มีการฟังธรรมบรรยาย เวลา ๑๔.๐๐ น. ทุกวัน

● *ก่อนและหลังการเจริญจิตตภาวนา หลวงพ่อเจ้าอาวาสพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล จะทำการชี้แจงแนะนำวิธีการเจริญจิตตภาวนาให้แด่พระภิกษุ สามเณร และผู้เข้ารับการอบรม*

● *หมู่พระภิกษุ และพระวิทยากร เมื่อได้รับคำแนะนำวิธีเจริญจิตตภาวนาเพื่อทำจิตใจให้สงบสงัดจากกิเลส นิวรณ์ ก็เจริญวิปัสสนา เพื่อเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรม และสัจจธรรมตามที่เป็นจริงสมควรแก่เวลาแล้ว หลวงพ่อเจ้าอาวาสได้นำอุทิศถวายพระราชกุศล แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันละ ๔ รอบ*

พิธีปิดการอบรมจิตตภาวนา เพื่อถวายพระราชกุศล แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๙

● ***พลเอกบัณฑิตย์ มลายอริศูนย์*** *ผู้ช่วยผู้บัญชาการกองทัพบก ประธานในพิธีปิดการอบรมจิตตภาวนา (ฝ่ายคฤหัสถ์) จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย*

● *หลวงพ่อเจ้าอาวาส ประธานสงฆ์ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ผู้มาร่วมพิธี และผู้เข้ารับการอบรม ภายหลังจากเสร็จพิธีแล้ว*

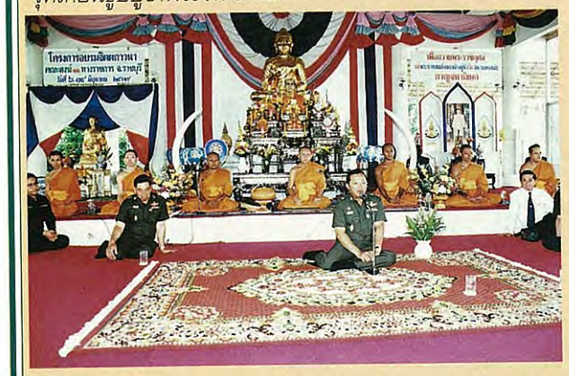

● *ประธานในพิธีฝ่ายคฤหัสถ์ กำลังกล่าวปิดการอบรมจิตตภาวนา*

● ***พลเอกบัณฑิตย์ มลายอริศูนย์*** *ประธานในพิธีฝ่ายคฤหัสถ์ ได้นำสาธุชนถวายสังฆทานภัตตาหาร แด่พระสงฆ์สามเณร เสร็จแล้ว ขณะพระสงฆ์กระทำอนุโมทนา สาธุชนได้กรวดน้ำ และรับพร*

● *ในพิธีปิดการอบรมนี้ ได้มีข้าราชการทหารชั้นผู้ใหญ่ เช่น เจ้ากรมทหารช่างราชบุรี ผู้บัญชาการกองพลทหารช่างราชบุรี และคณะนายทหาร พร้อมด้วยผู้เข้ารับการอบรม ทั้งพระภิกษุ สามเณร และสาธุชนร่วมอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก*

หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (ต่อ)

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

กล่าวแต่เฉพาะ**ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘** เป็นเรื่องของสังขารของสัตว์โลกที่มีชีวิต มีวิญญาณครอง (อุปาทินนกสังขาร) ที่ใกล้ตัวเราที่สุดก็คือตัวเรานี่แหละ พิจารณา **"ตัวเรา" โดยสมมุติ** นี้ก่อน พิจารณาหมดทั่วทั้งสกล กายและจิตใจของเรานี้แหละก่อน ว่าประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ใหญ่ ๕ ส่วน หรือ ๕ กอง เรียกว่า **ขันธ์ ๕ หรือ เบญจขันธ์** คือส่วนที่เป็นรูปร่างลักษณะ ๑ สัมผัสได้ด้วยกายสัมผัส หรือด้วยกายประสาท ชื่อว่า **"รูปขันธ์"** กับส่วนที่เป็นจิตใจที่เรียกว่า **"นามขันธ์"** นั้นอีกอย่างหนึ่ง หรือกล่าวโดยย่อก็คือ **รูป** กับ **นาม** แต่ถ้ากล่าวโดยแยกออกไป รูปมี ๑ เรียกว่ารูปขันธ์ ส่วนนามขันธ์มี ๔ จึงเรียกว่า นามขันธ์ ๔ ได้แก่ ธรรมชาติที่เสวยอารมณ์สุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ เรียกว่า **"เวทนาขันธ์"** ธรรมชาติที่จดจำอารมณ์เรียกว่า **"สัญญาขันธ์"** ธรรมชาติที่น้อมไปสู่อารมณ์และปรุงแต่งอารมณ์เรียกว่า **"สังขารขันธ์"** ธรรมชาติที่รู้อารมณ์เรียกว่า **"วิญญาณขันธ์"** จึงรวมเรียกว่า นามขันธ์ ๔ ที่เรารู้จักกันว่า **"ใจ"**

ใจกับกายก็คือนามกับรูป กล่าวโดยย่อ เพราะฉะนั้นบัดนี้ท่านทั้งหลายเข้าใจแล้ว ว่าไหนรูป ส่วนที่เห็นได้สัมผัสได้ ด้วยกายประสาท จักขุประสาทเป็นต้น ได้แก่รูปกายนี่แหละ และแม้กิริยาอาการต่าง ๆ ทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า **รูปขันธ์** หรือ **รูปธรรม**

ส่วนจิตใจนี่ ตาเนื้อเห็นไม่

ได้ หมายความว่าสายตาเนื้อเห็นใจใคร ๆ ไม่ได้ จึงเรียกว่า **นามธรรม** หรือ **นามขันธ์** ซึ่งมีธรรมชาติ ๔ อย่างที่กล่าวแล้วคือ **เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์** รวมเรียกว่า **"ใจ"**

รวมเป็นขันธ์ ๕ หรือ ๕ กองย่อลงมาก็เป็นนามกับรูป ๒ อย่างนี้เท่านั้น

หมดทั้งสกลกายเรานี่แหละแยกออกในส่วนของสื่อสัมผัสที่จะเป็นเหตุให้รู้สัมผัสชื่อว่า**"อายตนะ"** สื่อสัมผัสในส่วนตัวเรา ตั้งแต่ **ตา หู** หรือจะกล่าวโดยรายละเอียดประสาทตา ประสาทหู **จมูก ลิ้น กาย** และ**ใจ** นี้รวมเรียกว่า **"อายตนะภายใน ๖"**

สื่อสัมผัสจากภายนอกที่จะมากระทบประสาท หรืออายตนะภายในได้แก่ ประสาท ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ส่วน ที่มากระทบนั้นชื่อว่า **"อายตนะภายนอก"** ได้แก่ **รูป** หรือเรียกว่า **"รูปายตนะ" เสียง กลิ่น รส** โผฏฐัพพะหรือสิ่งสัมผัสทางกาย และ**ธรรมารมณ์** คืออารมณ์ที่เกิดขึ้นกับใจ เช่น คิดไปถึงเรื่องราวต่าง ๆ ผูกเป็นเรื่องเป็นราวไปเลย นั่นธรรมารมณ์อย่างนั้น

อายตนะภายใน ๖ อายตนะภายนอก ๖ จึงรวมเรียกว่า **อายตนะ ๑๒** นี่ก็เป็นธรรมที่จะพึงพิจารณาเป็นอารมณ์ของวิปัสสนาเพื่อให้เห็นสภาวะที่เป็นเองของสังขารธรรมทั้งหลายเหล่านี้ ตามที่เป็นจริง

ดูรายละเอียดต่อไปอีก จะเห็นว่า ทั้ง**อายตนะภายใน** ทั้ง**อายตนะภายนอก** เมื่อเกิดมีการสัมผัสกันขึ้น ได้แก่ เมื่อรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกาย และธรรมารมณ์ที่มากระทบ จึงชื่อว่า **ธาตุกระทบ** มากระทบกับอายตนะภายใน คือ ประสาทตา หู จมูก ลิ้น กาย ไป จนถึงใจ ซึ่งเป็น **ธาตุรับเมื่อมีความสัมผัสระหว่างธาตุกระทบกับธาตุรับเกิดขึ้น จึงเกิดวิญญาณ คือ ความรับรู้ขึ้น** ด้วยธาตุรับรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ จึงเป็นธาตุ ๑๘ ที่ผู้เจริญวิปัสสนาพึงยกขึ้นพิจารณาให้เห็นแจ้งรู้แจ้งในสภาวะธรรมตามที่เป็นจริง

ที่เรียกว่า**"ธาตุ"**นี้ ทุกอย่างมีธาตุละเอียดของเขา ซึ่งกระผมยกตัวอย่างเพียงอย่างเดียวพอให้เข้าใจ นี้เป็นการรู้เห็นที่ผู้ปฏิบัติวิชชาธรรมกายพอจะรู้เห็นได้ พูดกันอย่างสามัญว่าเมื่อสายตาเห็นรูป แต่พูดภาษาธรรมว่า **เมื่อรูปธาตุมากระทบกับจักขุประสาท** คือประสาทตา **ประสาทตาก็มีธาตุของเขา ชื่อว่า "จักขุธาตุ" เมื่อรูปธาตุมากระทบจักขุธาตุนี้ ก็จะเกิดจักขุวิญญาณธาตุเป็นดวงใสตรงศูนย์กลางกาย มารับรูปธาตุจากจักขุธาตุ** ซึ่งอยู่ตรงปลายประสาทตา เหมือนประตูเปิดรับรูปธาตุเข้ามา แล้วจักขุวิญญาณธาตุ (ธาตุรับรู้ทางตา)นี้จะนำรูปธาตุผ่านเข้าไปตามเส้นประสาทตา ผ่านสมองศีรษะลงไปจรดที่ศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม แล้วไปปรุงแต่งทางใจตรงนั้น ว่าน่าชอบใจหรือไม่น่าชอบใจ ที่เรียกว่า **"จิตสังขาร"** แล้วก็เสวยอารมณ์สุข(สุขเวทนา) ในกรณีชอบใจ น่าชอบใจ เสวยอารมณ์ทุกข์ (ทุกขเวทนา) ในกรณีไม่ชอบใจ จิตที่เศร้าหมองด้วยเวทนาก็จะถ่ายทอดกรรมนี้แหละลงไป คือใจดวงนี้จะตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ แล้วปรุงแต่งเป็นใจดวงใหม่ เป็นอกุศลจิตเกิดพร้อมกับกิเลสซึ่งเป็นอกุศลเจตสิกธรรม ลอยเด่นขึ้นมาตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถ้าในกรณีที่ไม่พอใจ ก็มีอวิชชาเครื่องหุ้มของธาตุรับรู้ พร้อมด้วยปฏิฆานุสัยเครื่องหุ้มดวงเห็น ซึ่งขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของเวทนาขันธ์ แล้วกิเลสประเภทหยาบก็จะฟุ้งกระจายออกมาจากอนุสัยกิเลสนั้น ย้อมสีน้ำเลี้ยงของจิตที่เคยผ่องใสให้ขุ่นมัว และก็ดลจิตดลใจให้เป็นไปตามอำนาจของกิเลสนั้น ๆ คือให้ คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด พูดผิด เพราะยึดถือผิด ๆ กระทำกรรมชั่วให้เกิดทุกข์

นี่แหละที่กล่าวถึงความหมายของ**วิปัสสนา** ว่า **เป็นการพิจารณาสภาวะธรรมให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งแล้วก็รู้แจ้ง** ในสภาวะของสังขารว่า **ปรุงแต่งอย่างไร อกุศลเจตสิกธรรม ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยที่ปรุงแต่ง** ที่ชื่อว่า **สมุทัยมีอย่างไร และทุกข์เป็นอย่างไร และให้เห็นแจ้งรู้แจ้งในสภาวะของสังขารธรรม ได้แก่ ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ ว่าแท้ที่จริงก็เป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา อย่างไร นี่เป็นกระบวนการพิจารณาสภาวะของธรรมชาติที่ชื่อว่า สังขาร โดยยกเอาธรรม**

ที่เป็นอารมณ์เครื่องพิจารณา ในส่วนของ**อุปาทินนกสังขาร คือขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘** ซึ่งถ้าจะกล่าวโดยย่อก็คือ **นาม** กับ **รูป** นั้นเอง **รูปขันธ์ นามขันธ์** นั่นแหละ

ที่ชื่อว่า **ธาตุ ๑๘** นั่นกล่าวโดยย่อ คือ**ธาตุรับ** เป็นธาตุฝ่ายอายตนะภายใน ได้แก่ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ และ**ธาตุกระทบ** ซึ่งเป็นอายตนะภายนอก ซึ่งต่างก็มีธาตุละเอียดของเขา ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกาย(โผฏฐัพพะ) และธรรมารมณ์ และก็**ธาตุรับรู้** คือวิญญาณธาตุที่รับรู้ทางอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อเกิดสัมผัสขึ้นระหว่างธาตุกระทบกับธาตุรับ คือ **อายตนะภายนอก** มากระทบ **อายตนะภายใน ก็จึงเกิดธาตุรับรู้ขึ้น**

เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าลักษณะของ**วิปัสสนา** เขาพิจารณาอย่างนี้ คือพิจารณาสภาวะของสังขารธรรม ทั้ง**ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘** ซึ่งกล่าวโดยย่อก็เป็นแต่ **นาม** กับ **รูป** เมื่อกล่าวในรายละเอียดก็มีทั้ง **ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘** ให้เห็นตามที่เป็นจริงว่าปรุงแต่งอย่างไร ล้วนแต่**มีสามัญลักษณะที่เป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** อย่างไร ดูไปดูมาก็ไม่เห็นมีอะไรเป็นแก่นสาร นี่เป็นหลักวิชาและก็เป็นวิธีปฏิบัติ ปัญญาเห็นแจ้งก็จะเกิดขึ้นไม่ใช่เกิดด้วยการท่องจำ แต่เกิดจากใจที่สงบระงับจากกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาแล้ว พิจารณาสภาวะธรรม ยกธรรมที่เป็นอารมณ์เหล่านี้ขึ้นพิจารณา แล้ว**ปัญญาแจ้งชัดเห็นสามัญลักษณะของสังขารธรรมทั้งปวงเหล่านี้ ก็จะเกิดและเจริญขึ้น ด้วยการเห็นแจ้ง** และ**รู้แจ้งด้วยปัญญาอย่างถูกต้องตามธรรมชาติที่เป็นจริง**อย่างนี้ **จะปรากฏขึ้นในใจของพระโยคาวจรแต่ละท่าน ไม่ใช่เรื่องท่องจำเอา** กระผมต้องขออภัยที่จะขอกล่าวตามที่เป็นจริง ว่า

คำบริกรรมภาวนาที่พระบูรพาจารย์ ท่านแสดงไว้ในแต่ละสำนักเริ่มตั้งแต่**มูลกัมมัฏฐาน** หรือ**ตจปัญจกกัมมัฏฐาน** มี เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ให้บริกรรมท่องกลับไปกลับมาเป็นอนุโลมคือตั้งแต่ต้นไปหาปลาย **เป็นปฏิโลม** คือจากปลายมาหาต้น กลับไปกลับมานั้น **เฉพาะช่วงของการบริกรรมภาวนาที่ทำให้จิตใจสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์** และ**แม้จะได้เห็นไปถึงความเป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ ก็ยังจัดเป็น "ขั้นสมถะ"** นับตั้งแต่มูลกัมมัฏฐานดังกล่าว และแม้ในยุคปัจจุบันที่พระบูรพาจารย์ได้แนะนำวิธีเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานในเบื้องต้น ให้บริกรรมภาวนาท่องในใจ นับตั้งแต่ **"สัมมา อรหัง" "พุทโธ" "ยุบหนอพองหนอ"** ไปถึง **"บริกรรมพุทโธ อรหัง"** หรืออะไร ๆ ก็แล้วแต่ หรือ

ต่อให้บริกรรมภาวนาว่า **"อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อนัตตา ทุกขัง อนิจจัง"** จะท่องกลับไปกลับมาก็แล้วแต่ **จัดเป็นการภาวนาในบริกรรมเป็นสมถกัมมัฏฐานด้วยกันทั้งสิ้น ตราบใดที่กัมมัฏฐานนั้น เพียงยังประโยชน์ให้เกิดความสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ และแม้เห็นไปถึงอนิจฺจํ ทุกฺขํ แต่ยังไม่เห็นแจ้งในอนัตตา ก็ยังเป็นคำบริกรรมภาวนา** หรือ**ภาวนาในบริกรรม** อยู่เป็นสมถกัมมัฏฐานทั้งสิ้น **ต่อเมื่อเห็นแจ้งรู้แจ้ง ด้วยปัญญาอันเห็นแจ้ง** ว่า **สังขารทั้งปวง มีขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘** เป็นต้น เป็น **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา แท้ ๆ เห็นแจ้งรู้แจ้งด้วยปัญญาตามธรรมชาติที่เป็นจริงแล้ว** นั่นเอง จึงจะจัดว่า**เป็นวิปัสสนา** และในเบื้องต้นนี้ชื่อว่า **"อนุวิปัสสนา"** ซึ่งให้ปัญญาในระดับ**วิปัสสนาปัญญา** และให้เป็นบาทฐาน แห่งปัญญาอันเห็นแจ้งรู้แจ้ง **ไปถึงทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค** คือ**อริยสัจ ๔** เป็นไปใน**ญาณ ๓** คือ**สัจญาณ กิจญาณ** และ**กตญาณ** เห็นแจ้งไปถึง**พระนิพพาน** คือ **วิสังขารที่เป็นอมตธรรม** นั้นจึงชื่อว่า**โลกุตตรวิปัสสนา** ที่ให้**โลกุตตรปัญญา**เพราะฉะนั้น **สติปัฏฐาน ๔** จึงชื่อว่า **กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน** นี่เป็น **"อนุวิปัสสนา"** ก่อน**เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน** และ **ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน** นี่ในส่วนเบื้องต้น ในระดับอนุวิปัสสนา ให้เกิดวิปัสสนาปัญญา

ต่อเมื่อ**มีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรมส่วนละเอียด ให้เห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือสัจญาณ กิจญาณ และกตญาณ มีอาการ ๑๒ ได้เห็นแจ้งถึงวิสังขาร** คือ **พระนิพพาน** ชื่อว่าทำ**นิพพานให้แจ้ง**แล้วนั้นแหละเป็น**โลกุตตรวิปัสสนา ให้เกิดโลกุตตรปัญญา** ให้ถึงคือ**บรรลุมรรคผลนิพพาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้**

ตอนนี้เข้าใจได้ว่า **วิปัสสนานี้คืออะไร ?** คือ **ปัญญาอันเห็นแจ้งได้โดยวิธีไหน ? ต้องพิจารณาสภาวะธรรมชาติตามที่เป็นจริง** คือ **สังขารที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง วิสังขารที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง** คือ **พระนิพพาน** และ **อริยสัจ ๔** นั่น ให้เห็นแจ้งแทงตลอดหมดนั่น แล้วมี**อะไรเป็นเครื่องพิจารณา ?**

เบื้องต้น ในส่วน**อุปาทินนกสังขาร** คือ **สังขารที่มีชีวิต มีวิญญาณครอง** นั่น **เขาให้ยกขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ ขึ้นพิจารณา**

ในส่วน**อนุปาทินนกสังขาร คือ สังขารที่ไม่มีวิญญาณครอง** นั้น **เป็นของที่เกี่ยวเนื่องกันก็เห็นได้ เห็นแจ้งรู้แจ้งได้** ว่าประกอบ

ด้วยธาตุหรือประกอบด้วยเหตุปัจจัยอะไรเป็นเครื่องปรุงแต่งและล้วนมีสภาวะที่เป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา เหมือนกัน

ยังมีธรรมที่เป็นอารมณ์วิปัสสนา คือ **ที่จะยกขึ้นพิจารณา** อีกอย่างหนึ่งชื่อว่า"**ธรรม**" กล่าวคือให้มี "**สติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม**" ธรรมในธรรมที่จัดเป็นอารมณ์ของวิปัสสนา คือ **อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ และปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒** ซึ่งได้เคยเกริ่นมาบ้างแล้ว

ในส่วน **อินทรีย์ ๒๒** ได้แก่ **จักขุนทรีย์** อินทรีย์คือความเป็นใหญ่แห่งจักษุ **โสตินทรีย์** ความเป็นใหญ่ทางหู **ฆานินทรีย์** ความเป็นใหญ่ทางจมูก **ชิวหินทรีย์** ความเป็นใหญ่ทางลิ้น **กายินทรีย์** ความเป็นใหญ่ทางกาย **อิตถินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือหญิง **ปุริสินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือชาย **ชีวิตินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือชีวิต **มนินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือใจ **สุขินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือความสุข **ทุกขินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือทุกข์ **โสมนัสสินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือความดีใจ **โทมนัสสินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือความเสียใจ **อุเบกขินทรีย์** ก็วางเฉย **สัทธินทรีย์** ความเชื่อ **วิริยินทรีย์** ความเพียร **สตินทรีย์** ความระลึกได้ หรือสติ **สมาธินทรีย์** คือสมาธิ **ปัญญินทรีย์** คือความรู้หรือปัญญา **อนัญญาตัญญัสสามิตินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือรู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ นี่ก้าวขึ้นสู่โลกุตตรภูมิ **อัญญินทรีย์** คือรู้สิ่งที่รู้แล้ว **อัญญาตาวินทรีย์** ความเป็นใหญ่คือรู้จบแล้ว นี่เป็นอินทรีย์ของพระอรหันต์บุคคล นี่ก็เป็นธรรมที่พึงยกขึ้นพิจารณาวิปัสสนาให้เกิดและเจริญขึ้น

ส่วน**อริยสัจ ๔** ได้แก่ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ และมรรคสัจนั้น กระผมได้เรียนชี้แจงไปบ่อย ๆ แล้ว และก็ได้กล่าวไปถึงความรู้แจ้งแทงตลอด หรืออาการแทงตลอดอริยสัจ ๔ ในหนังสืออริยสัจ ๔ ที่ถวายพระคุณเจ้าไปแล้ว

ส่วน**ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒** นั้น ก็คือ "**สมุทัยสัจ**" ที่กล่าวโดยนัยที่ละเอียด**โดยความเป็นธรรมที่อาศัยซึ่งกันและกัน เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์** ตั้งแต่**ต้น ๆ เหตุ**ไปถึง**กลางเหตุและปลายเหตุ** และจนถึง**ตัวทุกข์ นี้ธรรมที่เป็นอารมณ์ของวิปัสสนา**ซึ่งกล่าวโดยย่อมี ๖ คือ **ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘** นี่ในส่วนที่เป็น**นามรูป** และในส่วนที่เป็น**ธรรม** ได้แก่ **อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ และปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒**

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

■ ■ ■ ■

กายเปรต

โดย

เทียมบุญ

ประสบการณ์ที่ผมได้นำมาเล่าต่อไปนี้ เป็นประสบการณ์ที่ได้จากพระผู้ทรงคุณธรรมรูปหนึ่งที่มีปฏิปทาและศีลาจารวัตรเป็นที่น่าเลื่อมใส ได้กรุณาแนะนำให้เห็นผลดีและผลเสียแห่งการประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อเตือนจิตสะกิดใจไม่ให้หลงเสียเวลา ทั้งยังช่วยฉลองศรัทธาในการปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายไม่ให้เสื่อมถอยโดยจะขอนำมาเรียบเรียงให้ท่านผู้อ่านเป็นเครื่องประเทืองปัญญาและอุทาหรณ์ด้วยเรื่องมีอยู่ว่า

ในคราวการอบรมพระกัมมัฏฐานเดือนพฤษภาคมประจำปี ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เมื่อหลายปีมาแล้ว พระอาจารย์ท่านได้ไปช่วยอบรมพระกัมมัฏฐานโดยได้รับมอบหน้าที่จากหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ให้เป็นพระวิทยากร มีหน้าที่คอยต่อธรรมะ พระภิกษุสงฆ์ สามเณร อุบาสกและอุบาสิกาที่เริ่มได้ดวงปฐมมรรค หรือเห็นองค์พระแล้วให้เจริญธรรมสูงขึ้นที่เรียกว่าต่อ ๑๘ กาย

ในวันที่ ๓ หรือ ๔ ของการอบรมฯ ในช่วงเช้าวันนั้นท่านอาจารย์เกิดความรู้สึกอยากจะเดินมาบริเวณหน้าประตูวัดซึ่งโดยปกติก็ไม่เคยออกมา บังเอิญมาพบกับอุบาสิกาผู้หนึ่งแต่งชุดขาว สะพายกระเป๋าและถือตระกร้าสัมภาระส่วนตัวกำลังเดินมา อุบาสิกาผู้นี้ดู

หน้าตาเศร้าหมองไม่ผ่องใส ขอสมมุตินามว่า **"อุบาสิกาบุญมี"** พระอาจารย์ท่านจึงได้ปฏิสันถารตามควรว่าอุบาสิกาจะไปไหน อุบาสิกาบุญมีจึงได้กราบเรียนว่าจะกลับบ้านแล้ว ท่านอาจารย์ได้ถามต่อว่า ทำไมรีบกลับล่ะ เพิ่งเริ่มการอบรมได้ไม่กี่วัน อุบาสิกาบุญมีจึงเรียนว่ามีเรื่องไม่สบายใจบางอย่าง และได้เล่าอาการของความไม่สบายใจว่า เคยมาปฏิบัติธรรมที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามในรุ่นก่อน ๆ เคยต่อธรรมะ ๑๘ กายและได้ธรรมกาย ภายหลังจบการอบรมฯ แล้วกลับไปอยู่บ้านก็ได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คือไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ เหตุมีอยู่ว่า น้องสาวของอุบาสิกาบุญมีที่ได้แต่งงานและแยกครอบครัวออกไป เกิดเจ็บป่วยและฐานะก็ยากจน อุบาสิกาบุญมีสงสารน้องสาวจึงอยากจะช่วยน้องสาว วันหนึ่งเมื่อนั่งสมาธิ ก่อนหยุดพักในขณะที่ปรากฏธรรมกายใสสว่างอยู่นั้น ก็น้อมนึกขอให้ธรรมกายดูตัวเลขของสลากกินแบ่งรัฐบาล ปรากฏว่าเห็นตัวเลขชัดเจนก็จดจำไว้ เมื่อออกจากสมาธิก็ไปบอกน้องสาวให้ไปซื้อตามนั้นผลปรากฏว่าถูกรางวัลเมื่อได้ครั้งหนึ่งก็ทำต่อครั้งที่สองอีก เห็นเลขแล้วก็บอกน้องสาวไปซื้อสลากกินแบ่งก็ถูกอีก ยังไม่พอทำต่อไปครั้งที่ ๓ อีก เมื่อได้ตัวเลขแล้วไปซื้อก็ถูกอีก แต่คราวนี้ปรากฏว่าเมื่อนั่งสมาธิแล้วแทนที่จะเห็นองค์พระที่ศูนย์กลางกาย กลับเห็นเป็นกายอื่นปรากฏแทน คือกายที่ใหญ่โตผิวหนังหยาบกร้าน เล็บยาว ผมยาวปรากฏขึ้นมาแทนกายพระ ตั้งแต่นั้นมาก็เกิดอาการทั้งไม่สบายกายและไม่สบายใจ ครอบครัวก็ไม่ค่อยเป็นสุข ลูกทั้ง ๓ คนก็พาลเจ็บป่วย แต่เดิมถ้าลูกเจ็บป่วย

อาการไม่หนักหนามากก็จะอธิษฐานขอให้องค์พระธรรมกายพอช่วยได้บ้าง

แต่มาคราวนี้ทำอย่างไรก็ไม่เห็นกายพระแล้ว จนกระทั่งถึงเวลามาเข้าอบรม ท่านอาจารย์จึงอธิบายให้ฟังว่า กายที่เห็นนั้นเขาเรียกว่า **กายเปรต เกิดจากวิบากกรรมที่ไปดูสลากกินแบ่งหรือหวยถึงแม้จะไม่ได้ซื้อเอง และสงเคราะห์ผู้อื่นด้วยวิธีการที่ไม่สมควร เป็นการสร้างโมหะให้คนอื่น และที่สำคัญคือใช้ธรรมกายอันเป็นของสูงในทางที่ผิด จึงทำให้ธรรมกายดับและเกิดกายเปรตขึ้นมาแทน** (ถ้าขณะนั้นร่างกายเกิดดับขันธ์ไปจะต้องไปเกิดเป็นเปรตตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรม) ท่านอาจารย์จึงแนะนำให้รอเวลาที่ท่านจะต่อ ๑๘ กาย ที่เรือนไทย อันเป็นสถานที่ต่อธรรมะ อุบาสิกาบุญมีที่เหมือนกรรมมาบังก็ปฏิบัติตามคำแนะนำโดยกลับเข้าที่พักและรอเวลาที่จะต่อธรรมะ

ครั้นถึงเวลา ที่ศาลาเรือนไทยก็มีพระภิกษุสงฆ์ สามเณร อุบาสกและอุบาสิกาที่ได้เริ่มปฏิบัติธรรมได้เห็นดวงปฐมมรรค และเห็นองค์พระแล้วแต่ยังต่อ ๑๘ กายไม่ครบประมาณ ๒๐ คน รวมทั้งอุบาสิกาบุญมีด้วยได้มาพร้อมกัน ท่านอาจารย์ได้นำสวดมนต์ไหว้พระแล้วก็แนะนำและคุมธรรมะให้ทั้งกลุ่มตั้งแต่เริ่มดวงปฐมมรรค จนครบ ๑๘ กายคือกายอรหัตและซ้อนสับทับทวี ทบไปทวนมา แก่พระภิกษุสามเณร อุบาสกและอุบาสิกา จนอุบาสิกาบุญมีได้ครบ ๑๘ กาย ภายหลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติธรรมแล้ว อุบาสิกาบุญมีได้ปฏิญาณตนต่อหน้าพระรัตนตรัยว่า ตั้งแต่นี้ต่อไปจะไม่ใช้ธรรมกายไปดูสลากกินแบ่งหรือหวยและไม่บอกหวยอีก

เรื่องนี้เป็นอุทาหรณ์ให้เห็นว่า **ธรรมกายเป็นของสูง มีพลาอานุภาพมาก ไม่ควรนำไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขและความโลภ และสร้างโมหะความหลงให้บุคคลอื่นอีก** ท่านที่ได้ธรรมกายแล้วจึงไม่ควรประมาท เพราะมีลาภยังเสื่อมลาภ มียศยังเสื่อมยศ มีธรรมกายยังเสื่อมธรรมกายได้ และไม่ควรนำธรรมกายไปแลกกับกายเปรต ไม่คุ้มกันเลย

■■■■

ประวัติและการบริหารวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม และ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงคฺโล ป.ธ.๖, รป.ม. (ม.ธ)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

๕) การวางแผนโครงการให้การศึกษาภาคปริยัติ

มูลนิธิและสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้มีนโยบายที่จะให้การศึกษาอบรมแก่พระภิกษุและสามเณรผู้อยู่ประจำทั้งภาคปริยัติธรรมและภาคปฏิบัติภาวนาธรรม ให้เป็นผู้รอบรู้ทั้งหลักธรรม วิธีการปฏิบัติภาวนาธรรม ให้ได้ประสบการณ์และผลของการปฏิบัติธรรมตามสมควร เพื่อให้เป็นพระวิทยากรที่ทรงคุณวุฒิ สามารถให้คำแนะนำสั่งสอนศีลธรรม จริยธรรม และภาวนาธรรมแก่สาธุชนพุทธบริษัทได้ดี

ข้าพเจ้าจึงวางแผนและโครงการที่จะให้พระภิกษุ สามเณรที่ยังอยู่ต้นสังกัดเดิม แต่ปลีกเวลามาช่วยกิจการสถาบันฯ และที่มาอยู่ช่วยกิจกรรมประจำที่สถาบันฯ ได้มีโอกาสศึกษาเฉพาะภาคปริยัติธรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะกำลังบุคคลากรยังมีน้อยและอยู่ในระยะของการสร้างตัว ดังต่อไปนี้

๑. **ทั้งนำ** และ **ทั้งให้การสนับสนุนพระภิกษุที่ยังอยู่ประจำต้นสังกัดเดิม แต่ปลีกเวลามาช่วยกิจกรรมของสถาบันฯ ให้เรียนปริยัติธรรมทั้งแผนกนักธรรมและแผนกบาลีให้เต็มที่ ผู้ที่เรียนได้จบชั้น น.ธ.เอก** และ **ป.ธ.๓ ขึ้นไป ก็ให้มาช่วยสอนพระภิกษุสามเณรที่อยู่ช่วยกิจการประจำที่สถาบันฯ** ตามโอกาสและกำลัง

ข้าพเจ้าเองนั้น เมื่อบวชเป็นพระภิกษุเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำภาษีเจริญ **แล้วก็เรียนปริยัติธรรมในปีนั้นทันที** ทั้งหลักสูตรนวกภูมิ และ นักธรรมตรี-โท-เอก ตามลำดับ พร้อมด้วยเรียนบาลีไวยากรณ์ และประโยค ๑-๒ และ ๓ ตามลำดับ ที่สำนักเรียนวัดปากน้ำภาษีเจริญ **พร้อม ๆ กันไปกับการศึกษา ปฏิบัติ และสอนภาวนาธรรมด้วย**

นอกจากข้าพเจ้า ก็ยัง**มีพระภิกษุที่อยู่เรียนภาคปริยัติ ที่สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ** ด้วยกัน คือ

พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต พระมหาศักดา สุมโน และ พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ เป็นต้น และ

พระภิกษุที่อยู่เรียนภาคปริยัติที่สำนักเรียนวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร ก็ได้แก่

พระมหาสัณห์ธิติ ธมฺมวฑฺฒโน พระมหาณัฐพนธุ์ เสฏฺฐธมฺโม ส.ณ.ภาสกร (พระภาสกร ปภากโร) เป็นต้น

พระภิกษุผู้ที่พร้อมจะไปอยู่ประจำที่สถาบันฯ ได้ ก็ค่อย ๆ ทะยอยกันมาอยู่ช่วยกิจการประจำและเรียนปริยัติธรรมต่อที่สถาบันฯ และ**ข้าพเจ้าก็จะได้จัดหาครูทั้งแผนกนักธรรมและแผนกบาลีจากวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มาช่วยสอนพระภิกษุสามเณรที่สถาบันฯ ตั้งแต่ยังไม่ได้รับการประกาศตั้งเป็นวัด จนถึงปัจจุบัน**

ครูอาจารย์จากวัดปากน้ำภาษีเจริญ ที่ข้าพเจ้าได้อาราธนามาช่วยสอนภาคปริยัติธรรม คือ

แผนกบาลีได้แก่

อาจารย์พระมหาบุญธรรม ปญฺญาวชิโร (ป.ธ.๗) สอนชั้น ป.ธ.๓ จนถึงปัจจุบันนี้ ร่วมกับอาจารย์พระมหาเดชา กาญฺจโน (มรณภาพแล้ว)

อาจารย์พระมหาเกลื่อน กิตฺติโก (ป.ธ.๖) สอนบาลีไวยากรณ์และชั้นประโยค ๑-๒ ปัจจุบันสอนชั้น ป.ธ.๔

อาจารย์พระมหามนตรี ขนฺติสาโร (ป.ธ.๙) สอนชั้น ป.ธ.๕-๖-๗ และ ๘ ต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน

อาจารย์พระมหาถวัลย์ ฐิตเวโล (ป.ธ.๗) สอนบาลีไวยากรณ์อยู่ ๑ ปีการศึกษา

อาจารย์พระมหาสมปอง กุรุปญฺโญ (ป.ธ.๙) (ปัจจุบันลาสิกขา) สอนชั้น ป.ธ.๔ อยู่ ๑ ปีการศึกษา และสอนวิชาแปลไทยเป็นมคธ ชั้น

ป.ธ.๕ อีก ๑ ปีการศึกษา

อาจารย์พระมหาประนอม กิตฺติปญฺโญ (ป.ธ.๙) สอนวิชาแปลมคธเป็นไทย ชั้น ป.ธ.๕ อยู่ ๑ ปีการศึกษา

แผนกนักธรรมได้แก่

อาจารย์พระมหาสำรวย จารุวณฺโณ (ป.ธ.๕) สอนวิชาธรรม ชั้น น.ธ.ตรี

อาจารย์พระมหาไพรัฐ ฐิตเปโม (ป.ธ.๖) สอนวิชาวินัย ชั้น น.ธ.ตรี

อาจารย์พระมหาบรรจบ ชาติเทโว (ป.ธ.๗) (ปัจจุบันลาสิกขา) สอนวิชาพุทธ ชั้น น.ธ.โท เอก

ส่วน**วิชาอื่นที่มิได้อาราธนาอาจารย์จากวัดปากน้ำ ภาษีเจริญมาสอน ข้าพเจ้าก็ได้คัดเลือกพระภิกษุและสามเณรของสถาบันฯ ที่ได้ศึกษาสำเร็จชั้นสูง ๆ ขึ้นมา ให้ช่วยทำหน้าที่เป็นครูสอนวิชาต่างๆ ในแผนกนักธรรมและแผนกบาลีตามที่ท่านถนัดและเคยสอบได้คะแนนสูงมาแล้ว แก่พระภิกษุและสามเณรรุ่นน้องที่กำลังเรียนอยู่ชั้นต่ำกว่า โดยวิธีนี้จึงช่วยให้ท่านผู้สอนนั้น ทั้งได้ทบทวนวิชาความรู้เดิมและความทรงจำในหลักปริยัติ และทั้งได้ฝึกวิธีการแนะนำสั่งสอน เป็นการเพิ่มพูนทักษะและศิลปะในการถ่ายทอดธรรมของแต่ละท่านให้ดียิ่งขึ้น**

๒. **ให้การศึกษาภาคปริยัติทั้งแผนกนักธรรมและแผนกบาลีแก่พระภิกษุสามเณรผู้อยู่ช่วยกิจกรรมประจำที่สถาบันฯ เรื่อยมาจนได้รับการตั้งเป็นวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ถึงปัจจุบัน** โดยมีหลักเกณฑ์ว่า **ให้พระภิกษุและสามเณรทุกรูปเรียนปริยัติธรรมแผนกนักธรรมให้จบชั้น น.ธ.เอก และแผนกบาลีให้จบชั้น ป.ธ.๓ เป็นอย่างต่ำ** ยกเว้นผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไปแล้ว หรือมีคุณวุฒิประการอื่นที่สำคัญ และแม้กระนั้นก็ยังสนับสนุนให้ท่านที่ได้รับยกเว้นเรียนภาคปริยัติด้วยเช่นกัน

ผลการบริหารโครงการให้การศึกษาภาคปริยัติแก่พระภิกษุสามเณรของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ซึ่งแม้จะเป็นระยะของการเริ่มบุกเบิกตั้งตัว ซึ่งเป็นระยะที่มีบุคลากรน้อย ก็ยังนับว่าได้ผลสูงสุด กล่าวคือ เมื่อได้มีประกาศตั้งเป็น "**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม**" เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๔ นั้น **ข้าพเจ้าเองก็สอบไล่บาลีสนามหลวง ได้ชั้น ป.ธ.๓** ในต้นปีนั้น ส่วนพระภิกษุผู้เป็นศิษย์ก็สอบบาลีสนามหลวงได้เป็นพระมหาเปรียญอีกหลายรูปคือ

พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต (ป.ธ.๔)

พระมหาศักดา สุมโน (ป.ธ.๔)

พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ (ป.ธ.๔)

พระมหาสุจิตต สุจิตฺโต (ประโยค ๑-๒)

ภิกษุทั้ง ๔ รูปนี้ ภายหลังที่ข้าพเจ้าได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๔ แล้วไม่นาน ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสทุกรูป อนึ่ง พระมหาสุจิตต สุจิตฺโต นั้น สอบบาลีสนามหลวงชั้น ป.ธ.๓ ได้ในปี พ.ศ.๒๕๓๕ และพระมหาสัจจา จนฺทวํโส สอบบาลีสนามหลวงชั้น ป.ธ. ๓ ได้ในปี พ.ศ.๒๕๓๖

เป็นอันว่า**พระสังฆาธิการ คือ เจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี **แห่งนี้ เป็นพระมหาเปรียญทุกรูป ตั้งแต่ระยะแรกที่ได้รับการประกาศตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา สมตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ดีแล้ว ยังผลให้พระมหาเถระ พระเถรานุเถระ และสาธุชน ผู้สนับสนุนสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย และวัดหลวงพ่อสด-**

ธรรมกายาราม ต่างชื่นชมยินดีโดยทั่วหน้ากัน

๑๐) **การวางแผนโครงการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติและการบริหารงาน**

โครงการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติสมถ-วิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกาย ที่ข้าพเจ้าได้วางแผนงาน (ในใจ) และบริหารงาน ในนาม**โครง-การธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ **โครงการและมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรม-กาย** วัดสระเกศ และ **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มีดังนี้

๘.๑ **การจัดรายการ "ธรรมสู่สันติ"** ออกอากาศทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย และสถานีอื่น ๆ ทั่วประเทศ รวม ๓๓ สถานี ในนาม **"มงคลบุตร"**

๘.๒ **การจัดรายการ "ธรรมปฏิบัติ"** ออกอากาศทางโทรทัศน์สีช่อง ๙ ของ อ.ส.ม.ท. ในเช้าวันอาทิตย์บางสัปดาห์ของเดือน และทางสถานีโทรทัศน์ในต่างจังหวัดเท่าที่ทางสถานีจะจัดเวลาออกอากาศให้ ในนาม "มงคลบุตร"

๘.๓ **การอบรมพระกัมมัฏ-ฐานตามแนววิชชาธรรมกายเป็นประจำที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร** เป็นประจำทุกวันอาทิตย์ เวลา ๑๐.๐๐ น.- ๑๑.๐๐ น. และเวลา ๑๓.๐๐ น. -๑๔.๐๐ น. และต่อมาได้เพิ่มทุกวันจันทร์และพฤหัสบดี เวลา ๑๘.๓๐ น. และที่**ธรรมสถานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** ทุกวันอังคารและพฤหัสบดี เวลา ๑๒.๑๕-๑๓.๐๐ น. (ข้าพเจ้ายังทำงานประจำอยู่ที่สำนักข่าวสารอเมริกัน ถนนสาธรใต้ จึงต้องใช้เวลานี้ต้องรีบไปสอนแล้วก็รีบกลับ)

๘.๔ **โครงการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และสาธุชน ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นประจำปีละ ๒ รุ่น (รุ่นกลางปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ รุ่นปลายปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี) ซึ่งมีหลักสูตรการอบรมทั้งภาคธรรมบรรยาย และภาคปฏิบัติพระกัมมัฏ-ฐาน, กำหนดเวลาการอบรม, วิธีการอบรม การจัดการบุคลากร คือสร้างพระวิปัสสนาจารย์และวิทยากร, สื่อที่ใช้ประกอบการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่ ดังต่อไปนี้

ก. หลักสูตรการอบรมภาคธรรมบรรยาย และ วิทยากร

ในการดำเนินโครงการอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานแด่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และสาธุชนทั้งหลายเป็นประจำปีละ ๒ รุ่น ดังที่กล่าวข้างต้นนี้ เฉพาะภาคธรรมบรรยาย ข้าพเจ้าได้อาราธนา

พระมหาเถระผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยบรรยายธรรมในหัวข้อที่เกี่ยวกับธรรมปฏิบัติ คือสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน อันเป็น**หลักสูตร**ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มาเข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐานดังต่อไปนี้

ก.๑ หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง ได้แก่ **ธรรมอันเป็นอารมณ์** หรือ **ภูมิของสมถะและวิปัสสนา, วิสุทธิ ๗** คือธรรมอันเป็นรากเหง้าของวิปัสสนา และธรรมอันเป็นตัววิปัสสนา ฯลฯ

ก.๒ อาการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ก.๓ จรณะ ๑๕ และ การบำเพ็ญบารมี ๑๐ ทัศ เป็นต้น

ก.๔ โพธิปักขิยธรรม คือธรรมอันเป็นฝักฝ่ายแห่งความตรัสรู้ ได้แก่

สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ สติปัฏฐาน ๔

อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘

เฉพาะ**หลักสมถวิปัสสนา-กัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง และวิธีปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏ-ฐานตามแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านได้ปฏิบัติและสั่งสอนถ่ายทอดไว้นั้นข้าพเจ้าเป็นผู้บรรยายเองตลอดมาจนถึงทุกวันนี้**

พระมหาเถระที่ได้เมตตาอนุเคราะห์รับอาราธนามาช่วยบรรยายธรรมเป็นประจำในระยะนั้น ได้แก่

พระเดชพระคุณ **พระพรหมคุณาภรณ์** (ปัจจุบันคือ

เจ้าประคุณ **สมเด็จพระพุฒาจารย์** เจ้าอาวาสวัดสระเกศ) **องค์ประธานสถาบันฯ**

พระเดชพระคุณ **พระธรรมธีรราชมหามุนี** (ปัจจุบันคือ

เจ้าประคุณ**สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์** เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ) **รองประธานสถาบันฯ**

พระเดชพระคุณ **พระราช-วิสุทธิโมลี** (ปัจจุบันคือ

พระเดชพระคุณ **พระธรรมกิตติวงศ์** เจ้าอาวาสวัดราชโอรสา-ราม) **รอง ประธานสถาบันฯ**

พระเดชพระคุณ **พระเมธี-วราภรณ์** (ปัจจุบันคือ

พระเดชพระคุณ **พระเทพสุธี** วัดปากน้ำ) **รองประธานสถาบันฯ**

พระมหาอำนวย ปญฺญา-วุฑฺโฒ (ป.ธ.๗) (ปัจจุบันคือ

พระเดชพระคุณ **พระเมธี-รัตโนดม** รองเจ้าคณะจังหวัดลพบุรี) **ผู้อำนวยการสถาบันฯ**

ข. หลักสูตรการอบรมภาคปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน กำหนดเวลาการอบรม วิธีการอบรม และการจัดการบุคลากร

ใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันในการฝึกเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกาย ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านได้ปฏิบัติ และได้สั่งสอนถ่ายทอดไว้ มีกำหนดเวลาและ**วิธีการอบรม**ในแต่ละวัน หลักสูตรการอบรม และการจัดการบุคลากร ดังต่อไปนี้

ข.๑ กำหนดเวลาอบรมพระกัมมัฏฐานแต่ละวัน ดังต่อไปนี้

๐๔.๐๐ น. สัญญาณระฆัง

๐๔.๓๐ น. ประชุมพร้อมกัน ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรมร่วมกัน

๐๘.๐๐ น. สัญญาณระฆัง

๐๘.๓๐ น. ประชุมพร้อมกัน แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรมร่วมกัน

๐๙.๓๐ น. รับภัตตาหารบิณฑบาต แล้วต่างแยกย้ายกันไปฉันที่กลดของตน (ฉันภัตตาหารมื้อเดียว) แล้วพักผ่อนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศัย

๑๓.๓๐ น. สัญญาณระฆัง

๑๔.๐๐ น. ประชุมพร้อมกัน แล้วรับฟังธรรมบรรยาย

๑๖.๓๐ น. สัญญาณระฆัง

๑๗.๐๐ น. แบ่งกลุ่มย่อยแยกย้ายกันไปฝึกเจริญภาวนาธรรม โดยมีพระวิปัสสนาจารย์/วิทยากรช่วยให้คำแนะนำโดยใกล้ชิด

๑๙.๐๐ น. สัญญาณระฆัง

๑๙.๓๐ น. ประชุมพร้อมกัน ฝึกเจริญภาวนาธรรมร่วมกัน แล้วเปิดโอกาสให้ถามปัญหาธรรมปฏิบัติ

๒๑.๓๐ น. ปิดไฟ จำวัด

ข.๒ วิธีการอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ดังต่อไปนี้

มีทั้งการ**ให้การอบรมพระกัมมัฏฐานรวมกัน** และมีทั้ง**การแบ่งผู้เข้ารับการอบรมออกเป็นกลุ่มย่อย ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้** กล่าวคือ

กลุ่มที่ยังปฏิบัติไม่ถึงดวงธรรม หรือ **ดวงปฐมมรรค**

กลุ่มที่ปฏิบัติได้ถึงดวงธรรมแล้วก็แยกไปต่อธรรมให้ถึงธรรมกาย

กลุ่มที่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้ว ก็แยกไปต่อวิชชาชั้นกลาง มีการพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ เป็นต้น และ**ฝึกเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูง**ต่อไป

โดย**มีพระวิปัสสนาจารย์หรือพระวิทยากรประจำกลุ่ม คอยให้คำแนะนำโดยใกล้ชิด และเมื่อมีผู้ปฏิบัติได้ผลดีแต่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน หรือยังเป็นเด็กก็ให้ช่วยเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงประจำอยู่ตามกลุ่มต่างๆ เพื่อให้การอบรมได้ผลดีขึ้น และมีผลเป็นการสร้างบุคลากรที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน ให้ดูตัวอย่างการสอน แล้วสามารถเป็นวิทยากรในโอกาสต่อไปได้**

ข.๓ มีหลักสูตรการอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) เบื้องต้นในขั้นสมถกัมมัฏฐาน

โดยอาศัย**อาโลกกสิณ**เป็นองค์บริกรรมนิมิต และ**พุทธานุสติ**ด้วยคำบริกรรมภาวนาว่า **"สัมมาอะระหัง"** เป็นอารมณ์สมถกัมมัฏฐานคู่กัน เพื่อประคองใจ รวมใจให้หยุดนิ่ง ตรงศูนย์กลางกาย เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งกายในกาย ซึ่งรวมเวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมอยู่ ณ ภายใน จากสุดหยาบ (ณ ภายนอก) ไปจนสุดละเอียด (ณ ภายใน) ถึง "ธรรมกาย" และ "อายตนนิพพาน"

อนึ่ง ตรงศูนย์กลางกายระดับสะดือพอดีนั้น เป็นที่สุดและที่ตั้งต้นลมหายใจเข้าออก **เมื่อผู้เจริญภาวนารวมใจหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมืออยู่นั้น มีสติเห็นลมหายใจเข้าออกผ่านศูนย์กลางดวงแก้วชัดขึ้น โดยไม่ต้องตามลม คือให้มีสติรู้เห็นอยู่พร้อมกับบริกรรมภาวนาตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือแห่งเดียวเพื่อประคองใจให้หยุดนิ่งตรงนี้** ก็จัดเป็น**อานาปานสติ** อีกโสดหนึ่งด้วย

(๒) ขั้นอนุวิปัสสนากัมมัฏฐาน

เมื่อมีผู้ปฏิบัติได้ถึงดวงปฐมมรรคหรือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เห็นใสแจ่มอยู่ ณ ศูนย์กลางกายดีแล้ว **จะถวายหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติภาวนานั้นในขั้น**

วิปัสสนาต่อไป ตามวิธีที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้ปฏิบัติและสั่งสอนถ่ายทอดไว้ให้กับพระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์ปัจจุบัน (ผู้เป็นครูของข้าพเจ้า ซึ่งได้ถ่ายทอดวิชชาธรรมกายนั้นแก่ข้าพเจ้า) เป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นแรก แนะวิธีปฏิบัติต่อไป (เรียกว่า "ต่อธรรม") ให้ถึงกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และ ธรรมในธรรม ของกายมนุษย์-มนุษย์ละเอียด, กายทิพย์-ทิพย์ละเอียด, กายรูปพรหม-รูปพรหมละเอียด, กายอรูปพรหม-อรูปพรหมละเอียด ถึงธรรมกายโคตรภู-โคตรภูละเอียด ธรรมกายพระโสดาบัน-พระโสดาบันละเอียด, ธรรมกายพระสกิทาคามี-พระสกิทาคามีละเอียด, ธรรมกายพระอนาคามี-พระอนาคามีละเอียด, ธรรมกายพระอรหัต-พระอรหัตละเอียด ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียด จนถึงอายตนนิพพาน

ขั้นที่ ๒ ให้พิจารณากายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และ ธรรมในธรรม ทั้ง ณ ภายนอก (ส่วนของกายหยาบ) และทั้ง ณ ภายใน (ส่วนของกายละเอียด) เฉพาะส่วนธรรมในธรรมนี้ ให้พิจารณาทั้งขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ เท่าที่พอจะมีเวลาเหลือให้คำแนะนำได้

ขั้นที่ ๓ แนะนำ**วิธีเจริญฌานสมาบัติ แล้วตรวจดูสภาพของสัตว์โลกที่เป็นไปในภพ ๓** (เรียกว่า "ตรวจภพ ตรวจจักรวาล") คือ ตรวจดูสัตว์โลกในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ได้แก่ ดูความเป็นไปของสัตว์โลกในสุคติ-โลกสวรรค์บ้าง ในทุคคติภพ ได้แก่ เปรต สัตว์นรก อสุรกายบ้าง ให้เห็นสภาพธรรมที่ปัจจัยปรุงแต่ง คือ "สังขารธรรม" ทั้งหลายทั้งปวง ที่ถูกปรุงแต่งด้วย **"ปุญญาภิสังขาร"** บ้าง **"อปุญญาภิสังขาร"** บ้าง **"อเนญชาภิสังขาร"** บ้าง และ

แนะนำ**วิธีเจริญฌานสมาบัติแล้วน้อมไปเพื่ออดีตังสญาณ ดูอดีตชาติ** คือ อัตภาพและชีวิตของตนและของสัตว์อื่นในอดีตที่เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารจักร ไม่มีที่สิ้นสุดบ้าง **น้อมไปเพื่อ "อนาคตังสญาณ" ดูอนาคต** คือ ความแก่ เจ็บ และตาย ของตน **เป็นมรณสติ** บ้าง **ดูจุติปฏิสนธิของสัตว์โลกว่าเป็นไปตามกรรม**อย่างไรบ้าง

การพิจารณาสภาวธรรมทั้ง ๓ ขั้นนั้นก็เพื่อให้เห็นแจ้ง-รู้แจ้งในสภาวะของสังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวง ทั้งที่มีวิญญาณครอง คือ อุปาทินนกสังขาร และที่ไม่มีวิญญาณครอง คือ อนุปาทินนกสังขาร บรรดาที่เป็นไปในภูมิ ๓

เหล่านี้ **ตามที่เป็นจริง (ธรรมฐิติธรรมนิยาม)** ว่า **ไม่เที่ยง (อนิจฺจํ)** คือเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็มีความแปรปรวนไป **สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นจึงเป็นทุกข์ (ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ) สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นจึงเป็นอนัตตา (ยํ ทุกฺขํ ตทนตฺตา)** มิใช่ตัวตนของใครคือ**ไม่มีใครเป็นเจ้าของ (อสฺสามิกํ)** อย่างแท้จริงหรือตลอดไปได้ **เป็นสภาพว่างเปล่า (สุญฺญํ)** คือมีแล้วกลับไม่มี **ไม่อยู่ในอำนาจ (อวสวตฺตนํ) ของใคร ๆ** ว่า**สังขารธรรมทั้งหลายจงอย่าแก่ (มา ชีรนฺตุ) จงอย่าตาย (มา มียนฺตุ) เป็นสภาพธรรมที่ตรงกันข้ามกับ "อตฺตา" ตัวตน (อตฺตปฏิปกฺขํ)** ทุกประการ

นี้เป็นขั้น**อนุวิปัสสนา** ให้เกิด**วิปัสสนาปัญญา** เห็นแจ้งในพระไตรลักษณ์

(๓) ขั้นโลกุตตรวิปัสสนา

แนะนำให้พิจารณา**ธรรมในธรรมคือ อริยสัจ ๔** และ**ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒ ในกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ให้เห็นแจ้งแทงตลอดด้วยญาณ ๓** คือ สัจญาณ กิจญาณ และ กตญาณ มีอาการ ๑๒ **ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้** พร้อมทั้ง**วิธีทำนิโรธ** (ไม่ใช่นิโรธสมาบัติ) **ดับสมุทัย** โดยธรรมกายตั้งแต่ธรรมกายโคตรภูถึงธรรมกายอรหัตที่สุดละเอียด เจริญฌานสมาบัติและพิสดารกายจนสุดกายหยาบกายละเอียด ฯลฯ เพื่อ**ปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓ จนเป็นแต่ธรรมกายอรหัตในอรหัตสุดละเอียด จิตละเอียดที่สุด ปล่อยวางความยินดีในฌานสมาบัติ และละอุปาทานในเบญจขันธ์ของกายในภพ ๓ ปล่อยขาดหมดพร้อมกัน ธรรมกายที่หยาบจะตกศูนย์ ธรรมกายที่สุดละเอียดจะไปปรากฏในอายตนนิพพาน ยึดหน่วงพระนิพพานเป็นอารมณ์ (แต่พระนิพพานไม่มีอารมณ์) ให้ได้รู้เห็นวิสังขารคือพระนิพพานธาตุอันเป็นธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้วของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันตสาวก ที่ดับขันธ์ (ตาย) เข้าปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ** (พระนิพพานธาตุที่ไม่มีอุปาทิ ได้แก่ เบญจขันธ์เหลือ เป็นแต่ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้วล้วน ๆ) **แล้วปรากฏประทับเข้านิโรธอยู่ในอายตนนิพพาน** (ที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุที่เข้าอนุปาทิเสสนิพพานธาตุแล้ว) **สงบตลอดกันหมด**

จึงได้รู้-เห็นสภาวะของวิสังขารธรรม คือ**พระนิพพานธาตุ** ทั้งหลายที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งเหล่านี้เองว่า **มีสภาพที่เที่ยง (นิจฺจํ)** เมื่อตั้งอยู่ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแปรปรวน (อวิปริณามธมฺมํ)

เป็นบรมสุข (นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ) เป็นอมตธรรม (อมตํปทํ) คือเป็นธรรมที่ไม่ตาย . **ไม่ต้องเคลื่อน (อจฺจุตํ) เป็นสภาพธรรมที่คงที่ (ตาทิ) ยั่งยืน (ธุวํ) และ มั่นคง (สสฺสตํ) และเป็นธรรมที่ว่าง (สุญฺญํ) จากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน (คือว่างจากความยึดถือสังขารอันเป็นตัวตนสมมุติและเป็นอนัตตา ว่าเป็นตัวตน "อัตตา") พระนิพพานจึงชื่อว่า ว่างจากอัตตา คือ ว่างจากตัวตนสมมุติที่เป็นสังขารธรรมทั้งหลายเหล่านั้น**

และได้รู้เห็นสภาวะของวิสังขาร คือพระนิพพานธาตุโดยปรมัตถ์นั้น ว่าเป็นธรรมที่พ้นจากอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ เป็นธรรมที่มีสภาวะที่เป็นตรงกันข้ามกับสังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงโดยสิ้นเชิง จึงเป็น "อัตตา" ตัวตนแท้ที่วิมุติหลุดพ้นจากสรรพกิเลสทั้งปวง

นี้เป็นขั้นโลกุตตรวิปัสสนา ให้สามารถเจริญโลกุตตรปัญญาด้วยการที่ได้ทั้งเห็นทั้งรู้ และให้ถึงมรรคผล-นิพพานตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

(๔) ขั้นตอนการเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูง

ผู้ที่ปฏิบัติภาวนาได้ถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพาน และได้ผ่านการพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ แล้ว ก็ให้ไป**ขอต่อวิชชาธรรมกายชั้นสูง**กับพระเดชพระคุณ**พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำภาษีเจริญ องค์ปัจจุบัน ต่อไป

วิชชาธรรมกายชั้นสูงนี้แหละที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ **พระมงคลเทพมุนี** (สด จนฺทสโร) ได้เคยกล่าวไว้กับศิษย์ผู้ใกล้ชิดว่า "**ธรรมกายคนหนึ่ง ช่วยคนได้ครึ่งเมือง**" คือช่วย "**บำบัดทุกข์**" และ "**บำรุงสุข**" แก่ตนเองและทั้งแก่ผู้อื่นในสังคมได้มาก แต่ผู้ปฏิบัติวิชชาธรรมกายชั้นสูงเขาจะไม่ค่อยเปิดเผยหรือแสดงความโอ้อวดใด ๆ กับใครๆ ภายนอก นอกจากจะรู้กันเฉพาะในหมู่ครูอาจารย์และศิษยานุศิษย์ผู้ใกล้ชิดเท่านั้น

ข.๔ การจัดการบุคลากร การสร้างพระวิปัสสนาจารย์หรือวิทยากร

พระวิปัสสนาจารย์และวิทยากรที่ทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำพระกัมมัฏฐานในครั้งนั้น**มีข้าพเจ้า** ในสมัยที่ยังเป็น**นายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์ (มงคลบุตร) เป็นตัวยืน คือเป็นวิทยากรประจำ คอยให้คำแนะนำทั้งในเบื้องต้นขั้นสมถกัมมัฏฐาน และเบื้องกลางขั้นวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยมีพระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ**

องค์ปัจจุบัน ผู้เป็นทั้งสัทธิวิหาริก (ผู้บวชกับพระอุปัชฌาย์) และอันเตวาสิก (ผู้เป็นศิษย์อยู่ปฏิบัติธรรม กับพระเดชพระคุณ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** โดยตรง จนพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านมรณภาพ) **เป็นผู้ควบคุมดูแลการสอนภาวนาธรรมทั้งหมด เป็นผู้ต่อวิชชาธรรมกายชั้นสูง** และ**เป็นผู้พิจารณามอบหนังสือมรรคผลพิสดาร เล่มที่ ๑-๒ กับหนังสือ ยุทธวิธี-ยุทธศาสตร์การสะสาง ธาตุธรรม (อาสวักขยญาณชั้นสูง)** อีกด้วย และต่อมาภายหลัง **พระเดชพระคุณท่านก็ได้อนุญาตให้ข้าพเจ้าเป็นผู้พิจารณามอบหนังสือดังกล่าวให้แก่ผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ใน สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ที่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย และผ่านการพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ แล้ว แทนพระเดชพระคุณท่านได้**

ผู้ ที่ได้มาเข้าศึกษาอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ. ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี **และที่สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญวัดสระเกศ ที่ปฏิบัติพระกัมมัฏฐานได้ผลดีพอสมควรแล้ว และที่มีอัธยาศัยในการสอน ก็จะฝึกหัดให้ช่วยแนะนำพระกัมมัฏฐานเบื้องต้นและเบื้องกลางแก่ผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยต่อ ๆ ไป ตามระดับภูมิธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถจะทำหน้าที่เป็นวิทยากรได้ โดยอยู่ภายใต้การให้คำแนะนำ**

ปรึกษาหารือและดูแลของข้าพเจ้า หากมีปัญหา ข้าพเจ้าก็จะกราบเรียนหารือกับพระเดชพระคุณ-พระภาวนาโกศลเถรผู้เป็นครูของข้าพเจ้า เพื่อช่วยพิจารณาวินิจฉัย และให้คำแนะนำว่าควรจะเป็นหรือควรจะให้ปฏิบัติอย่างไร

เมื่อมีผู้ปฏิบัติที่ได้ผลดี แต่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน หรือเป็นผู้ที่ไม่มีอัธยาศัยในการสอน หรือยังเป็นเด็กก็ให้ช่วยเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูง เพื่อช่วยให้การอบรมกลุ่มย่อยและการให้การอบรมกลุ่มใหญ่หรือโดยส่วนรวม ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

เฉพาะใน**ภาคเช้า เวลา ๐๘.๓๐ น. ได้จัดให้มีการแบ่งผู้เข้ารับการอบรมออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่** คือ

กลุ่มที่ ๑ ผู้ปฏิบัติที่ยังไม่ถึงดวงธรรม หรือ ดวงปฐมมรรค ซึ่งในระยะเริ่มแรก ก็จะเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด โดยให้พระวิทยากร ๑ ท่านสอนภาวนาเบื้องต้นรวมกันทั้งหมด

กลุ่มที่ ๒ ผู้ปฏิบัติที่ปฏิบัติได้ถึงดวงธรรม หรือ ดวงปฐม-มรรคแล้ว (แยกมาจากกลุ่มที่ ๑) **ก็ให้แยกไปต่อธรรมเบื้องกลาง ให้ถึงกายในกาย ถึงธรรมกาย (รวมเป็น ๑๘ กาย)** ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า "**ต่อ ๑๘ กาย**" โดยให้มีพระวิทยากร ๑ หรือ ๒ ท่าน ช่วยกันให้คำแนะนำต่อธรรมให้ถึง ๑๘ กาย

กลุ่มที่ ๓ ผู้ปฏิบัติที่ถึงธรรมกายแล้ว ที่ไม่ได้สอนผู้ใด เพราะไม่มีอุปนิสัยในการสอน หรือยังไม่มีประสบการณ์ในการสอนดีพอที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรได้ หรือยังเป็นเด็ก และพระวิทยากร หรือวิทยากรอุบาสกอุบาสิกา ที่ไม่ได้ไปช่วยทำหน้าที่ในกลุ่มที่ ๑ และที่ ๒ ก็จะให้ไปฝึกเจริญภาวนา ทั้งในขั้นกลาง ได้แก่พิจารณาสติปัฏฐาน ๔ เจริญฌานสมาบัติ ตรวจภพ ตรวจจักรวาล เป็นต้นแล้ว **ให้ฝึกเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงให้ชำนาญขึ้น เพื่อให้เจริญปัญญารู้แจ้งในสภาว-ธรรมดีขึ้น** และ**เพื่อชำระกาย วาจา และใจ ให้ดีอยู่เสมอ ก่อนที่จะไปทำหน้าที่ช่วยให้คำแนะนำลูกกลุ่มย่อยในตอนบ่ายหรือในเวลาเย็น**

นี้ก็เป็น**เคล็ดลับสำคัญที่ทำให้การอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏ-ฐานตามแนววิชชาธรรมกาย ที่สำนักปฏิบัติธรรมนี้ ได้ผลดี** กล่าวคือ **มีผู้ปฏิบัติได้ถึงดวงธรรมถึงกายในกาย** และ **ถึงธรรมกายสามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากร** และ**เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงได้ในอัตราสูงอย่างไม่น่าเชื่อ**

ค. สื่อที่ใช้ประกอบการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่พระสัทธรรม

สื่อที่ใช้ประกอบการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่พระสัท-ธรรม ทั้งในการให้การศึกษาอบรมภาวนาธรรมเป็นประจำที่**สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร และทั้งในการอบรมพระกัมมัฏฐานเป็นประจำ ปีละ ๒ รุ่น คือ รุ่นกลางปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ รุ่นปลายปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี ที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ. ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ก็คือ

ค.๑ หนังสือธรรมปฏิบัติ

หนังสือธรรมปฏิบัติที่ข้าพเจ้าได้รวบรวมและเรียบเรียงจัดพิมพ์ขึ้นหลายเล่มเผยแพร่แก่สาธุชนทั่วไป และถวายแด่พระภิกษุเถรา-นุเถระ มัชฌิมะ และนวกะ ผู้มาเข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่น เท่าที่มีเจ้าภาพถวาย ดังต่อไปนี้

หนังสือ **หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเบื้องต้น** โดย หลวงพ่อวัดปากน้ำ **พระมงคลเทพมุนี** (สด จนฺทสโร)

หนังสือ "**ทางสร้างบุญ**", "**ทางมรรคผลนิพพาน**", "**พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**", "**โพธิปักขิยธรรม (ตอนอิทธิบาท ๔)**", "**อานุภาพธรรมกาย**"ซึ่งข้าพเจ้าเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงแล้วจัดพิมพ์ขึ้น

หนังสือ "**ชีวประวัติ ผลงานและรวมพระธรรมเทศนา ๖๓ กัณฑ์ ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)**" ซึ่ง**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำภาษีเจริญ ร่วมกับ**โครงการ** และ**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร จัดพิมพ์ขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๗ จำนวน ๑,๕๐๐ เล่ม เพื่อถวายแด่พระเถรานุเถระ ในงานสมโภชชนมายุครบ ๑๐๐ ปี ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ เมื่อวันที่ ๒๓-๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๗ และได้จัดพิมพ์ขึ้นอีกเป็นครั้งที่ ๒ จำนวน ๑,๕๐๐ เล่ม เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๘ เพื่อเผยแพร่ในโครงการให้การศึกษาและอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติในกาลต่อมา

หนังสือ มรรคผลพิสดาร เล่มที่ ๑-๒ โดย หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

หนังสือ **ยุทธวิธีและยุทธ-ศาสตร์ ของการสะสางธาตุธรรม (อาสวักขยญาณ) ชั้นสูง** โดย หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคล-เทพมุนี (สด จนฺทสโร)

ค.๒ เทปคัสเซท (บันทึก)

พระธรรมเทศนา และ วิธีปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเบื้องต้น โดย พระเดชพระคุณ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺสโร)**

วิธีปฏิบัติสมถวิปัสสนากัม-มัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกาย

ที่รวบรวมจากรายการวิทยุ "**ธรรมสู่สันติ**" ทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลาง ได้แก่ **วิธีพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ วิธีเจริญฌานสมาบัติ ตรวจภพ ตรวจจักรวาล** และ**น้อมไปเพื่ออดีตังสญาณ และอนาคตังสญาณ** เป็นต้น

ธรรมบรรยายเรื่อง "**อานุภาพธรรมกาย**" และเรื่อง "**ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในนิพพานได้จริงหรือ**" โดยข้าพเจ้าเอง เป็นต้น

(๑๑) การเงินและทรัพย์สิน

นับตั้งแต่ได้จัดตั้ง "**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**" เป็นองค์กรนิติบุคคลขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๒๔ โดยมี **ฯพณฯ ศาสตราจารย์ บัญญัติ สุชีวะ** (ประธานศาลฎีกาในสมัยนั้น) **เป็นประธาน** และมี**ข้าพเจ้า**เป็นกรรมการผู้อำนวยการ เพื่อให้ทำหน้าที่บริหารกิจการทางด้านการเงินและทรัพย์สินของ **โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำภาษีเจริญ และ **โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ และของ **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ซึ่งรวมเข้ามาเป็นทรัพย์สินของมูลนิธิอันเป็นองค์กรนิติบุคคล ให้ถูกต้องตามกฎหมายและมีระบบที่ดี ดังต่อไปนี้

ก. การจัดการทางด้านการเงินและการบัญชี

ในส่วนของ**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่การเงินในครั้งนั้น มี **นางสุจินตนา ชลวิจารณ์** เป็น**กรรมการ**และ**เหรัญญิก** และมี **นางรัชนา มีสังข์, น.ส.พจมาน ศิริบัณฑิตย์กุล** และ **น.ส.วิลาศ โรจนวานิช** เป็น**กรรมการ**และ**ผู้ช่วยเหรัญญิก** ทำหน้าที่ดูแลการรับเงินบริจาคจากสาธุชน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงิน การฝากเงินในธนาคาร และการถอนเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารโครงการทั้งสองและของสถาบันฯ การทำบัญชีเงินรับ-จ่าย และการเก็บรักษาเงิน พร้อมทั้งแต่งตั้งผู้ตรวจสอบการเงินและการบัญชีให้ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งแต่บัดนั้นมาจนถึงปัจจุบัน

เรื่องการเงินนี้เป็นเรื่องที่ "**ล่อแหลม**" อย่างที่สุดประการหนึ่ง สำหรับพระภิกษุเจ้าอาวาส ผู้บริหารงานวัด หรือผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการรับ-จ่าย เก็บรักษาและ/หรือในการฝากธนาคาร ถอนจากธนาคาร เพราะมีโอกาสผิดพลาดและรั่วไหลได้ง่ายทุกจุด ถ้าผู้บริหารงานวัดไม่วางระบบการเงินการบัญชีและการตรวจสอบให้ดีแล้ว ก็เท่ากับไม่มีมาตรการการป้องกันข้อผิดพลาดและรั่วไหลเลย

การวางระบบการรับ-การใช้จ่าย การเก็บรักษา และ/หรือ **การฝากเงินในธนาคารและการถอนเงิน การทำบัญชี และการตรวจสอบ ที่ดีเพียงไร จะมีคุณประโยชน์ดังต่อไปนี้มากเพียงนั้น** คือ

๑. **ป้องกันความผิดพลาด** และ **ความรั่วไหล**

๒. **ป้องกันข้อครหา**

๓. **เป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจของผู้บริหาร** และ **ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในเรื่องการเงินทุกระดับ ทุกจุด**

๔. **ให้ได้มีสถิติการรับเงินจากแหล่งต่าง ๆ และการจ่ายเงินประเภทต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับลำดับความสำคัญเร่งด่วน**

๕. **เป็นที่สบายใจแก่ทุกฝ่าย ทั้งแก่ฝ่ายทายก ทายิกา ผู้มีจิตศรัทธาบริจาค และทั้งแก่ปฏิคาหก ผู้รับบริจาค นับตั้งแต่เจ้าอาวาส ผู้บริหารงานวัด ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินของวัด ตลอดถึงพระภิกษุ สามเณรลูกวัดด้วยกันทั้งหมด**

แต่การวางระบบการเงินของวัดทั่ว ๆ ไป การบัญชีและการตรวจสอบการเงินของวัดที่ดี และการที่จะให้ปฏิบัติตามระบบที่ดีนั้น ไม่ใช่ของง่ายเลยถ้าเจ้าอาวาสหรือผู้บริหารไม่ฉลาดและไม่เข้มแข็งแล้ว ก็ยากที่จะให้มีทั้งระบบที่ดี และที่จะให้มีการปฏิบัติตามระบบที่ดีนั้น อย่างสมบูรณ์ได้

ในส่วนระบบการเงินภายในของสถาบันฯ ข้าพเจ้าเองก็เคยมีความยุ่งยากอยู่เหมือนกัน แต่ก็ได้พยายามที่จะให้มีการปฏิบัติให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะความที่

พระภิกษุ หรือ**แม่ชี อุบาสิกา ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบและที่เกี่ยวข้องกับการเงินทุกระดับ ส่วนมากไม่มีความรู้ในเรื่องระบบการบัญชีนี้ประการหนึ่ง ไม่เคยมีประสบ-**

การณ์เกี่ยวกับระบบการตรวจสอบการเงินการบัญชี จึงไม่เคยชินต่อการที่จะให้มีระบบการตรวจสอบได้ จึงมักจะหวั่นไหว น้อยใจ ไม่พอใจ ต่อระบบการตรวจสอบ นี้ประการหนึ่ง

เมื่อมีการแนะนำให้ทำบัญชีหรือการจดบันทึกรายการรับ-จ่ายเงิน อย่างเป็นระบบดีพอสมควร พร้อมด้วยให้มีเอกสารคู่จ่ายเงินไว้เป็นหลักฐาน ให้สามารถตรวจสอบได้ และให้มีการรายงานสถานะการเงินเป็นระยะตามระยะเวลาที่สมควร **จึงมักได้รับการปฏิเสธ ต่อต้าน ไม่ยอมปฏิบัติตาม** หรือ**แกล้งปล่อยปละละเลย ไม่ปฏิบัติตามด้วยดี จากพระภิกษุหรือแม่ชี อุบาสิกา ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับ-จ่ายเงิน ผู้ไม่ค่อยมีความรู้และไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับระบบการเงิน การบัญชีและการตรวจสอบ**

และยิ่งถ้าเป็นกรณีที่สมภาร**เจ้าวัด** หรือ**ผู้ทำหน้าที่บริหารวัด ไม่ฉลาด** หรือ**เป็นผู้ฉลาด แต่ขาดการเฉลียว (ใจ) ปล่อยปละละเลย ไม่เอาธุระ** หรือ**เป็นผู้ปกครองที่อ่อนแอ มัวแต่เกรงอกเกรงใจผู้ปฏิบัติ ว่าเขาเป็นผู้ซื่อสัตย์บริสุทธิ์ใจ กลัวว่าเขาจะเกิดความน้อยใจว่า "ไม่ได้รับความไว้วางใจแล้ว" ก็จะละทิ้งหน้าที่ไปเสีย หรือเกรงว่าตนเองจะไม่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือ ปฏิบัติวัตรฐาก เอาอกเอาใจเหมือนแต่เดิม ก็เลยไม่กล้าบังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามระบบที่ดีที่ควรทำตาม ก็ย่อมจะเป็นช่องทางให้เกิดความผิดพลาดเสียหาย** และ **รั่วไหลได้ แล้วนั่นแหละ จะกลายเป็น "นรกของสมภารเจ้าวัด" ไปในที่สุด** ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า

"ภิกษุทั้งหลาย **ภิกษุเจ้าอาวาสที่ประกอบ ๕ อย่าง ย่อมจะเดือดร้อนเหมือนถูกลากตัวไปเก็บไว้ในนรก ในปัจจุบันนี้ (ตกนรกทั้งเป็น) ฉะนั้น.** ๕ อย่างอะไรเล่า? ๕ อย่างคือ

๑. ภิกษุเจ้าอาวาส ไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน กล่าวยกย่องคนที่ควรตำหนิ

๒. ภิกษุเจ้าอาวาส ไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน กล่าวตำหนิคนที่ควรยกย่อง

๓. ภิกษุเจ้าอาวาส ไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน แสดงความเลื่อมใสให้ปรากฏ ในฐานะอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใส

๔. ภิกษุเจ้าอาวาส ไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน แสดงความไม่เลื่อมใสให้ปรากฏ ในฐานะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใส

๕. ภิกษุเจ้าอาวาส ทำไทยทานที่ทายกถวายด้วยศรัทธาให้ตกเสียไป

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเจ้าอาวาสที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๕ อย่างเหล่านี้แล ย่อมจะเดือดร้อนเหมือนถูกลากตัวไปเก็บไว้ในนรกในปัจจุบันนี้ ฉะนั้น."[๒]

ข. ที่ดินและสิ่งก่อสร้างในระยะแรกที่ตั้งสถาบันฯ (พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๘)

ได้รับโอนที่ดินอยู่ริมถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี จากอาจารย์เชาวน์ ศรสงคราม ผู้ถวายที่ดินให้เป็นจำนวน ๓๐ ไร่ กับที่ดินแปลงเดียวกันส่วนอีก ๔๒.๕๐ ไร่ ซึ่งได้ขายให้แก่มูลนิธิเป็นมูลค่า ๘๐๐,๐๐๐ บาท ภายในปี พ.ศ.๒๕๒๔ นั้นเอง ทั้งนี้ด้วยแรงศรัทธาและกุศลเจตนาของกรรมการมูลนิธิฯ และสาธุชนได้ช่วยกันบริจาคทุนทรัพย์พอจำนวนที่จะต้องซื้อที่ดินแปลงนั้นรวมเป็นเนื้อที่ดินอันเป็นที่ตั้ง **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ครั้งแรก ๗๒.๕๐ ไร่ และก็ได้เริ่มใช้ที่ดินดังกล่าวทั้งที่ยังเป็นที่ดินว่างเปล่า ไม่มีต้นไม้แม้แต่สักต้นเดียว จัดอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นแรกระหว่างวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ - ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

แต่เดิมที่ดินแปลงนี้ เป็นที่ท้องนาโล่ง ๆ ที่เพาะปลูกไม่ได้ผล ดินเค็มต้นไม้ก็ไม่มีแม้แต่ต้นเดียว พอถึงฤดูร้อนก็ร้อนจัด ครั้นถึงฤดูหนาวก็มีลมโกรกแรง ทำให้หนาว

จัด คณะกรรมการมูลนิธิฯ ได้เริ่มโครงการพัฒนาพื้นที่ดินที่ได้รับโอนมา เพื่อให้เป็นที่สัปปายะ เหมาะที่จะใช้เป็นที่ปฏิบัติพระสัทธรรม กล่าวคือ โดยมี **รศ.ดร.ธีระ เกรอต** รองประธานมูลนิธิฯ จากคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาฯ กับ**นางสุธาร สุขยางค์** กรรมการมูลนิธิ (สถาปนิก และผู้จัดการ บริษัท ไอที อินเตอร์แนชันแนล จำกัด) ได้ร่วมกันวางแผนผังพื้นที่ดินกำหนดบริเวณที่จะขุดลอกเป็นคลอง บริเวณ**เขตที่บำเพ็ญสาธารณกุศล** คือเป็น**ที่ตั้งศาลาอเนกประสงค์** เพื่อใช้เป็นสถานที่อบรมพระกัมมัฏฐาน ที่บำเพ็ญกุศล และบุญพิธีต่าง ๆ บริเวณที่จะเป็น**เขตพุทธาวาส** คือที่ตั้ง**อุโบสถ** บริเวณที่จะเป็น**เขตสังฆาวาส** คือ**ที่ตั้งเสนาสนะ** ที่พักอาศัยของพระภิกษุฯลฯ แล้วได้ทำเรื่องขอความอนุเคราะห์จากกรมการทหารช่าง ราชบุรี และจากกรมชลประทาน เพื่อมาช่วยขุดลอกคลอง เอาดินขึ้นมาถมและปรับพื้นที่ตามแผนงานทันที

เมื่อได้รับอนุมัติจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้กรมชลประทานมาช่วยขุดลอกคลองได้ โดยให้ทางมูลนิธิฯ เป็นผู้จ่ายค่าน้ำมันเครื่องจักรกลและเบี้ยเลี้ยงพนักงาน ก็ได้ให้เริ่มลงมือทำงานทันที

ขณะเดียวกัน บริษัท ไอที อินเตอร์แนชันแนล จำกัด ก็เตรียมเขียนแบบแปลนศาลาอเนกประสงค์และกุฏิ สำหรับเป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุ พร้อมกันไปกับงานขุดลอกคลอง

ครั้นงานขุดลอกคลอง ถมที่ดินและปรับพื้นที่ดินดำเนินเสร็จไปได้ประมาณ ๗๕% และแบบแปลนศาลาอเนกประสงค์และกุฏิเสร็จ ในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน ก็ได้เริ่มตีผังตอกเข็มและก่อสร้างศาลาอเนกประสงค์ และเริ่มสร้างกุฏิพระ

พร้อมกันนั้นข้าพเจ้าก็ได้วางแผน**โครงการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒**ซึ่งครั้งนั้นจะจัดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ ๑๕-๒๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๕ ต่อไป และได้กราบทูลเชิญเสด็จ **พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี** ในสมัยที่ดำรงพระอิสริยยศเป็น **พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร** เพื่อเสด็จไปทรงเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ศาลาอเนกประสงค์ ซึ่งพระองค์ก็ได้ทรงมีเมตตาอนุเคราะห์รับเสด็จไปทรงเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ศาลาอเนกประสงค์ **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๕ และได้ทรงปลูกต้นไม้ (ซึ่งข้าพเจ้าได้นำ

หน่อพระศรีมหาโพธิ์ จากพุทธคยา ประเทศอินเดีย) ในวันอันเป็นมหามงคลนั้นด้วย และ

หลังจากนั้น ก็ได้สร้างศาลาอเนกประสงค์จนเสร็จในกลางปี พ.ศ.๒๕๒๖ รวมเป็นมูลค่าก่อสร้าง ๖.๕ ล้านบาท และได้สร้างกุฏิพระขึ้นเสร็จทีละหลัง ๆ เป็นมูลค่าหลังละ ๗๐,๐๐๐ บาท แล้วต่อมาเป็นมูลค่าหลังละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท... ๑๕๐,๐๐๐ บาท เพราะราคาค่าก่อสร้างสูงขึ้นทุกปี ๆ พร้อมทั้งได้สร้างโรงครัว และ ห้องน้ำ ห้องส้วม ตามกำลังศรัทธาบริจาคของญาติโยมต่อ ๆ มาตาม ลำดับ

พร้อมกับเริ่มปลูกต้นไม้ตามจุดต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้ พยายามคัดเลือกต้นไม้ดี ๆ ที่พอหาได้ มาปลูก แต่ในบริเวณนี้ในอดีตเคยเป็นทะเลเก่า สังเกตได้จากดินที่ขุดลอกเป็นคลองขึ้นมา มีเปลือกหอยทะเลมากโดยทั่วไป ดินจึงเป็นดินเค็มที่ไม่มีความอุดมด้วยปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกต้นไม้ดี ๆ จึงไม่ค่อยมีการเจริญเติบโตเร็วเท่าที่ควร และปลูกขึ้นได้แต่ต้นไม้ที่ด้อยคุณค่าเสียโดยมาก อย่างเช่น ต้นกระถินณรงค์ นนทรี ขึ้นเหล็ก สะเดา ยูคาลิปตัส เป็นต้นเท่านั้น

ในแต่ละปี เมื่อพอมีเงินเหลือจากการใช้จ่าย ในโครงการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่ และในโครงการก่อสร้างต่าง ๆ เมื่อมีผู้เสนอขายที่ดินแปลงที่อยู่ติดกันกับบริเวณที่ตั้งสถาบันฯ ก็ค่อย ๆ ตกลงซื้อไว้ตามกำลัง เพื่อต่อไปจะได้จัดทำเป็นสวนป่าให้สงบเงียบและร่มรื่นอยู่ด้านหลังสถาบัน เพื่อให้เหมาะแก่การปฏิบัติพระกัมมัฏฐานยิ่งขึ้น โดยมิได้ตั้งเป้าหมายว่าจะต้องซื้อเป็นจำนวนพื้นที่เท่าใดภายในระยะเวลาเท่าใด เพราะพื้นที่เดิม ๗๒.๕๐ ไร่ อันเป็นที่ตั้งของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เดิมก็พอใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรมตามสมควร จึงมิได้กระตือรือล้นที่จะต้องซื้อให้ต้องลำบากในการรบกวนเงินญาติโยมจนเกินเหตุ จนถึงสิ้นปีพ.ศ. ๒๕๒๘ จึงได้ที่ดินที่ซื้อเพิ่มอีกเป็นจำนวน ๖๗ ไร่เศษ รวมกับที่ดินที่มีอยู่เดิม ๗๒.๕ ไร่ เป็นมีพื้นที่ดิน รวม ๑๓๙ ไร่ ๒ งาน ๑๒ ตารางวา

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

■■■■

Impermanent, Oppression, Soulless

"Mine, your, his, hers, its, theirs,
Dog's, cat's, cow's, chicken's, plant's belong to me!"
"This is yours! That is mine! These are their!"
My! Mind me. Trouble there will be!

Cos my, your, his, her, its, their
Dogs, cats, cows, chickens, plants and bodies
Ain't mine, yours, his, hers, its, their.
Every impermanence, oppression, soullessness will soon flee!

P. Cholvijarn
25/3/39

A sonnet

How dark life is when no faith is around;
How dark life is when all are spellbound;
How dark life is when the mind is down.
It sinks but never stops: no belief in the Triple Gems.

Suffer does one when he lacks credence,
Bondage of Evil around him, it presents.
Suffering, when it's too late for penitence.
Perish will he for all are mortal.

No one escapes age, pain and death.
No one escapes from Karma, I dare bet.
With the wrong belief, hell he gets.
Belief in Buddha and follow the Dhamma.

Make oneself an island on which to rely,
Not in this world, but in the immortal Nirvana.

P. Cholvijarn
25/3/39

จงสำนึกในหน้าที่ของตน

โดย

สามเณรพรเทพ กาญจนพนิต*

บรรดาสรรพสิ่งทั้งปวงที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง มีธาตุ อาหาร กรรม เป็นต้น ที่มีอยู่ในภพ ๓ ทั้งที่มีวิญญาณครอง (อุปาทินนกสังขาร) ไม่ว่าจะปรุงแต่งด้วยบุญ (ปุญญาภิสังขาร) ปรุงแต่งด้วยบาป (อปุญญาภิสังขาร) หรือปรุงแต่งด้วยฌานสมาบัติที่ไม่หวั่นไหว (อเนญชาภิสังขาร) ก็ตาม และที่ไม่มีวิญญาณครอง (อนุปาทินนกสังขาร) ก็ตาม ล้วนแล้วแต่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือความเป็น อนิจฺจํ (ไม่เที่ยง) ทุกฺขํ (เป็นทุกข์) อนตฺตา (ไม่ใช่ตัวตนของใคร) ฉะนั้น บัณฑิตผู้มีปัญญาจึงไม่หลงประมาทมัวเมาในชีวิต เร่งขวนขวายประกอบบุญกุศล คือคุณความดีในทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล หรืออีกนัยหนึ่ง สมาทานการปฏิบัติอยู่ในไตรสิกขา คือ ศีลสิกขา จิตตสิกขา ปัญญาสิกขา ตามทางสายกลางคือมัชฌิมาปฏิปทาผ่านกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม อันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ ให้แก่กล้าขึ้นเป็นบุญเป็นบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมีจนสามารถปหานหรือกำจัดกิเลส อวิชชา ตัณหา

*เป็นสามเณรที่ปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายได้ผลดีรูปหนึ่ง... บก.

อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ ให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาดเป็นสมุทเฉทปหาน ก้าวล่วงข้ามโคตรปุถุชน เข้าสู่ความเป็นอริยบุคคลบรรลุมรรคผลนิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และที่เป็นบรมสุข

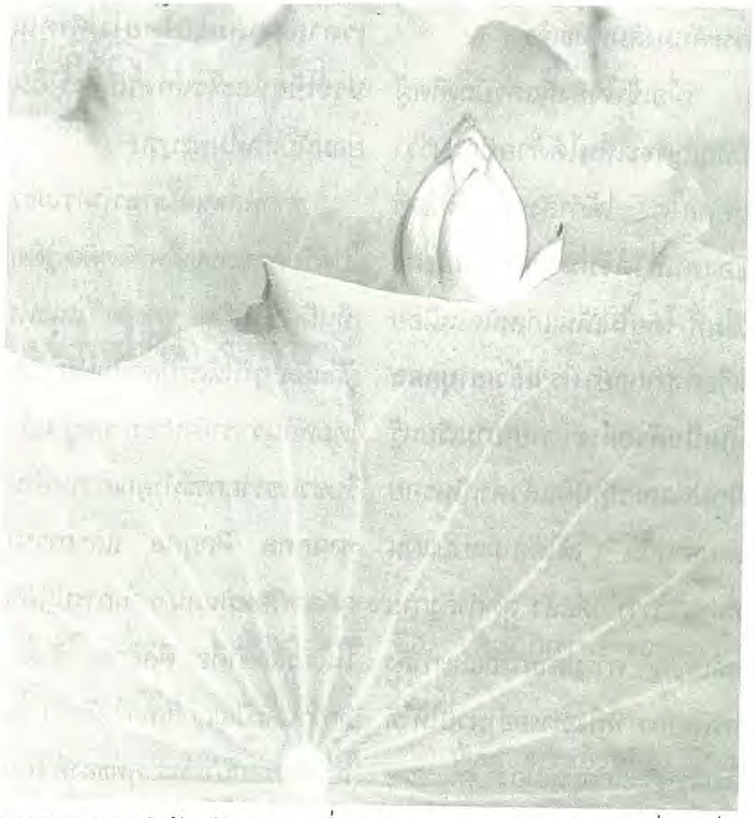

บุรพาจารย์ได้เคยกล่าวไว้ว่า ผู้ที่ได้เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมที่ตรงและถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ล้วนแต่ถอยพืดกำเนิดธาตุธรรมเดิมมาบำเพ็ญบารมี เพื่อช่วยตนเองและสัตวโลกอื่น เพื่อช่วยรื้อสัตว์ขนสัตว์ไปมรรคผลนิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง ฉะนั้นผู้ที่รู้และเข้าใจความจริงตามที่เป็นจริงดังนี้แล้วจึงไม่หลงโลก หรือหลงติดในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ไม่ประมาทมัวเมาในชีวิต เร่งขวนขวายกระทำคุณความดีทุกวิถีทาง สุดกำลังกาย สติปัญญา ความสามารถ และกำลังทรัพยากร เพื่อบำเพ็ญบารมีให้ยิ่งยวด เพื่อความบรรลุคุณธรรมตามสมควรแก่ธรรม และเพื่อช่วยสัตว์โลกทั้งหลายทั้งปวง โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย แม้จะลำบากอย่างไรก็ตามก็ยอมอุทิศตนเป็นทนายต่างพระศาสนาอย่างเต็มที่ เพื่อช่วยกันสืบบวรพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวที่สุด และจะได้ปฏิบัติในหน้าที่ของแต่ละบุคคล ๆ **ที่ได้รับมอบหมาย** จากที่**สุดละเอียด***จะได้ไม่เสียชาติเกิด ที่ได้อัตภาพเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา และได้ฟังพระสัทธรรมของสมเด็จ

** พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม (ฝ่ายขาว)*

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อเข้าใจดังนี้แล้วบัณฑิตผู้มีปัญญาจะเห็นได้ด้วยปัญญาว่าบุคคลใด ได้กำลังปฏิบัติหน้าที่ของตน**ที่ได้รับมอบหมาย**อย่างเต็มที่ โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยหรือลำบากอย่างไร **แล้วเอาบุคคลนั้นเป็นตัวอย่าง** พยายามเรียนรู้ฝึกฝนและปฏิบัติแล้วดำเนินรอยตามท่านนั้น ๆ ให้ได้ตามแบบแผนที่ท่านได้วางไว้ดีแล้ว สุดกำลังกายสติปัญญา ความสามารถและกำลังทรัพยากร ที่พึงจะพออำนวยให้ได้ด้วยการระลึกอยู่เสมอว่า คนเราจะตายวันตายพรุ่งไม่รู้ที่ ฉะนั้นเราจงตั้งใจประกอบคุณความดีให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่นให้มากที่สุด ถึงแม้มันจะตายเราก็ไม่ต้องกลัว เพราะอย่างไรก็ได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดี (สุคติภพ) แน่นอน ถ้าหลงหรือเผลอสติประมาทมัวเมาในชีวิต ปล่อยให้เวลาล่วงเลยไปโดยไม่ทำคุณประโยชน์อะไรแก่ตนและผู้อื่นย่อมนับเป็นโมฆะบุรุษ

หากพลาดพลั้งกระทำความชั่วไปด้วยความหลงผิด คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด พูดผิด แนะนำผู้อื่นผิด ๆก็ให้เรามีสติสัมปชัญญะโดยพลันว่าเรายังประมาทอยู่ แล้วรีบขวนขวายกระทำคุณความดีในทานกุศล ศีลกุศล และภาวนากุศล หรือหมั่นสมาทานการปฏิบัติในไตรสิกขาคือ ศีลสิกขา จิตตสิกขา และปัญญาสิกขา ให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ตามรอยบาทพระพุทธองค์ ตามทางสายกลาง คือ มัชฌิมาปฏิปทาอันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ ผ่านกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม (มหาสติปัฏฐาน ๔) เพื่อสลัดตนออกจากทุกข์ทั้งปวง (สพฺพทุกฺขนิสฺสรณ) และเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (นิพพานสจฺฉิกรณตฺถาย) หรือเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง ที่เที่ยง(นิจฺจํ) เป็นบรมสุข (ปรมํ สุขํ) ยั่งยืน (ธุวฏฺฐานํ) เอาเป็นเกาะเป็นที่พึ่งของตนได้อย่างแท้จริง (อตฺตทีปา อตฺตสรณา) จะได้ไม่ต้องละอายที่ได้รับมอบหมายหน้าที่จาก**สุดละเอียด** คือพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม (ฝ่ายขาว)... **จงสำนึกในหน้าที่ของตน**

■ ■ ■ ■

ศีลข้อ ๒

โดย

ด.ช.พจน์ปรีชา ชลวิจารณ์*

หลังจากที่อธิบายศีลข้อ ๑ ไปแล้ว ผมขออธิบายศีลข้อ ๒ ต่อไป พวกเราเกิดมาทุกคนเกิดมาเพราะกรรม เพราะกรรมดีกรรมชั่วที่เราทำมา เกิดมาแล้วก็มีความรักความผูกพัน ความหวงแหนเป็นธรรมดา แม้แต่วินาทีแรกของชีวิตเด็กแรกเกิดมักจะร้องไห้ ร้องเพราะความผูกพันที่อยู่ในท้องของแม่หมดไป ที่เคยอุ่นก็ต้องออกมาที่หนาว ๆ ร้อน ๆ มีแสงมาเข้าตา มีมือมาจับมาอุ้ม มีคนมาตีก้นเพื่อที่จะให้กลืนอากาศหายใจ ก็ร้องไห้แสดงให้เห็นว่าคนเรามีความผูกพันมีทุกข์ตั้งแต่เกิดจนถึงก่อนบรรลุอรหัตตผล เพราะคนทุกคนมีของที่เป็นของตน จึงมีศีลข้อนี้

อทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

(ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบทคือ เว้นจากการเอาของที่เขาไม่ได้ให้)

ห้ามลักทรัพย์ ฉกชิง วิ่งราวขโมย ทุกคนมีความผูกพันกับสิ่งของที่คิดว่าเป็นของตนทั้งนั้น ไม่มากก็น้อย ถ้าเราไปเอาของเขามาเขาก็เป็นทุกข์ไม่มากก็น้อยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่นถ้าเราไปตีรังผึ้งหรือปาอะไรใส่ให้มันตกลงมา ผึ้งหวงบ้านมันก็มารุมต่อยเรา ถ้าเราไป

*นักเรียนชั้น ๓ โรงเรียน Winchester College, Winchester,England.

ดึงกระดูกจากปากของสุนัข มันก็จะขู่และไม่ยอมปล่อย นี้ยกตัวอย่างกับสัตว์เดรัจฉาน ถ้ากับคนละก็อาจจะมีทุกข์ หวงแหนมากกว่านี้นะครับ เพราะคนมีสิ่งของที่หวงแหนมากกว่าสัตว์เยอะ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง บ้าน เพชรพลอย งาน ตำแหน่ง ชื่อเสียง ประเทศ ฯลฯ บางทีหวงถึงกระทั่งยอมแลกชีวิต แลกเวลาเอากลับคืนมา **การลักขโมยเป็นสิ่งที่นำทุกข์ไปสู่ผู้อื่น เพราะฉะนั้นก็เป็นธรรมดา ที่คนลักขโมยจะได้รับกรรมจากการกระทำของเขา** กรรมนั้นจะส่งผลเป็นความยากลำบาก ไม่มีเงิน ไม่มีบ้าน ทรัพย์สินล้มละลาย ถูกคนอื่นแย่งชิงทรัพย์สินต่อไปอีก เกิดในถิ่นฐานที่ต้องอดอยาก ฯลฯ อย่าผิดศีลข้อนี้เลยครับ

มีนิทานธรรมบทเรื่องหนึ่งมีคติว่าแม้แต่ของตกก็อย่าเอาเป็นของตัว อาจจะถูกหาว่าเป็นโจรนำความลำบากสู่ตนเองได้ เล่ากันว่า ชาวนาคนนั้นไถนาอยู่ที่แห่งหนึ่งไม่ไกลจากเมืองสาวัตถี พวกโจรเข้าไปสู่พระนครโดยทางท่อระบายน้ำ ทำลายอุโมงค์ในตระกูลมั่งคั่งแห่งหนึ่ง ลักทรัพย์มาได้วิ่งออกไปทางท่อระบายน้ำ โจรคนหนึ่ง ลวงโจรเหล่านั้นกระทำถุงที่บรรจุทรัพย์พันหนึ่งถุงหนึ่งไว้ที่เกลียวผ้าแล้วไปถึงนานั้นแบ่งภัณฑะกับโจรเหล่านั้นแล้ว ถือเดินไปอยู่ไม่ได้กำหนดถึงถุงนั้น ที่ตกลงจากเกลียวผ้า

ในเวลาใกล้รุ่งวันนั้น พระศาสดาทรงทอดพระเนตรเห็นเหตุการณ์อันจะเกิดขึ้นแก่ชาวนาคนนั้น และอุปนิสัยโสดาปัตติผลของชาวนาคนนั้นจึงเสด็จไปที่นั้นพร้อมทั้งพระอานนท์ ชาวนาคนนั้นเห็นพระศาสดาแล้ว ถวายบังคมพระองค์ เริ่มไถนาต่อไป พระศาสดาไม่ตรัสอะไรกับเขา เสด็จไปยังที่ที่ถุงบรรจุทรัพย์นั้นตก ทอดพระเนตรเห็นถุงนั้นแล้วตรัสกับพระอานนท์เถระว่า "อานนท์ เธอเห็นไหม อสรพิษ"

พระอานนท์ทูล "เห็นพระเจ้าข้า อสรพิษร้าย" ชาวนาได้ยินถ้อยคำนั้น คิดว่าที่นี่เป็นที่ไป ๆ มา ๆ ของเรา ได้ยินว่าอสรพิษมีอยู่ที่นั้น เมื่อพระศาสดาตรัสเพียงเท่านี้ก็เสด็จหลีกไป ชาวนานั้นถือเอาปฏักเดินไปด้วยหมายใจจะฆ่าอสรพิษ แต่ไปเจอถุงทรัพย์พันหนึ่งนั้นเข้าจึงซ่อนมันไว้ที่แห่งหนึ่งเอาฝุ่นกลบ แล้วเริ่มไถนาต่อไป ฝ่ายเจ้าบ้าน พอรุ่งสว่างก็ติดตามพวกโจรมา มาพบถุงบรรจุทรัพย์ที่ชาวนาเก็บไว้นั้น จึงจับเขาไปถวายพระราชา พระราชาทรงรับสั่งให้ประหารชีวิตเขา เขาตกอยู่ในฐานะผู้จะตาย ไม่ทราบจะทำอย่างไร จึงกล่าวคำของพระศาสดาที่โต้ตอบกับพระอานนท์เมื่อเช้านี้ พวกราชบุรุษแปลกใจนำไปเฝ้าพระราชา พระราชาได้ตรัสถามเขาถึงเหตุนั้นเขาได้เล่าเหตุการณ์ถวายตั้งแต่ต้นจนจบ พระองค์พาไปเฝ้าพระศาสดาทูลตามพระศาสดาเรื่องนั้น เมื่อทราบเรื่องแล้วทูลว่า

"พระเจ้าข้า ถ้าบุรุษนี้ไม่ได้อ้างพระองค์ เขาจักไม่รอดชีวิตเลย แต่เขาอ้างพระองค์จึงรอดมาได้

"มหาบพิตร แม้แต่อาตมภาพกล่าวคำมีประมาณเท่านี้เองก็ไปความเดือดร้อนภายหลัง ย่อมมีเพราะกระทำกรรมใดกรรมนั้นที่ผู้ฉลาดไม่พึงกระทำ แล้วตรัสคาถาว่า

"บุคคลทำกรรมใดแล้วย่อมเดือดร้อนภายหลัง เป็นผู้มีหน้าชุ่มน้ำตาร้องไห้เสวยผลกรรมใดอยู่ กรรมนั้นไม่ควรทำ เป็นกรรมไม่ดีโดยแท้ ในเวลาจบเทศนา ชาวนานั้นบรรลุโสดาปัตติผล

สุดท้ายนี้ขอคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายปราศจากความทุกข์โศกโรคภัย ขอให้อายุมั่นขวัญยืนสุขสมบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ โดยสัมมาทิฏฐิ แต่ส่วนเดียวตลอดกาลนานเทอญ

■■■■

(นิทานคัดมาจาก นิทานธรรมบทบั้นต้น ทองพูน สุทธหลวง เรียบเรียงจากต้นฉบับเดิมของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจาย์ ปรมาจารย์)

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม

ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์
ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล
คุณสุทัศน์-คุณสุนีรัตน์-ด.ญ.สุชญา นิ่มกุลรัตน์
หจก.ประวัติยนต์
โรงเรียนอนุบาลสุนรา
คุณจันทร์ศรี-คุณระเบียบ สิงห์น้อย และครอบครัว
คุณประภาส-คุณวาสนา เนตรกระจ่าง และครอบครัว
นพ.ธรรม์พงษ์-ดร.สาวิตรี รังสิภัทร์
คุณประจักษ์ ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณสุเมธ วงศ์พิภพมงคล
คุณอุดม เรืองสุรัตน์

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินบำรุงการพิมพ์นิตยสารธรรมกายแต่ละเล่มเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท
ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอบริจาคได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘

บ.บางกอกสลักภัณฑ์ และ บ.อิทธิผลอุตสาหกรรม 1993 จก. เป็นเจ้าภาพบริจาคเงินค่ารถรับสาธุชนไปปฏิบัติธรรม
ทุกวันเสาร์ต้นเดือน ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เดือนละ ๕,๐๐๐ บาท

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ		ผู้รับ
คุณสุขใจ พานิชพันธ์	ถวาย	พระสุธรรมาธิบดี วัดราชาธิวาส เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
คุณพฤนท์ พานิชพันธ์	ถวาย	พระธรรมวโรดม วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
คุณพฤนท์ พานิชพันธ์	ถวาย	พระธรรมปัญญาจารย์ วัดมกุฏกษัตริยาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
นพ.โสภณ พานิชพันธ์	ถวาย	พระธรรมกิตติวงศ์ วัดราชโอรสาราม เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐
คุณวิรัช-พรวิมล โรจน์สิงห์สวัสดิ์	ถวาย	พระราชวรเมธี วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
คุณวิเชียร-วินิตา โรจน์สิงห์สวัสดิ์	ถวาย	พระศรีวิสุทธิเมธี วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
คุณสุขใจ พานิชพันธ์	ถวาย	พระสุนทรวิหารการ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
คุณวิชิต-เนาวลักษณ์ โรจน์สิงห์สวัสดิ์	ถวาย	พระศาสนานุรักษ์ วัดปากน้ำ (ประชาสัมพันธ์) ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

นพ.โสภณ พานิชพันธ์	ถวาย	พระคีรีรัฐธรรมคณี วัดมงคลนิมิตร อ.เมือง จ.ภูเก็ต ๘๓๐๐๐
คุณสมจิตต์ สิริมิตตานนท์	ถวาย	พระครูสุวรรณสิริธรรม วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
คุณสุนทรี รสสุธาธรม	ถวาย	พระครูสุธรรมาภิมณฑ์ วัดปากน้ำ (ประชาสัมพันธ์) ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐
คุณสุขใจ พานิชพันธ์	ถวาย	พระครูไกรสรวิลาสณัฐนันท์ วัดปากน้ำ (ตึกพิพัฒน์ธรรมคณี) ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐
คุณพฤนท์ พานิชพันธ์	ถวาย	พระครูพิศาลชัยคุณ วัดชัยสามหมอ อ.แกร้งคร้อ จ.ชัยภูมิ ๓๖๑๕๐
คุณสุขใจ พานิชพันธ์	ถวาย	พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐
คุณกนกนก นามวิไลโรจน์	ถวาย	พระมหาอุดร ธัมมจารี วัดปากน้ำ(ตึกมงคลเทพมุนี) ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐
คุณกิตกำธร-ยาใจ จิตงามปลั่งและบุตร	ถวาย	พระศุภฤกษ์ ศุภชโย วัดปากน้ำ (พระอุโบสถ) ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาเป็นเจ้าภาพถวายนิตยสารธรรมกาย ถวายแด่พระสงฆ์ ๑ ปี (๔ เล่ม)
ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘

ผ้าป่าสามัคคี ทอด ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี วันศุกร์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๙

เจ้าภาพรายบุคคล ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

คุณอาภรณ์ วงศ์รังชนา	๑๗,๕๐๙.๐๐ บาท
ศ.ดร.นิคม-คุณวารณี จันทรวิทุร	๑๒,๕๐๐.๐๐ บาท
คุณสมพงษ์-คุณเพียร สูญกลาง	๑๐,๑๑๙.๐๐ บาท
คุณวิชยา-คุณหรรษา-คุณฉัตรชยา วัฒนานุกิจ	๑๐,๑๐๐.๐๐ บาท
คุณพวงพร-คุณสิริลักษณ์ บุญสอง	๑๐,๑๐๐.๐๐ บาท
คุณวิรัติ-คุณพรศรี เลิศธรรมเทวี	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณชุมพล-คุณสุพร วอนขอพร	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณผ่องผิว ลีละวัฒน์	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณศิริเนตร-คุณกุลวัฒน์ เจนวัฒนวิทย์	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณนพมงคล-คุณลัดดา เสนาจักร์	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
รศ.ถาวร สุทธิพงศ์	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณเปี๊ยะฮุ้ง แซ่ตั้ง	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณชลีรัตน์ เอื้อศิริวรรณ	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท

เจ้าภาพผู้นำบุญ ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร และคณะศิษย์	๘๗,๘๑๖.๗๕ บาท
หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล และคณะศิษย์	๗๖,๖๙๒.๐๐ บาท
คณะธนาคาร สหธนาคาร จำกัด (มหาชน)	๓๑๓,๐๕๓.๐๐ บาท

คุณวีรวรรณ โรจนวานิช และคณะ	๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณธนภร ตรีนุชจรัสกุล และคณะ	๘๑,๗๔๑.๐๐ บาท
คุณสุขใจ พานิชพันธ์ และคณะ	๖๔,๗๙๐.๐๐ บาท
คุณสมควร ยิ้มศรีเจริญกิจ และคณะ	๕๘,๐๘๐.๕๐ บาท
พ.ญ.กาญจนา ชัยกิตติศิลป์ และคณะ	๕๖,๕๕๐.๐๐ บาท
คุณสมศักดิ์ เลิศอำนวยลาภ และคณะ	๕๕,๗๙๔.๐๐ บาท
คุณแสงทรัพย์ จูงพิริยะพงษ์ และคณะ	๕๕,๔๔๐.๐๐ บาท
น.พ.ธงไชย-คุณโอปอล์ อินทุลักษณ์ และคณะ	๕๓,๗๓๙.๐๐ บาท
คุณวิรุฬห์-คุณโกสุม เกรอต และคณะ	๕๐,๖๘๕.๐๐ บาท
คุณพิม อย่างธารา และคณะ	๓๕,๙๒๐.๐๐ บาท
คุณสุภาพ สัจพันโรจน์ และคณะ	๓๔,๕๘๐.๐๐ บาท
คุณวลี ลียะวนิช และคณะ	๓๑,๑๐๐.๐๐ บาท
คุณสุพล ฝอยหิรัญ และคณะ	๒๗,๖๖๗.๐๐ บาท
คุณสุวิชญ โรจนวานิช และคณะ	๒๔,๙๖๐.๕๐ บาท
คุณจำนงค์-คุณนงลักษณ์ พัดเอี่ยม และคณะ	๒๓,๗๒๐.๐๐ บาท
คุณบุษดี พานิชเจริญผล และคณะ	๒๓,๐๐๐.๐๐ บาท
พล.ร.ท.ชนินทร์-คุณไพเราะ รินทกุล และคณะ	๒๒,๓๑๐.๐๐ บาท
คุณประเสริฐ-คุณจีบ ศรีชม และคณะ	๒๒,๐๑๕.๐๐ บาท
คุณอุดม ตรีชั้น และคณะ	๒๐,๒๘๕.๐๐ บาท
ภ.ญ.เพ็ญงาม อรุณไพโรจน์ และคณะ	๑๘,๒๐๐.๐๐ บาท
คณะคนไทยในสหรัฐอเมริกา	๑๗,๕๐๐.๐๐ บาท
คุณประพิศ-ดร.เนตรนภิส ธีระวัลย์ชัย และคณะ	๑๖,๔๖๐.๐๐ บาท

คุณสุธาร สุขยางค์ และคณะ	๑๖,๐๓๐.๐๐ บาท
คุณจุมพล-คุณสุดใจ แสงประชาธนารักษ์ และคณะ	๑๕,๓๖๐.๐๐ บาท
คุณจันทร์ศรี-คุณระเบียบ สิงห์น้อย และคณะ	๑๕,๑๐๐.๐๐ บาท
คุณพิชัย-คุณนงคราญ อัชรางกูร และคณะ	๑๔,๑๓๐.๐๐ บาท
คุณสุเมธ วงศ์พิภพมงคล และคณะ	๑๓,๗๖๐.๐๐ บาท
บริษัท เวลอินเตอร์ชัพพลาย จำกัด และคณะ	๑๓,๑๓๑.๓๑ บาท
คุณสมชัย เลิศโสภาภรณ์ และคณะ	๑๒,๑๙๙.๐๐ บาท
คุณสมบัติ เกียรติวาทีรัตนะ และคณะ	๑๑,๓๒๒.๐๐ บาท
จ.ส.อ.เจริญ-คุณภัทรภร ปิริบัณฑิต และคณะ	๑๑,๑๖๐.๐๐ บาท
น.พ.สุรัติ เล็กอุทัย และเจ้าหน้าที่ ร.พ.ดำเนินสะดวก	๑๑,๑๑๑.๐๐ บาท
คุณรัตนาภรณ์ พิมมานนท์ และคณะ	๑๐,๓๑๑.๒๕ บาท
พ.ญ.คุณสวรรยา เดชอุดม และคณะ	๑๐,๒๐๐.๐๐ บาท
ส.ต.ต.สนธยา อนุสาสนนันท์ และคณะ	๑๐,๐๔๐.๐๐ บาท
คุณภัทรภร ธนวันถาวร และคณะ	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
สาธุชนผู้มีจิตศรัทธารายย่อย	๔๖๑,๙๒๖.๕๐ บาท

ในนามของวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ขออนุโมทนาต่อท่านทานบดีทั้งหลาย
ทั้งที่ได้ประกาศนามและไม่ได้ประกาศนามทุกท่าน.

ตอบปัญหาธรรม

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖

เนื่องในการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๒๙

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๘

○ **ถาม มีโยมที่ถึงธรรมกายได้ถามมาว่า "เมื่อเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงแล้ว มีวิชชาที่ไขอายุให้ยืนยาวขึ้น แต่มีความคิดว่าเมื่ออายุยาวแล้วจะเป็นภาระของคนอื่น จึงตั้งจิตอธิษฐานขอให้มีอายุเพียง ๗๐ ปี อยากทราบว่าจะผิดหรือจะถูก ?"**

● **ตอบ เรื่องวิชชานั้น ถ้าทำถูกทำดีก็มีผล แต่จะมีผลมากหรือผลน้อยขึ้นอยู่ที่ผู้ทำวิชชานั้นทำถูก ดี เพียงไร** ที่กระผมพูดมิได้เจตนาอวดอุตริมนุสสธรรมนะครับ แต่กราบเรียนพระคุณเจ้าว่า **พระพุทธเจ้าเคยตรัสกับพระอานนท์ว่า ถ้าพระอานนท์นี้ได้ทูลขอชีวิตของพระองค์ไว้ให้ยืนยาว แม้เป็นกัปป์ เมื่อพระองค์ทรงรับก็ทรงมีพระชนมายุยืนยาวได้ด้วยการเจริญอิทธิบาท ๔ ในระดับฌาน** นั่นหมายถึงว่า **วิชชาลึก ๆ ของพระพุทธเจ้าทรงมีอยู่จึงตรัสอย่างนั้นว่า มีได้ เป็นได้**

ในวิชชาธรรมกาย ในหมู่ผู้ปฏิบัติภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงก็รู้อย่างนั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นใครทำวิชชาได้ดีเพียงไร ก็อาจจะมีผลได้ตามส่วนแห่งภูมิธรรมของแต่ละคนที่ปฏิบัติได้เพียงนั้น แต่มิได้หมายความว่า ในระดับนี้จะแก้ความตายได้ ยังไงก็ต้องตาย เพราะว่ายังไม่ชนะมารทั้งหมด ธรรมชาติที่ชื่อว่าสังขารทั้งหมดนี้มารเขาปรุงแต่งไว้ แม้ปรุงแต่งด้วยบุญก็เถิด ถ้าตราบใดยังไม่สิ้นเหตุปัจจัยของมาร คือ "อวิชชา" ที่เป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร เป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา อุปาทาน กรรม และภพ ชาติ แล้ว ก็จะต้องมีชรา มรณะ ทุกข์ อีกต่อ ๆ ไป

ธรรมชาติที่เป็นไปในภพ ๓ นี้ มารเขาปรุงแต่งทั้งหมด ตราบใดที่ "อวิชชา" ยังอยู่ นั่นแหละกิเลสมารเขาปรุงแต่งเรื่อยไปจึงต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือความเป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา ไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้น ความตายจะต้องมีหมดทุกคน ต่อเมื่อใครปฏิบัติธรรม บำเพ็ญบารมีถึงที่สุดของนิพพานเป็นแล้วนั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ได้มีอธิบายในข้อ ๑๘-๑๙-๒๐ เรื่องวิธีเข้านิพพาน ของพระเดชพระคุณ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** ในหนังสือ**วิชชามรรคผลพิสดาร** รวมเล่ม ๑-๒-๓ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๘ หน้า ๓๐-๓๗ สรุปความว่า

"นิพพานเป็น" ณ ที่นี้หมายถึง **ที่สถิตอยู่ของพระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า ที่ได้บำเพ็ญบารมีอย่างแก่กล้าสูงสุด จนกายมนุษย์แก่กล้าเป็นวิราคธรรมล้วน ๆ ใสบริสุทธิ์ดุจเพชรแล้ว เข้าพระนิพพานด้วยกายมนุษย์นั้นเลย**

อีกกรณีหนึ่ง **พระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า ที่ได้บำเพ็ญบารมีอย่างกลาง** ดังเช่น พระวิริยาธิกพุทธเจ้า บำเพ็ญบารมี ๑๖ อสงไขย กับ ๑ แสนกัปป์ พระสัทธาธิกพุทธเจ้า บำเพ็ญบารมี ๘ อสงไขย กับ ๑ แสนกัปป์ และพระปัญญาธิกพุทธเจ้าบำเพ็ญบารมี ๔ อสงไขย กับ ๑ แสนกัปป์ หรือพระปัจเจกพุทธเจ้าและพระอรหันตเจ้าซึ่งบำเพ็ญบารมีน้อยลดหลั่นกันลงมาอีก **เมื่อเข้านิพพานด้วยสอุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือเข้าพระนิพพาน ด้วยธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้ว ในขณะที่ยังครองเบญจขันธ์** (ยังเป็น ๆ หรือยังมีชีวิตอยู่) **ที่เร้นอยู่ของธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลนั้น** ก็เรียกว่า **"นิพพานเป็น"** เหมือนกัน **ต่อเมื่อดับขันธ์** คือ **เบญจขันธ์แตกทำลาย** (ตาย) **แล้วจึงเข้าปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ** คือ **เข้านิพพานด้วยธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้วนั้น ที่สถิตอยู่อันยั่งยืนของธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้วนี้** ชื่อว่า **"นิพพานถอดกาย"** หรือ **"นิพพานตาย"** คือ

นิพพานของธรรมกาย (ที่ถอดจากเบญจขันธ์ ในกรณีสอุปาทิเสสนิพพาน หรือที่เบญจขันธ์แตกทำลายในกรณีอนุปาทิเสสนิพพาน)

เรื่องนี้ขอพูดไว้เพียงเท่านี้เพื่อให้ท่านทั้งหลายทราบว่า วิชชาธรรมกายก็ทราบแนวทางปฏิบัติให้อายุยืนตามพระพุทธดำรัสที่ตรัสไว้กับพระอานนท์ เดี๋ยวจะว่ากระผมมาอวดอุตตริมนุสสธรรม และในวิชชาธรรมกายหลวงพ่อท่านก็ได้สอนไว้ แต่ใครจะทำได้เท่าไหร่นั้น อีกเรื่องหนึ่งเรื่องฤทธิ์เรื่องอานุภาพของพระรัตนตรัย เป็นด้วยบุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี (ทั้งอุปบารมี ปรมัตถบารมี) ที่แก่กล้าเป็นรัศมี กำลังฤทธิ์ อำนาจ สิทธิ สิทธิเฉียบขาด ของแต่ละท่าน ที่สร้างสมอบรมมาไม่เท่ากัน ใครทำได้เท่าไหร่ ก็เท่านั้น ไม่เท่ากัน อย่าไปคิดว่าทุกคนจะต้องมีอิทธิฤทธิ์มีปาฏิหาริย์มากมาย แต่ละคนทำได้ เท่าที่ได้เคยสั่งสมอบรมมา เรื่องนี้ก็มีอยู่ในวิชชาธรรมกาย แต่ว่าใครจะทำได้เท่าไรนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง อย่าไปคิดว่าจะต้องได้อย่างนั้นอย่างนี้หรือไม่ หรือได้กี่มากน้อย ใครทำวิชชาเป็น ทำได้เท่าไร ก็มีอายุได้ เป็นได้เท่านั้น

แต่สำหรับท่านผู้ถามมานี้ได้ขอไว้ว่าจะขอมีอายุเพียง ๗๐ ปีได้ไหม ? ไม่มีปัญหา ก็ต้องลองดูซิ และท่านถามว่าจะดีไหม ? ก็ตอบว่า ดี แต่ให้เฉลียวใจสักนิดว่า ถ้าท่านลองอธิษฐานโดยไม่จำกัดเวลา แต่อธิษฐานให้มีชีวิตอยู่ถึงเท่าที่สามารถจะช่วยตัวเองได้โดยไม่เป็นภาระของคนอื่น ก็อาจจะได้ผลอยู่ว่า การอธิษฐานแม้เพียงเล็กน้อยก็มิได้เปรียบเสียเปรียบภาคมารนะ ภาคมารเขาคอยสอดละเอียดอยู่เรื่อย ระวังนะข้ออธิษฐาน แต่ก็แล้วแต่ความพอใจของท่าน สมมติว่าถ้าเป็นอาตมา อาตมาจะอธิษฐานว่า **"ขอให้มีอายุอยู่ทำประโยชน์แก่ตนเองและประโยชน์กับผู้อื่นให้มากที่สุดให้ยืนยาวที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยที่สังขารร่างกายนี้ อย่าให้ถึงขั้นต้องลำบากจนช่วยตนเองไม่ได้ และต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่นมากมายเลย"** ถ้าอธิษฐานอย่างนี้มันก็กว้าง ๆ ดี เป็นอันว่าเราก็ไม่ต้อง ไปคิดว่าจะตายเมื่อไหร่ อธิษฐานไว้ ก็แล้วแต่บุญทำกรรมแต่ง ไม่ต้องไปคิดว่าจะให้ตายเมื่อนั้นเมื่อนี่อย่างนี้ก็คงจะดีกว่าละมั้ง ?

สมมติว่าทำได้จริง สมมติว่าท่านทำได้ถึงอายุ ๙๐ ปี โดยที่ไม่ต้องให้ใครพยุงลุกพยุงนั่ง สามารถทำประโยชน์ตน ประโยชน์ท่านได้มาก ไม่เอาหรือ ? เพราะว่าสังขารร่างกายของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน คือบางคนแม้จะมีอายุมากก็ยังแข็งแรงพอใช้ได้อยู่ ดังตัวอย่าง

ครั้งเมื่อยังเป็นฆราวาส อาตมาเคยไปทอดกฐิน มีโยมคนหนึ่งอายุ ๙๓ ปี นั่งอยู่ใกล้อาตมาเพียงแต่หูตึงไปหน่อยเท่านั้น แก่ปูนนั้นยังสามารถขึ้นบันไดไปพร้อมกับอาตมา ไปวัดหลวงปู่สิม ที่ถ้ำผาปล่อง บันไดเป็นร้อยขั้น แกก็ขึ้นได้ แถมยังสูบบุหรี่ซิการ์ตัวยาว เรานั่งใกล้แก พ่อคุณเอ๊ย เราเมาซิการ์ไปด้วยเลย แกสูบซิการ์ตัวโต พ่นควันขโมง พูดเสียงดัง ทำไมถึงพูดเสียงดัง ? แกบอกว่าหูมันตึง กลัวคนอื่นไม่ได้ยิน เหมือนที่แกไม่ค่อยได้ยินคนอื่นพูด แต่เดินกระฉับกระเฉง เพราะฉะนั้น อย่าไปคาดคะเนว่าแก่เกิน ๗๐ แล้วจะแย่เสมอไป นี้เอาแน่ไม่ได้ ควรตั้งจิตอธิษฐานกว้าง ๆ ให้มีประโยชน์สูงสุดเอาไว้ คิดให้รอบคอบก่อนอธิษฐาน **เวลาจะอธิษฐานอะไรจงคิดให้รอบคอบก่อน จะได้ไม่เสียท่าภาคมารเขา**

การอธิษฐานนี่ดีนะ **เวลาเราทำบุญก็จงอธิษฐานว่า ขอจงเป็นพลวปัจจัยให้ถึงมรรค ผล นิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง ที่เป็นบรมสุข** ก็จะเป็นอานิสงส์ ส่งผลประคับประคองการดำเนินชีวิตของเรา ให้มุ่งตรงต่อมรรค ผล นิพพาน ให้มันตรงแน่วอย่างนี้ดีทั้งนั้นแหละ สภาพบุญปรุงแต่งเขาก็ทำหน้าที่ของเขาเองตามกรรมดีที่เราทำไว้อยู่แล้ว แต่เราให้มุ่งตรงต่อมรรค ผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และที่เป็นบรมสุข และในระหว่างที่ดำเนินชีวิตอยู่ ก็ให้คิดถูก รู้ถูก เห็นถูก พูดถูก ทำถูก นำคนอื่นถูก ๆ เท่านี้แหละก็จะดีไปเอง

เรื่องคิดถูก รู้ถูก เห็นถูกนี้ กระผมขอยกตัวอย่าง เช่นว่า กระผมนั้นได้มีความเข้าใจในธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย ว่า **พระนิพพานเป็นอัตตาแท้** นี้ตั้งแต่ยังเป็นฆราวาส ตั้งแต่ฝึกปฏิบัติธรรมมาพอสมควรก็เข้าใจเลย โดยที่ยังไม่เคยเห็นหลักฐานอ้างอิง เมื่อได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติภาวนาวิชชาธรรมกาย ทำให้เข้าใจธรรมที่ลึกซึ้ง

ได้หลายอย่าง แม้กระทั่งเรื่องพระนิพพานธาตุโดยปรมัตถ์ว่า**เป็นอัตตาแท้** ได้เข้าใจมาแล้วตั้งแต่ต้น ได้มีความเชื่อมั่นมาตั้งแต่ต้น ต่อเมื่อบวชแล้ว เปรียญธรรมสมาคมเขาอาราธนาไปพูดเรื่อง **"สู่ทางพระนิพพาน"** เพิ่งบวชเป็นพระภิกษุใหม่ ๆ ไปพูดแล้ว คนอื่นเขาวิพากษ์วิจารณ์ มีทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุนมากเข้า จึงไปหาดูหลักฐาน ไปเห็นหลักฐานทีหลัง หลักฐานว่าใช่ทั้งนั้น ก็นึกถึงพระคุณของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ในเรื่องของการปฏิบัติธรรมและสอนวิชชาธรรมกายแล้ว ไม่มีใครอีกแล้วในยุคนี้ที่จะเสมอกับท่าน ไม่ต้องไปเดินหา คำสอนของท่านถูกต้องทั้งนั้น ถูกต้องตามหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ตามรอยบาทพระพุทธองค์ทั้งนั้นแหละ แต่คนที่เรียนแต่ปริยัติ ยังอยู่ห่างไกลกันมากเลย ไม่ได้เข้าใจลึกซึ้งเข้าไปเลย หลักฐานในพระไตรปิฎก และอรรถกถามีจริงอย่างนั้นทั้งหมด พระคุณเจ้า กระผมรับรอง ถ้าเผื่อว่าจะมีพระมหาเถระผู้ใหญ่ อย่างเช่นกรรมการมหาเถรสมาคมท่านใดจะเรียกให้กระผมไปพูดให้คณะกรรมการผู้ใหญ่ที่สนใจจริง ๆ ฟัง

กระผมจะดีใจมากเลย กระผมขอกราบเรียนพระคุณเจ้าว่า**กระผมจะดีใจอย่างมาก** จะได้มีโอกาสงาม ๆ ชี้แจงให้พระมหาเถระท่านได้ทราบสัจจธรรมนี้ตามเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้ครับ แต่ก็คงจะไม่มีโอกาสดีอย่างนั้นหรอกครับ

ตอนนี้กระผม จึงได้พูดบันทึกวีดีโอเทปไว้แล้ว เฉพาะเรื่องวิปัสสนาที่มีอยู่ในหลักสูตรชั้นนักธรรมเอก เฉพาะส่วนนี้เป็นเทปวีดีโอ ๕ ม้วน เป็นเทปคัสเซท ๑๔ ม้วน ตั้งใจจะแจกให้ท่านที่มีสำนักเรียนหรือเปิดสอนภาวนาก่อนตามกำลังเงินทุนที่มีเจ้าภาพถวายไว้ กระผมรับรองว่า ถ้าท่านใดตั้งใจฟังให้ดี ศึกษาให้ดี ฟังให้ตลอดแล้ว ก็จะถึงบางอ้อเลย ไม่ไปอื่นหรอกครับ แม้แต่พระมหาเถระผู้ใหญ่ระดับไหนก็แล้วแต่ กระผมเชื่อมั่นครับ ถ้าใครก็ตามฟังเทปนี้โดยตั้งใจให้ตลอดแล้ว ไม่ไปอื่นหรอกครับ กระผมกล้ารับรองเว้นแต่คนนั้นแย่เต็มที คือคนที่ไม่เอาไหนเลย กระผมทราบดีว่า**หลักฐานเกินไปกว่านี้ ที่ผิดไปจากนี้คงไม่มี** เพราะว่า**เราได้ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎก** และ**คัมภีร์อรรถกถาดีพอสมควรแล้ว เป็นอันถูกต้องแน่นอน** ไม่ผิดหรอกครับ และ**ยังตรงกันกับผลของการปฏิบัติของพระมหาเถระผู้สุปฏิปันโนทุกสำนักแหละครับ** อย่าสงสัยเลย.

■ ■ ■ ■

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพสร้างเสนาสนะถวายเป็นวิหารทาน

มูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ด้วย**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** จะได้จัดสร้างกุฏิที่พำนักสงฆ์ เป็นเรือน ๒ ชั้น ๆ ละ ๑๒ ห้อง รวมเป็น ๒๔ ห้อง (มีห้องน้ำ-ห้องสุขาเบ็ดเสร็จ) คิดเป็นมูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๒๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อภายในบริเวณห้อง
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๑๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๑ ชื่อ
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๕๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๓ ชื่อ

ขอเชิญติดต่อบริจาคและรับพระเป็นที่ระลึกได้ที่

๑. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘
๒. ประชาสัมพันธ์ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ริมถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก กม.ที่ ๑๔ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐ ต่อหมายเลข ๒๒๐

(* ๒๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สี่เหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๑๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สามเหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๕๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงสมเด็จพระธรรมกายฝังเพชร เป็นที่ระลึก ๑ องค์)

• •

สาธุชนผู้สนใจพระตระกูลวัดปากน้ำ โปรดทราบ

พระตระกูลวัดปากน้ำ ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำภาษีเจริญ และพระอาจารย์**มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม สร้างขึ้นตามแนววิชชาธรรมกายที่รับถ่ายทอดมาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจกแก่ผู้ทำบุญนั้น **ไม่มีขาย! แต่หาได้ไม่ยาก** เพราะผู้มาทำบุญที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี หรือที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. จะได้รับพระเป็นที่ระลึกตามที่กำหนดไว้ทุกท่าน

รายการสิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง และวีดีโอเทป ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย

จัดทำโดย

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

สิ่งพิมพ์

๑. หลักการเจริญภาวนาเบื้องต้น	๑๐.-
๒. นิพพานให้แจ้ง (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)	๘๐.-
๓. สวดมนต์ทำวัตร	๑๕.-
๔. นิตยสารธรรมกาย	๔๐.-
๕. อริยสัจ ๔	๕๐.-

เทปบันทึกเสียง

๑. ธรรมเทศนาหลวงพ่อวัดปากน้ำ	๓๐.-
๒. สาราณียธรรม หลักธรรมมหาเสน่ห์	๓๐.-
๓. พรสี่ประการ	๓๐.-
๔. อย่าประมาทในธรรมทั้งปวง	๓๐.-
๕. มาปฏิบัติธรรมเพื่ออะไร	๓๐.-
๖. วิชชาธรรมกายที่ว่ามีดีเพราะอะไร	๓๐.-
๗. จงทำตนเป็นเกาะที่พึ่ง	๓๐.-
๘. อะไรคือแก่นสารชีวิต	๓๐.-
๙. อานิสงส์บวชเณร-บวชพระ	๓๐.-
๑๐. เกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนาเป็นของยาก	๓๐.-

• • • •

ขอเชิญสาธุชนเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ
ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคมของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒินั้น ทางวัดได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางวัดจึงขอสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตนจะขอใช้กลดของวัดก็ได้ และช่วยบำรุงกลดตามกำลังศรัทธา เพื่อให้วัดพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุด ก็ขออนุโมทนา

๔) ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่จะติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรมหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณวัด เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณวัด

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับวัดทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔.๐๐ น. ตื่นนอน (สัญญาณระฆัง)

๐๔.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม

๐๖.๓๐ น. รับประทานอาหารเช้า

๐๗.๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต

๐๘.๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา

๐๙.๓๐ น. ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

๑๑.๐๐ น. รับประทานอาหารแล้ว พักผ่อนตามอัธยาศัย

๑๔.๐๐ น. รับฟังธรรมบรรยาย

๑๗.๐๐ น. ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรมแล้วพักทำธุระส่วนตัว

๑๙.๐๐ น. เจริญภาวนาธรรม

๒๑.๓๐ น. ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศัย

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ พระเดชพระคุณ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺฑตฺโม) และ**พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร

๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไป โดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย ให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาส ควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ทุกวันจันทร์ และ **พฤหัสบดี** ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๓๐ น.

๒. ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น ที่วิหารเจริญภาวนา(ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ใน **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน เวลา ๐๗.๓๐ น. มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใด เป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดดังนี้

๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม

๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม

๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับ

๔. ที่ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

รายการธรรมปฏิบัติ ทางสถานีวิทยุ

รายการ "ธรรมสู่สันติ" และ "ธรรมก่อนนอน" ทางสถานีวิทยุต่าง ๆ

๑. **สถานีวิทยุ ททท.(ภาคปกติ)** อสมท. กรุงเทพฯ ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐-๐๙.๐๐ น.

๒. **สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย** กรมประชาสัมพันธ์ ทุกคืนวันอาทิตย์ เวลา ๒๒.๕๐ น.

ขอเชิญตั้งทุนนิธิเพื่อการศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติ

ในชื่อวงศ์ตระกูล หรือคณะของท่าน

วัตถุประสงค์เพื่อนำดอกผลมาใช้ (๑) ในกิจกรรมการศึกษาภาคปริยัติธรรม (๒) การอบรมภาวนาธรรมแด่พระภิกษุ สามเณร ผู้อยู่ศึกษาและปฏิบัติธรรมและเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และ (๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติแก่ประชาชนโดยทั่วไปทั้งทางสื่อมวลชน และการให้การอบรมภาวนาธรรมและจริยธรรมทั้งภายนอกวัดและ ณ ภายใน **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ใน **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตลอดไปนั้นโดยที่

๑. **ต้นทุนนิธิของท่านคงอยู่ตลอดไป**

๒. **ได้ดอกผลมาใช้จ่ายในการให้การศึกษาภาคปริยัติ แด่พระภิกษุ สามเณร ในการให้การอบรมธรรมปฏิบัติและเผยแพร่ธรรมเป็นธรรมทานอันเป็นบุญเขตอย่างกว้างขวางไม่มีประมาณเป็นบุญและบารมีที่หลั่งไหลติดตามให้ผลแก่ท่านตลอดกาลนาน** ให้เป็นผู้มีสติปัญญาเฉียบแหลมและเจริญรุ่งเรืองสุขสมบูรณ์ ด้วยมนุษยสมบัติ อันมีทรัพย์สมบัติ รูปสมบัติ และคุณสมบัติ และบริวารสมบัติ เป็นต้น และสวรรคสมบัติอันประณีต ได้เป็นพลวปัจจัย ให้ถึงนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

๓. เมื่อนึกถึง**ธรรมทาน** อันมีอานิสงส์สูงส่งยิ่งและเป็น **"บุญเป็น" คือบุญอันตั้งเป็นอยู่ตลอดกาลนาน ได้ทุกเวลา จิตใจย่อมผ่องใสทุกเมื่อด้วยบุญนี้** ชีวิตย่อมมีแต่จะเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยสติปัญญาสามารถและเฉียบแหลม จึงไม่ตกต่ำเป็นธรรมดา

๔. ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาปวารณาและบริจาคตั้ง **"ทุนนิธิการศึกษาฯ"** ได้ทุกวันด้วยทุนประเดิม ๑,๐๐๐ (หนึ่งพันบาท) ขึ้นไป และเพิ่มทุนได้ทุกวัน (ครั้งละไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ บาท ตามระเบียบของธนาคาร) ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปที่

๑. สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘

๒. วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ริมถนนบางแพ-ดำเนินสะดวก กม. ที่ ๑๔ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐ ต่อหมายเลข ๒๒๐

ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่:

๑. สำนักงาน**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

๒. วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐ ต่อหมายเลข ๒๒๐

ส่งเงินโดยธนาณัติโปรดสั่งจ่ายในนาม **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยสั่งจ่ายเงินทาง **ไปรษณีย์ หลานหลวง** กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ ถ้าสั่งจ่ายเงินโดยเช็คธนาคาร โปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อม ให้ในนาม **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ด้วย **ขออนุโมทนา**

ใบปวารณา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

นามผู้บริจาค.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

ประสงค์จะ

- ☐ รับเป็นเจ้าภาพที่ดินเป็นที่ตั้งวัด เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ รับเป็นเจ้าภาพอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์
- ☐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดการอบรม รูปละประมาณ ๑,๕๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท
  - ☐ ค่าภัตตาหารแด่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่จะมาเข้ารับการอบรม รุ่นละประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ รูป เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยวันละประมาณ ๑๐,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา ประจำวันที่.....เป็นจำนวนเงิน.....บาท
  - ☐ รับเป็นเจ้าภาพถวายกลดแด่พระสงฆ์ ชุดละ ๘๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ รับเป็นเจ้าภาพกิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติทั่วไป เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ รับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้างโรงภัตตาหารและโรงครัว เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ รับเป็นเจ้าภาพ..... เป็นจำนวนเงิน.....บาท

รวมเป็นจำนวนเงิน.....บาท

ความไม่ประมาทในชีวิต

ญาณรัตนะ*

ในแต่ละวันที่ผ่านไป ขอให้เรามาลองพิจารณาว่าเราได้มีโอกาสกระทำความดีที่จัดว่าเป็นบุญเป็นกุศลมากน้อยเพียงใด โดยอาจจะลองเปรียบเทียบระหว่างบุญกุศลและบาปอกุศลที่เราได้กระทำในแต่ละวันว่าอย่างไหนมากกว่ากัน บุญหรือบาปที่กล่าวถึงได้แก่การกระทำด้วยกาย วาจา และใจ ถ้าเป็นไปเพื่อการลดกิเลสเหตุแห่งทุกข์อันจะให้ผลเป็นความสุข ก็จัดเป็นบุญ ถ้าเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ผิดศีลผิดธรรม หรือเป็นการประพฤติปฏิบัติไปตามอำนาจของกิเลส เหตุแห่งความทุกข์เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ก็จัดว่าเป็นบาปอกุศล จงพิจารณาเปรียบเทียบความประพฤติปฏิบัติของตนในแต่ละวันว่าเป็นบุญกุศลและบาปอกุศลเพียงไร แล้วพิจารณาต่อไปว่าถ้าเราประพฤติปฏิบัติดีเป็นบุญกุศลมากกว่าก็ถือว่าเราได้สร้างเหตุแห่งความสุขเป็นทุนรอนของชีวิตต่อไปมากกว่าเหตุแห่งความทุกข์เดือดร้อน แต่ถ้าบาปอกุศลมากกว่าก็ถือว่าเราได้สร้างเหตุแห่งความทุกข์มากกว่าเหตุแห่งความสุขแล้ว หมายความว่าเรากำลังดำเนินชีวิตไปสู่ความเสื่อมเป็นโทษจะเป็นความทุกข์เดือดร้อนมากกว่า ที่จะเป็นความสุขความเจริญแล้ว ถ้าเราประพฤติปฏิบัติทั้งดีเป็นบุญกุศลและทั้งชั่วเป็นบาปอกุศล เราก็จะได้รับผลเป็นทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนระคนกันไป นับว่าเป็น**การดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดสูญเปล่าจากคุณความดี** ที่จะให้ผลเป็นความเจริญและสันติสุข **กลายเป็นความประมาทในชีวิต** ที่จะได้รับผลเป็นความทุกข์เดือดร้อนถึงครึ่งของชีวิตในแต่ละวัน ๆ นั้น

มีพุทธภาษิตกล่าวไว้ว่า **อปฺปมตฺตา น มียนฺติ** แปลว่า **ผู้ไม่ประมาทย่อมไม่ตาย** คือไม่ตายจากความดี หรือไม่ตายเปล่า ถึงแม้วันหนึ่งข้างหน้าสังขารต้องเสื่อมไป แต่คุณความดีที่ทำจะส่งผลให้ไปสู่สุคติ และเสวยผลบุญที่ได้ทำไว้ ความประมาทในชีวิตมีอยู่หลายประการ คงเคยได้ยินกันมามาก เช่น **ไม่ประมาทในสังขาร** คือ ไม่ประมาทว่าสังขารร่างกายจะคงสภาพดีอยู่อย่างที่เป็นในปัจจุบันตลอดไป เพราะอาจเกิดอะไรขึ้นกับสังขารของเราได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นความเสื่อมโทรม โรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุต่าง ๆ

ไม่ประมาทในวัย คือ ไม่ประมาท

---

* *กรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง**รองอัครราชทูตที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน ดี ซี***

ความไม่ประมาทในชีวิต

ในอายุว่ายังยืนยาว หรือยังอยู่ในวัยหนุ่มวัยสาวอยู่ ไว้รอแก่แล้วค่อยหันมาสนใจใฝ่ปฏิบัติกุศลคุณความดี ตอนวัยหนุ่มวัยสาวจึงขอกอบโกยความสุขด้วยการเที่ยวเตร่ไปเรื่อย ๆ ถ้าคิดอย่างนี้แล้ว ถ้าเกิดหมดบุญคือตายก่อนเวลาแก่เฒ่าแล้ว ก็เท่ากับว่าหมดโอกาสที่จะสร้างบุญกุศลหรือแก้ตัวได้

ไม่ประมาทในทรัพย์สินเงินทอง คือ ไม่ประมาทในสิ่งของภายนอก เพราะอาจจะถูกโจรปล้น ไฟไหม้ น้ำท่วม หรือเบียดเบียนจากบุคคลอื่น หรือหลงติดในการพนันให้หมดไปในที่สุดโดยมิได้ทำประโยชน์อะไรให้เกิดขึ้นเลย

ไม่ประมาทในยศฐาบรรดาศักดิ์ คือ ไม่ประมาทในลาภ ยศ ที่มีอยู่ เพราะในวันข้างหน้ามีลาภก็เสื่อมลาภได้ มียศก็เสื่อมยศได้ มีตำแหน่งหน้าที่การงานก็กลายเป็นว่างงานตกงานได้

ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นความประมาทในชีวิตที่เกิดขึ้นและเห็นได้ง่าย อธิบายและยกตัวอย่างให้เห็นจริงได้ง่ายและทราบกันอยู่แล้ว แต่มีความประมาทในชีวิตประจำวันอีกประการหนึ่งที่คนส่วนใหญ่มองไม่รู้ถึงความสำคัญ นั่นคือความประมาทจากกิเลสที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย แม้จะเห็นว่าเป็นกิเลสเพียงเล็กน้อยก็ตาม กิเลสนี้สามารถสะสมหมักดองอยู่ในจิตสันดานเป็นอาสวะ และตกตะกอนนอนเนื่องในจิตสันดานต่อไปจนเป็นอนุสัยที่ยากจะกำจัดออกไปได้ ได้แก่ กามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย และอวิชชานุสัยเป็นต้นที่ยากแก่การแก้ไขหรือกำจัดให้หมดสิ้นได้เปรียบเสมือนแม่น้ำใหญ่ที่ไหลเชี่ยวด้วยแรงน้ำยากที่จะต้านทานได้ แต่แม่น้ำใหญ่และสายน้ำที่ไหลเชี่ยวนั้นแท้ที่จริงก็เกิดจากต้นน้ำเพียงหยดน้ำตามซอกหินผาและป่าไม้ หยดมารวมกันเป็นสายน้ำลำธารและแม่น้ำฉันใด กิเลสเพียงเล็กน้อยที่เกิดขึ้นในจิตใจและกระทำอยู่เป็นนิจ ก็สามารถจะรวมกันเป็นกิเลสตัณหา อุปาทานที่ติดตัวไปได้ฉันนั้น และในที่สุดก็จะเป็นทาสของฝ่ายอกุศลห่างไกลจากคุณธรรมฝ่ายพระ จนกลายเป็นธาตุธรรมของฝ่ายมารในที่สุดจึงเป็นเรื่องที่จะต้องสังวรณ์ให้มาก

ในทางตรงกันข้ามก็ไม่ควรประมาทหรือดูถูกบุญกุศลเพียงเล็กน้อยนิดที่ได้กระทำอยู่อย่างสม่ำเสมอว่าจะไม่มีผล หรือน้อยเนื้อต่ำใจในวาสนาและท้อแท้การหมั่นเพียรการกระทำบุญนั้น หรือคิดว่าเสียเวลาเปล่าประโยชน์ เช่น การแสดงความกตัญญูกตเวที การคิดพูดทำในสิ่งที่ดีการมองโลกในแง่ดีและปรารถนาดีแก่ผู้อื่น ฯลฯ เพราะจุดนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นของความดีอันเป็นธาตุธรรมฝ่ายพระ ซึ่งจะสั่งสมให้แก่กล้าเป็นบุญบารมีอุปบารมีและปรมัตถ์บารมีต่อไปในอนาคต ผู้ที่เห็นความสำคัญของความไม่ประมาทในกิเลสและอกุศลกรรมแม้เพียงน้อยนิด จัดว่าเป็นผู้ไม่ประมาทสมดังปัจฉิมวาจาของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าที่ว่า **"อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ" ท่านทั้งหลายจงยังประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด**

■ ■ ■ ■

ใบบอกรับเป็นสมาชิกนิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

นาม _____ บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ __ ตรอก/ซอย _____

ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

(๑) ประสงค์จะ: ☐ เป็นสมาชิก (ไม่คิดค่าส่ง) ตั้งแต่ฉบับที่ _____

☐ ต่ออายุสมาชิก

☐ เป็นเจ้าภาพจัดส่งถวาย/ให้แก่ _____

ที่อยู่ _____

(๒) เป็นเวลา: ☐ ๑ ปี อัตรา ๑๖๐ บาท ☐ ๒ ปี อัตรา ๓๒๐ บาท ☐ ๓ ปี อัตรา ๔๘๐ บาท

(ลงชื่อ) _____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ สั่งจ่าย **ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)**

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ใบบอกรับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

นาม _____ บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ __ ตรอก/ซอย _____

ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

ประสงค์จะ: ☐ **รับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร** และให้ประกาศชื่อไว้ที่

☐ ปกหน้าด้านใน ๔,๐๐๐ บาท ☐ ปกหลังด้านนอก ๕,๐๐๐ บาท

☐ ปกหลังด้านใน ๓,๐๐๐ บาท ☐ หน้าสอดสี ๓,๐๐๐ บาท

☐ อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ บาท ☐ ประสงค์จะออกนาม ☐ ไม่ประสงค์จะออกนาม

☐ อื่น ๆ _____ จำนวนเงิน _____ บาท

(ลงชื่อ) _____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ สั่งจ่าย **ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)**

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

พิธีบรรพชาสามเณร ๑๙๖ รูป
และอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อน
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
เมื่อ ๑-๒๑ เมษายน ๒๕๓๙

● *เจ้านาคหรืออุปสัมปทาเปกข์ (ผู้ที่จะบวช) ได้รับการปลงผม ปลงหนวดก่อน*

● *เจ้านาคขอขมาบิดามารดา หรือผู้เป็นเจ้าภาพแทนบิดามารดา*

● *เมื่อรับผ้าไตรจากบิดามารดาแล้ว เจ้านาคจำนวน ๑๙๖ คนทำเดินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ เพื่อบูชาพระรัตนตรัย*

● *เจ้านาคอุ้มผ้าไตรเข้าไปหาหลวงพ่อพระอุปัชฌาย์ กล่าวคำขอบรรพชาเป็นสามเณร แล้วมอบผ้าไตรให้หลวงพ่อพระอุปัชฌาย์*

● *เมื่อรับโอวาทและมูลกัมมัฏฐานจากหลวงพ่อพระอุปัชฌาย์ แล้วเจ้านาครับผ้าไตรไปครองเป็นปริมณฑลเพื่อสำเร็จบุรพกิจ (กิจเบื้องต้น) แห่งการบรรพชาตามพระบรมพุทธานุญาต แล้วขอรับไตรสรณคมน์และรับศีลต่อไป*

อบรมธรรมปฏิบัติแด่เยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๓๙
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

● วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๙ เวลา ๑๐.๐๐ น. พระเดชพระคุณ พระปรากรมมุนี เจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก ได้เมตตามาเป็นประธานในพิธีเปิดการอบรมธรรมปฏิบัติแด่เยาวชนภาคฤดูร้อน และได้ประทานโอวาทแด่เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมเกือบ ๔๐๐ คน บนศาลาเอนกประสงค์

● ชุมนุมพระพุทธศาสนา โรงเรียนมัธยมสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ได้นำนักเรียนชายมาบวชสามเณรด้วย เพื่ออยู่ปฏิบัติธรรมภาคฤดูร้อน

● เหล่าสามเณร ผู้เข้ารับการอบรมธรรมปฏิบัติภาคฤดูร้อน จำนวน ๑๙๖ รูป ถ่ายภาพร่วมกับหลวงพ่อพระอุปัชฌาย์ และอาจารย์ไว้เป็นที่ระลึก

● เหล่ากุลบุตร กุลธิดา ผู้เข้ารับการอบรมธรรมปฏิบัติภาคฤดูร้อน

● นักเรียนหญิง โรงเรียนมัธยมสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส มาบวชเนกขัมม์จาริณี และอยู่ปฏิบัติธรรมภาคฤดูร้อนเช่นกัน

● นอกจากได้รับความรู้จากการฟังธรรมบรรยายทุกวัน เวลา ๑๔.๐๐ น. จากพระวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว เยาวชนผู้เข้าอบรมธรรมปฏิบัติภาคฤดูร้อน ยังได้รับคำแนะนำวิธีการเจริญภาวนาอย่างใกล้ชิด และหาที่วิเวกฝึกซ้อมปฏิบัติภาวนาเอง กันเป็นประจำตามอัธยาศัย